

Konjunktur läget

Mars 2023

Konjunkturläget
Mars 2023

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, KI-kommentarer, Working paper, PM** och som **remissvar**.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten, det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna beskriver metoder och förutsättningar för prognosen och/eller scenarier och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Alla fördjupningar redovisas också samlat på nätet. Diagram i PowerPointformat finns också att ta del av på nätet. Dessutom kan siffror till alla diagram inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget mars 2023 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2023–2024 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2025–2032, varav 2025–2027 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2023–2032, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget december 2022.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 24 mars 2023.

Stockholm 29 mars 2023

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	6
Prognosrevideringar 2023–2024.....	10
Internationell konjunkturutveckling.....	12
Prognos 2023–2024.....	12
Scenario 2025–2027.....	16
Konjunkturer i Sverige 2023–2024.....	18
Inflation och löner.....	18
Efterfrågan och produktion.....	22
Arbetsmarknad och resursutnyttjande.....	27
Scenario 2025–2027 och ekonomisk politik.....	30
Scenario för svensk ekonomi 2025–2027.....	30
Peningpolitik 2023–2027.....	31
Offentliga finanser.....	34
Finanspolitik och finansiellt sparande.....	34
Offentliga utgifter och inkomster.....	37
Osäkerhet i prognosen.....	42
Prognosfelens storlek.....	43
Alternativscenario: Stigande inflationsförväntningar leder till högre inflation och svagare BNP- utveckling.....	45
RUTOR	
Minskat extra ackumulerat sparande i USA.....	15
Inflationen och månadsvisa prispförändringar.....	19
Engångseffekter på det finansiella sparandet.....	36
Bokföring av överföring från Svenska kraftnät.....	40
FÖRDJUPNINGAR	
Elstöd i Sverige och i andra europeiska länder.....	47
Stagflation.....	50
TABELLBILAGA	
Tabellbilaga.....	53
BILAGA MARGINALRUTOR	
Vad skiljer scenario från prognos?.....	71
Principer för Konjunkturinstitutets finansiella scenario.....	71
Fördelning av finansiella åtgärder i scenariot.....	71
Prognos på offentliga utgifter och inkomster för år efter senaste budgetproposition.....	72
Vad är ett alternativscenario?.....	72

Sammanfattning

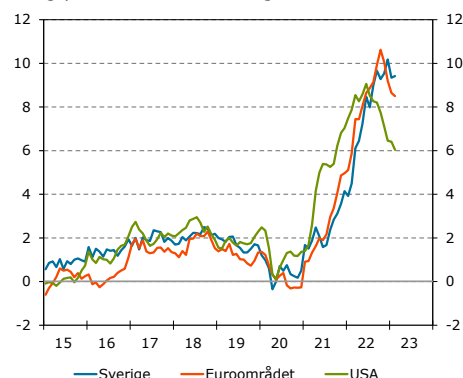
Den svenska ekonomin går 2023 in i en lågkonjunktur. Både hushåll och företag pressas av den höga inflationen och det allt högre ränteläget. Hushållens reala disponibla inkomster minskar i år och hushållen drar därför markant ner på konsumtionen. Samtidigt faller bostadsinvesteringarna kraftigt som en följd av en nedgång i bostadspriserna och ökade produktionskostnader. Dessutom påverkas exportsektorn av en vikande konjunktur i omvärlden. Inflationen har varit fortsatt hög under inledningen av 2023 och Riksbanken väntas därför fortsätta på den inslagna vägen med räntehöjningar. Höjningscykeln bedöms vara över i juli då styrräntan ligger på 3,75 procent. Det har tagit längre tid än vad som tidigare förutsetts för inflationen att vända nedåt, men många av de bakomliggande faktorerna till den höga inflationen är nu på väg att reverseras. Inflationen faller därför tillbaka framöver. Exklusive energi förblir dock inflationen hög under hela 2023 och det dröjer till det andra kvartalet 2024 innan den kommer ner till 2 procent. Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken inleder en serie av räntesänkningar i början av nästa år för att stimulera efterfrågan i ekonomin. Det dröjer dock till 2025 innan konjunkturen tydligt vänder uppåt och lågkonjunkturen bedöms inte vara över förrän 2026. För åren 2024–2027 beräknas det samlade budgetutrymmet vara ca 100 miljarder kronor, det antas att 25 miljarder kronor av dessa tas i anspråk 2024.

Den höga inflationen och centralbankernas snabba omläggning av penningpolitiken präglar utvecklingen av både den internationella och den svenska ekonomin. I februari i år uppgick den svenska inflationen i termer av KPIF till 9,4 procent (se diagram 1). För att stävja den höga inflationen och motverka att inflationsförväntningarna stiger bedöms Riksbanken fortsätta på den inslagna vägen med räntehöjningar. I maj höjs styrräntan med 0,50 procentenheter och i juli med ytterligare 0,25 procentenheter till 3,75 procent (se diagram 2).

Den pågående konjunkturförsvagningen i Sverige är i hög grad en konsekvens av utvecklingen i omvärlden. Den höga inflationen i Sverige har till stor del drivits av ökade importpriser och att priserna på energi har stigit kraftigt (se diagram 3). Många av de faktorer som orsakade inflationsuppgången är nu på väg att reverseras. Bland annat har de internationella priserna på frakttjänster, energi och jordbruksprodukter minskat från tidigare pristoppar. Samtidigt dämpar Riksbankens styrräntehöjningar efterfrågan i ekonomin. Dessutom är vinstandelen jämförelsevis hög på många håll i näringslivet, vilket minskar behovet för företagen att höja priserna. Sammantaget bidrar detta till att prisökningstakten på månadsbasis kommer att dämpas till mer normala nivåer och att inflationen vänder nedåt (se diagram 3). Det råder dock betydande osäkerhet om hur snabbt det kommer

Diagram 1 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

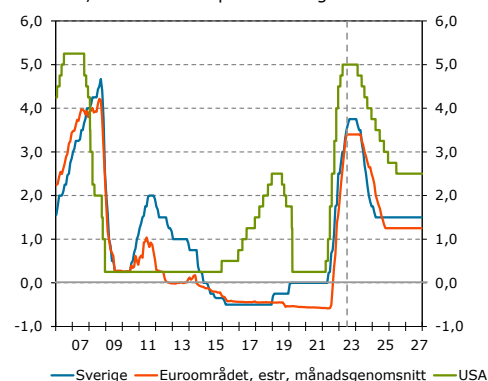

Anm. KPIF för Sverige, HIKP för euroområdet, KPI för USA.

Källor: Eurostat, Bureau of Labor Statistics, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 2 Styrräntor

Procent, månads- respektive dagsvärden

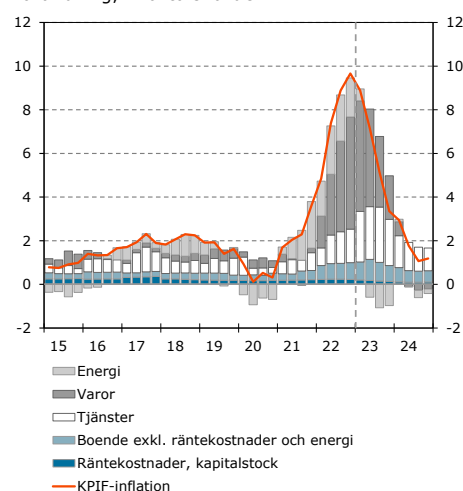

Anm. Styrräntan i USA avser den övre gränsen i Federal Reserves styrräntointervall.

Källor: Bank of England, Bank of Japan, ECB, Federal Reserve, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Bidrag till KPIF-inflationen

Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

att gå, bland annat eftersom företagens prissättningsbeteende kan ha förändrats under perioden med hög inflation.

Tabell 1 Nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges

	Prognos			Scenario		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP till marknadspris	2,6	-0,6	1,3	3,1	2,9	1,9
BNP per invånare	2,0	-1,2	0,7	2,6	2,5	1,4
BNP, kalenderkorrigerad	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
BNP, KIX-vägd ¹	3,1	1,1	1,7	2,1	2,1	2,1
KPI, KIX-vägd ¹	8,1	5,9	2,9	2,5	2,3	2,3
Bytesbalans ²	4,4	6,3	6,7	6,5	5,8	5,4
Arbetade timmar ³	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Sysselsättning	2,7	0,4	-0,2	1,1	1,1	0,6
Arbetslöshet ⁴	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Arbetsmarknadsgap ⁴	-0,2	-0,5	-1,3	-0,7	-0,1	0,0
BNP-gap ⁶	1,0	-1,5	-2,2	-0,9	0,0	0,0
Timlön ⁷	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1	3,9
Arbetskostnad per timme ^{3,8}	3,3	4,9	2,9	3,9	4,1	3,9
Produktivitet ³	0,3	-0,9	1,1	1,9	1,5	1,2
KPI	8,4	8,8	2,1	0,8	1,9	2,0
KPIF	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Styrränta ^{9,10}	2,50	3,75	1,75	1,50	1,50	1,50
Tioårig statsobligationsränta ⁹	1,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7
Kronindex (KIX) ¹¹	121,1	124,8	123,2	121,5	119,8	118,1
Offentligt finansiellt sparande ²	0,6	-0,1	-1,0	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande ¹²	0,0	1,2	0,4	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld ²	32,5	31,2	32,1	31,9	31,6	31,5

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ² Procent av BNP. ³ Kalenderkorrigerad. ⁴ Procent av arbetskraften. ⁵ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁶ Skillnaden mellan faktiskt och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ⁷ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁸ Avser anställdas timmar. ⁹ Procent. ¹⁰ Vid årets slut. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av potentiell BNP.

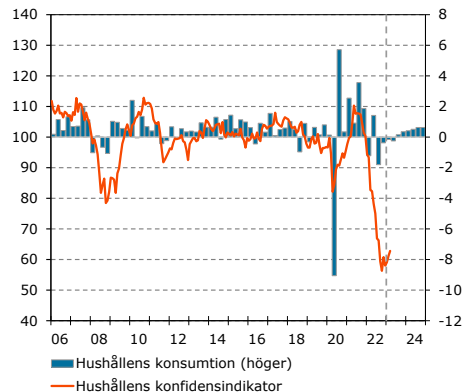
Källor: IMF, Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

HUSHÅLLEN PRESSAS AV KRYMPANDE REALA INKOMSTER

Kraftiga prisökningar och stigande räntor gräper ur hushållens reala disponibla inkomster i år, trots att lönerna och många ersättningar i socialförsäkringssystemen ökar snabbare än i föl. Hushållen blev redan 2022 rejält pessimistiska och även om stämningläget förbättrats något de senaste månaderna ligger det kvar på historiskt sett mycket låga nivåer (se diagram 4). Hushållen drog ner på konsumtionen det andra halvåret 2022. Oro för utvecklingen av den egna ekonomin bidrar till att hushållen fortsätter att dra ner på konsumtionen det första halvåret i år, om än i långsammare takt än tidigare. Nedgången mildras något av det elprisstöd som betalades ut i februari i år. Det andra halvåret i år ökar hushållen konsumtionen i långsam takt men neddragningen för helåret 2023 blir trots det omfattande (se diagram 5).

Diagram 4 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

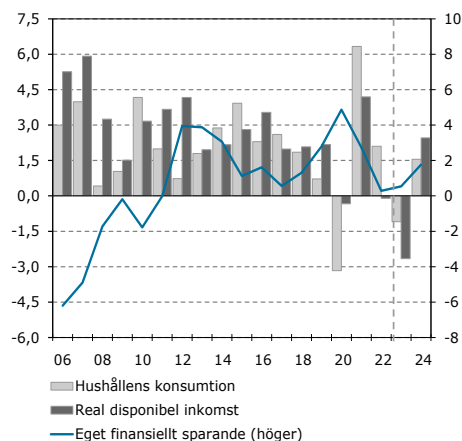
Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

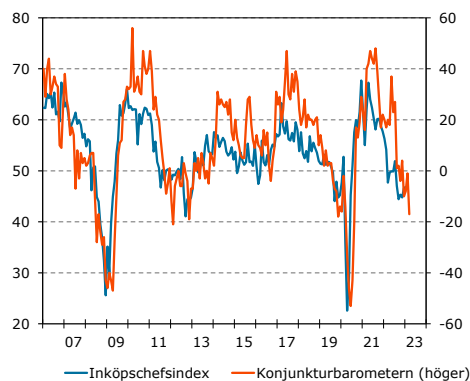

Anm. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. realt sparande och sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Exportordergång i tillverkningsindustrin

Diffusionsindex respektive netttotal, säsongsrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

BOSTADSVINVESTERINGARNA FALLER SNABBT I ÅR

Den höga inflationen och det allt högre ränteläget ger avtryck även på bostadsmarknaden. Bostadspriserna har minskat med över 10 procent de senaste 12 månaderna. Samtidigt har bostadsutvecklarnas finansierings- och byggkostnader ökat snabbt och det finns en utbredd pessimism i branschen. Bostadsinvesteringarna började minska redan det andra halvåret i fjol och nedgången tilltar i år. Helåret 2023 faller bostadsinvesteringarna med 18 procent. Nedgången i bostadsinvesteringarna är en viktig förklaring till att svensk BNP krymper i år (se tabell 1).

OMVÄRLDEN BROMSAR OCKSÅ IN

I USA, som ligger lite före många andra länder i konjunkturcykeln, har inflationen vänt nedåt, även om den fortfarande är betydligt högre än normalt (se diagram 1). I euroområdet är vändningen inte lika tydlig. Prognosen innebär att inflationen fortsätter att falla tillbaka i både USA och euroområdet och att den är nära centralbankernas inflationsmål vid slutet av 2024. Samtidigt bromsar BNP-tillväxten in kraftigt. Under loppet av 2023 växer BNP bara marginellt i såväl USA som i euroområdet och tillväxten fortsätter att vara svag 2024.

Inbromsningen i omvärlden påverkar den svenska exportnäringsringen negativt. Många exportföretag har de senaste åren gynnats av stark efterfrågan, höga världsmarknadspriser och en svag kronkurs. I år bromsar tillväxten på den svenska exportmarknaden in kraftigt. De dystrare utsikterna syns tydligt i industrins exportordergång (se diagram 6). Exportens bidrag till BNP-tillväxten blir i år betydligt mindre än normalt (se diagram 7).

ARBETSMARKNADEN PÅVERKAS MED FÖRDRÖJNING

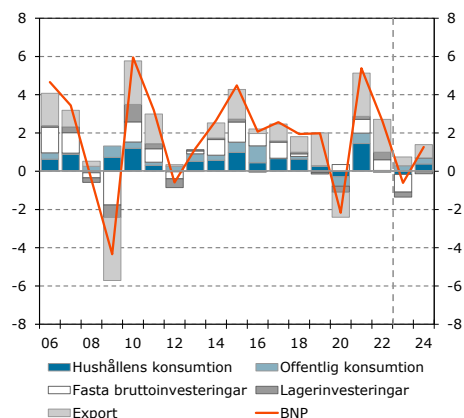
Trots att BNP minskade det fjärde kvartalet 2022 fortsatte antalet sysselsatta personer att öka, och statistik från arbetskraftsundersökningarna i januari och februari indikerar att uppgången fortsätter det första kvartalet i år. Bristen på arbetskraft i näringslivet och offentlig sektor är fortfarande utbredd och anställningsplanerna är fortsatt positiva, även om de sjunkit en hel del sedan toppen i fjol (se diagram 8). Arbetsmarknaden håller ännu så länge emot väl och det finns inga tydliga tecken på en snabb omsvängning.

Den svaga realekonomiska utvecklingen innebär att sysselsättningen börjar vända nedåt från och med det andra kvartalet i år och arbetslösheten stiger till 8,2 procent 2024 (se diagram 9). När BNP-tillväxten gradvis tar fart vänder arbetslösheten nedåt med viss eftersläpning. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden normaliseras dock inte förrän 2026.

Lågkonjunktoren verkar i sig återhållande på löneökningarna. Samtidigt väntas de nya avtal som är på väg att slutas mellan arbetsmarknadens parter innebära att de avtalade löneökningarna blir högre än tidigare. Löneökningarna växlar därför upp i år (se tabell 1), trots lågkonjunktoren. Vinstandelen i näringslivet som

Diagram 7 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

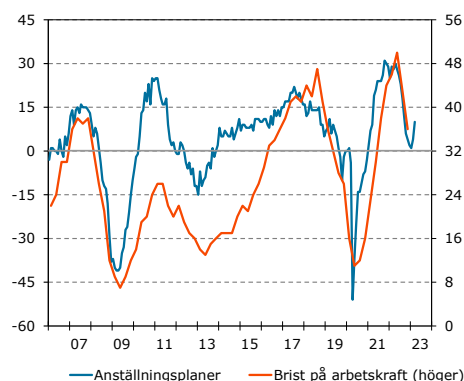
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Anställningsplaner och brist på arbetskraft i näringslivet

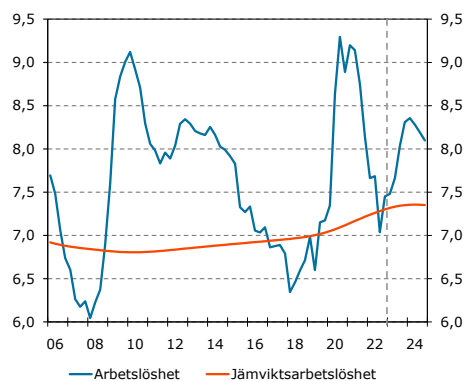
Nettotal, säsongrensade månadsvärden respektive andel ja-svar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften respektive procent av potentiell arbetskraft, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

helhet minskar något i år men är fortfarande på en jämförelsevis hög nivå. Kostnadstrycket i företagen bedöms därför inte vara särskilt högt. Tillsammans med fallande energipriser och svaga inflationsimpulser från omvärlden innebär detta att KPIF-inflationen faller tillbaka snabbt det andra halvåret i år och fortsätter ner under 2024 då den bottnar på ca 1 procent under det andra halvåret (se diagram 10).

Lågkonjunkturen och de svaga inflationsutsikterna gör att Riksbanken inleder en serie med sänkningar av styrräntan det första kvartalet 2024 i syfte att stimulera efterfrågan och vända konjunkturutvecklingen (se diagram 10). Det dröjer dock till 2025 innan konjunkturen tydligt vänder uppåt och lågkonjunkturen bedöms inte vara över förrän 2026.

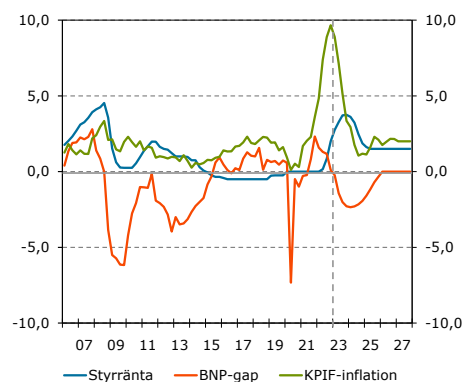
DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖRSVAGAS I ÅR

De kraftiga prisökningarna det senaste året tynger de offentliga finanserna. Dels driver de på utgifterna för offentlig konsumtion och prisindexerade transfereringar till hushållen, dels leder det till att avsättningarna till tjänstepensioner inom den kommunala sektorn ökar. Samtidigt utvecklas intäkterna svagt eftersom viktiga skattebaser, såsom lönesumman i ekonomin som helhet och hushållens konsumtion, minskar som andel av BNP. Sammantaget innebär detta att det offentliga finansiella sparandet minskar och blir negativt i år (se diagram 11).

Det strukturella, det vill säga det konjunkturjusterade, offentliga finansiella sparandet stiger däremot i år till ca 1 procent av potentiell BNP. Beräknat utifrån att det strukturella sparandet ska vara i linje med överskottsmålet om 1/3 procent av potentiell BNP finns det för perioden 2024–2027 sammantaget ett budgetutrymme på ca 100 miljarder kronor, det vill säga ca 25 miljarder kronor per år.

Diagram 10 Styrränta, KPIF-inflation och BNP-gap

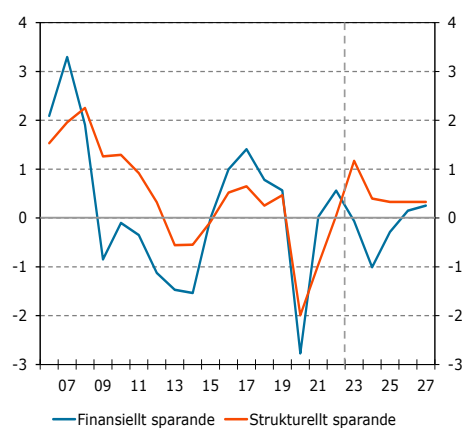
Procent, procent av potentiell BNP respektive årlig procentuell förändring, månads- respektive kvartalsvärden

Källor: Riksbanken, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 11 Finansiellt sparande och strukturellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

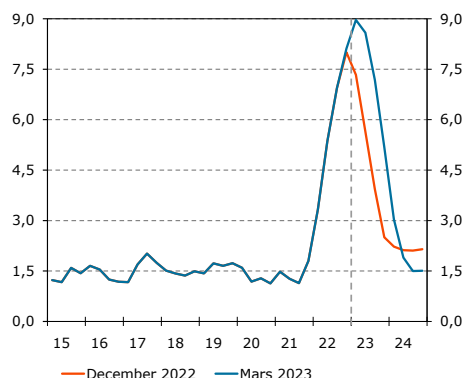
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Prognosrevideringar 2023–2024

Nedan beskrivs kortfattat några av de mer betydelsefulla revideringarna jämfört med Konjunkturläget december 2022 (se tabell 2).

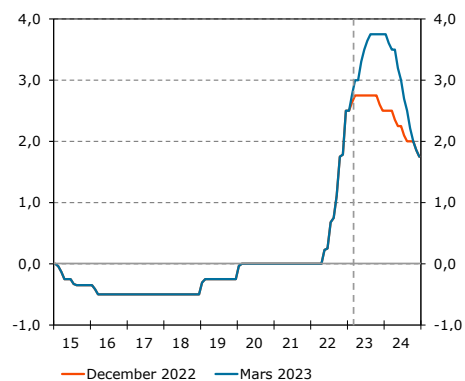
- KPIF-inflationen revideras upp med 0,9 procentenheter för 2023 och 0,8 procentenheter för 2024. Upprevideringen förklaras främst av att KPIF-inflationen exklusive energi har blivit oväntat hög under årets första månader (se diagram 12), vilket tyder på att det underliggande inflationstrycket är högre än vad som förutsågs i decemberprognosen.
- Riksbanken bedöms höja styrräntan till 3,75 procent sommaren 2023, att jämföra med 2,75 procent i decemberprognosen (se diagram 13). Under loppet av nästa år sänks styrräntan snabbare än i decemberprognosen men den är ändå något uppreviderad vid slutet av året. Upprevideringen av styrräntebanan förklaras dels av Riksbankens agerande och kommunikation, dels av revideringen av inflationsprognosen.
- BNP-tillväxten i Sverige revideras upp med 0,5 procentenheter för 2023. Anledningen är främst att indikatorer pekar på att tillväxten blir betydligt högre det första kvartalet i år. Under resterande delen av året är tillväxten däremot nedreviderad.
- Tillväxten i de fasta bruttoinvesteringarna revideras ner med 0,6 procentenheter för 2023. Nedrevideringen förklaras främst av att de högre räntorna och fallande bostadspriser gör att bostadsbyggandet blir mindre än vad som förutsågs i decemberprognosen.
- Tillväxten i sysselsättningen revideras upp med 0,8 procentenheter för 2023. Det förklaras dels av överraskande starka AKU-utfall de senaste månaderna, dels av att olika indikatorer pekar på att sysselsättningen utvecklas starkare i närtid än vad som förutsågs i decemberprognosen.
- Trots den relativt stora upprevideringen av sysselsättningen 2023, revideras arbetslösheten bara ner med 0,2 procentenheter. Anledningen är att arbetskraften utvecklas betydligt starkare i år än vad som förutsågs i decemberprognosen. För 2024 revideras arbetslösheten upp marginellt och den toppar då något högre än vad som förutsågs i decemberprognosen (se diagram 14).

Diagram 12 KPIF exklusive energi
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

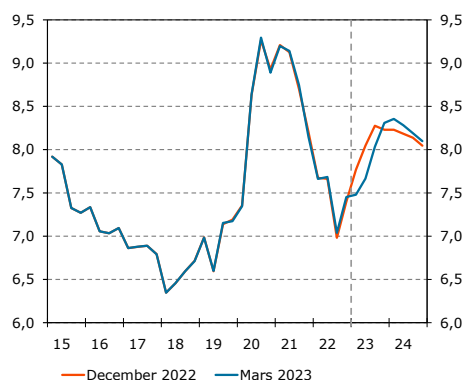
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 13 Styrränta
Procent, månadsvärden

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 Arbetslöshet
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i december 2022

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2023			2024		
	Mar	Dec	Diff	Mar	Dec	Diff
Internationellt						
BNP i världen	2,6	2,2	0,4	2,9	2,9	0,0
BNP, KIX-vägd ¹	1,1	0,7	0,4	1,7	1,9	-0,1
BNP i euroområdet	0,6	0,0	0,6	1,1	1,4	-0,3
BNP i USA	1,3	0,6	0,6	0,9	1,0	-0,1
BNP i Kina	5,4	4,3	1,1	5,2	5,2	0,0
Federal funds target rate ^{2,3}	5,00	4,75	0,25	3,75	4,00	-0,25
ECB:s refinansränta ^{2,3}	4,00	2,75	1,25	3,00	2,00	1,00
Oljepris ⁴	76,9	81,1	-4,2	74,5	82,3	-7,8
KPI, KIX-vägd ¹	5,9	6,1	-0,2	2,9	2,5	0,4
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	-0,4	-0,9	0,5	1,3	1,3	0,0
BNP	-0,6	-1,1	0,5	1,3	1,3	0,0
Hushållens konsumtionsutgifter	-1,1	-1,0	-0,1	1,6	1,5	0,1
Offentliga konsumtionsutgifter	1,2	1,2	-0,1	1,4	1,7	-0,3
Fasta bruttoinvesteringar	-4,9	-4,3	-0,6	0,3	-0,5	0,8
Lagerinvesteringar ⁵	-0,7	-1,0	0,3	-0,2	-0,2	0,0
Export	1,8	0,8	1,0	2,6	3,1	-0,5
Import	-1,6	-1,9	0,3	2,1	2,2	-0,1
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	0,8	0,6	0,2	0,2	0,9	-0,7
Sysselsättning	0,4	-0,4	0,8	-0,2	0,5	-0,8
Arbetslöshet ⁷	7,9	8,1	-0,2	8,2	8,1	0,1
Arbetsmarknadsgap ⁸	-0,5	-0,9	0,4	-1,3	-1,0	-0,3
BNP-gap ⁹	-1,5	-1,8	0,3	-2,2	-2,6	0,4
Produktivitet ⁶	-0,9	-1,4	0,4	1,1	0,4	0,7
Timlön ¹⁰	3,6	3,5	0,1	3,4	3,3	0,0
KPI	8,8	7,6	1,2	2,1	1,7	0,4
KPIF	6,1	5,2	0,9	1,7	1,0	0,8
Styrränta ^{2,3}	3,75	2,50	1,25	1,75	1,75	0,00
Tioårig statsobligationsränta ²	2,5	1,8	0,7	2,5	1,9	0,6
Kronindex (KIX) ¹¹	124,8	122,0	2,7	123,2	120,1	3,2
Bytesbalans ¹²	6,3	5,5	0,8	6,7	5,3	1,3
Offentligt finansiellt sparande ¹²	-0,1	0,1	-0,2	-1,0	-0,3	-0,7

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i december 2022. Ett positivt värde innebär en upprevidering.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

Utsikterna för den globala tillväxten har förbättrats den senaste tiden. Bakom detta ligger främst Kinas slopade nolltolerans mot covid, minskade störningarna i leverantörskedjor och lägre energipriser. Den globala tillväxttakten de kommande två åren bedöms trots detta bli dämpad, framför allt till följd av de snabba räntehöjningarna som skett i många länder.

Prognos 2023–2024

Den globala tillväxten dämpades 2022 till följd av en hög inflation, stigande räntor, avmattningen i Kina och effekterna av kriget i Ukraina. Mer positiva signaler har börjat synas den senaste tiden i form av lägre energipriser, förbättrat företags- och konsumentförtroende och att Kina har övergett sin nolltolerans mot covidsmitta och slopat de strikta restriktionerna. Den globala tillväxten förväntas trots detta bli dämpad i år och nästa år och ligga under det historiska genomsnittet sedan 1980, framför allt som en följd av räntehöjningarna som skett i många länder.

Företagens tillförsikt har förbättrats både inom tillverkningsindustrin och tjänstesektorn, där tjänsteföretagen står för den största förbättringen. I världen i stort har inköpschefsindex vänt upp till en nivå över 50, vilket är gränsen för vad som indikerar tillväxt i ekonomin (se diagram 15).

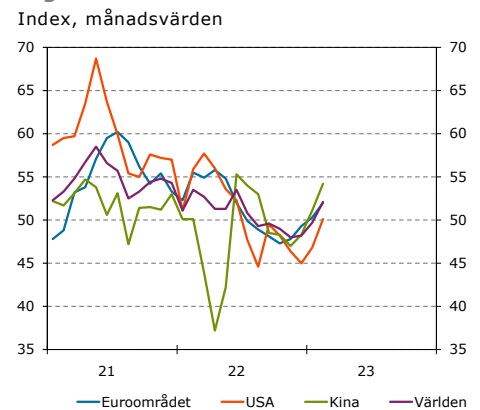
Störningarna i de globala leveranskedjorna minskade tydligt andra halvåret 2022, bland annat till följd av att tillväxten i den globala efterfrågan dämpades. I början av 2023 har problemen i de globala leveranskedjorna fortsatt att minska (se diagram 16).

Den globala inflationen är fortsatt hög, men har dämpats något på många håll på grund av att energipriserna och flaskhalsproblemen har minskat. I många länder ligger dock kärninflationen kvar på höga nivåer, bland annat drivet av att tjänsteprisinflationen är fortsatt hög. Styrrentorna har höjts i snabb takt på många håll till följd av den höga inflationen. De högre räntorna dämpar efterfrågan vilket i sin tur håller tillbaka inflationen framöver. Till detta bidrar också de minskade problemen med globala leveranskedjor och lägre energipriser. Den senaste tiden har det uppstått problem i banksektorn som orsakat turbulens på de globala finansmarknaderna. I USA har myndigheterna tagit över två regionala banker och i Europa har den schweiziska banken Credit Suisse köpts av UBS, vilket möjliggjordes genom stöd av de schweiziska myndigheterna i syfte att säkra den finansiella stabiliteten.

FALLANDE ENERGIPRISER I EUROOMRÅDET

I euroområdet fortsatte inbromsningen det fjärde kvartalet 2022. Bland de fyra största ekonomierna uppvisade Frankrike och Spanien positiv tillväxt medan utvecklingen i Tyskland och Italien

Diagram 15 Sammanvägt inköpschefsindex i valda länder och regioner

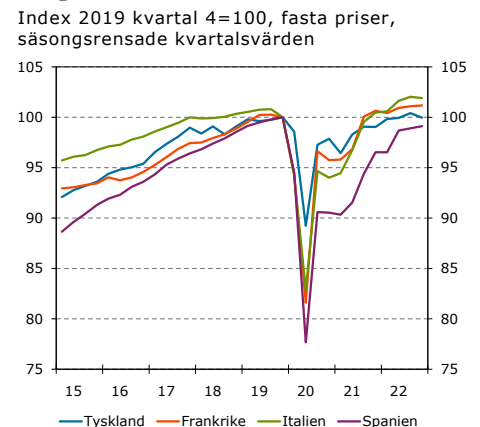
Källa: S&P Global, J.P. Morgan och Macrobond.

Diagram 16 Stress av globala leveranskedjor

Källor: Federal Reserve Bank of New York och Macrobond.

Diagram 17 BNP i euroområdet

Källor: Eurostat och Macrobond.

gick i motsatt riktning (se Diagram 17). För euroområdet som helhet var BNP i stort sett oförändrad jämfört med kvartalet innan. I många länder, däribland Tyskland, drog hushållen ner på konsumtionen i slutet av året.

Flera indikatorer visar nu att stämningläget bland hushåll och företag har blivit mindre pessimistiskt jämfört med för några månader sedan. Konsumentförtroendet har stigit från tidigare rekordlåga nivåer (se Diagram 18). Inköpschefsindex för euroområdets tjänstesektor ligger sedan årsskiftet över 50, vilket indikerar tillväxt (se diagram 19). En bidragande orsak till de mindre dystra utsikterna är att situationen på den europeiska energimarknaden har förbättrats avsevärt. En kombination av fördelaktigt väder, energibesparande åtgärder och ökad import av flytande naturgas innebär att en omfattande europeisk energikris har kunnat undvikas.

Lägre priser på naturgas och el har fått inflationen i euroområdet att minska successivt sedan oktober. Exklusive energi har konsumentpriserna däremot fortsatt att stiga (se diagram 20). Prisplanerna har visserligen dämpats något inom framför allt industrin och detaljhandeln men det är alltjämt en hög andel företag som förväntar sig ökade försäljningspriser under de kommande månaderna (se diagram 21). Att arbetsmarknaden visat sig fortsatt motståndskraftig samtidigt som lönerna stiger i en historiskt sett hög takt i många länder, innebär att ECB höjer räntan ytterligare.

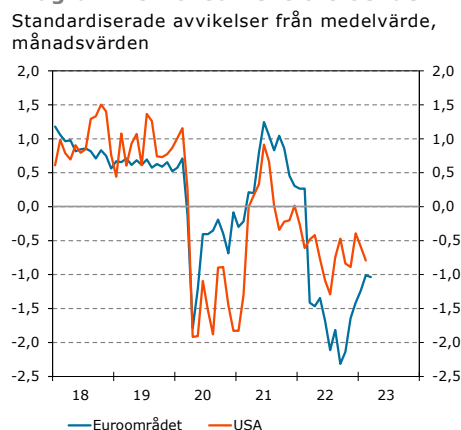
Tillväxten i euroområdet bedöms bli dämpad under de närmaste kvartalen. Det sista kvartalet 2022 minskade investeringarna tydligt i euroområdet och det högre ränteläget väntas ha en hämmande effekt på aktiviteten i bland annat byggindustrin även under 2023. Genomslaget från räntehöjningarna varierar dock mellan länderna, bland annat till följd av skillnader i hushållens räntekänslighet. Ett högt sparande under pandemin och omfattande stödåtgärder från många regeringar runt om i Europa gör att konsumtionen utvecklas mindre svagt i närtid än vad som annars hade varit fallet. Dessutom väntas Kinas återöppnande av ekonomin ha en positiv inverkan på europeisk export. Enligt prognosen bromsar tillväxten in från 3,5 procent 2022 till 0,6 procent i år. År 2024 bedöms BNP växa med 1,1 procent.

Inflationen faller tydligt under 2024 och tillväxten i BNP är svag. För att stimulera ekonomin börjar ECB sänka styrräntan under 2024.

KONJUNKTURAVMATTNING I USA

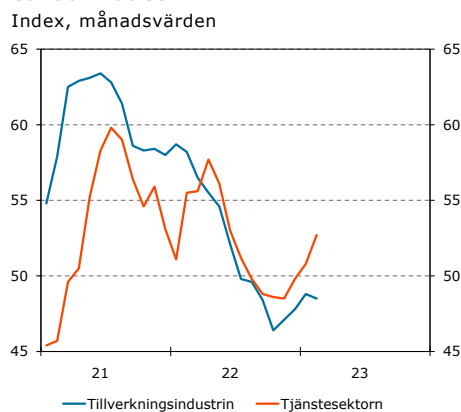
BNP i USA sjönk det första halvåret 2022, men det andra halvåret ökade BNP jämförelsevis snabbt. Det fjärde kvartalet utvecklades den inhemska efterfrågan svagt med en nedgång i investeringarna och en relativt svag hushållskonsumtion. Tillväxttalen hölls uppe av ett stort lagerbidrag och ett fall i importtillväxten. Under 2022 pressades hushållen av hög inflation och en nedgång i den reala disponibelinkomsten. Hushållen kunde till

Diagram 18 Konsumentförtroende

Källor: DG Ecfm, Conference Board och Macrobond.

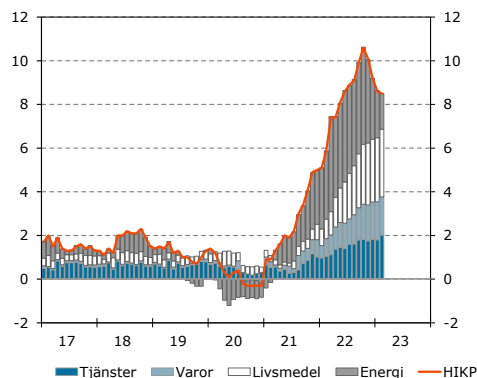
Diagram 19 Inköpschefsindex i euroområdet

Källor: S&P Global och Macrobond.

Diagram 20 Bidrag till inflationen i euroområdet

Årlig procentuell förändring av HIKP, respektive bidrag i procentenheter, månadsvärden

Källor: Eurostat och Macrobond.

viss del överbrygga den här perioden med hjälp av ett ackumulerat sparande från pandemin (se rutan ”Minskat extra ackumulerat sparande i USA”). Konsumentförtroendet har stigit sedan bottennivåerna 2022, men är fortsatt jämförelsevis svagt (se diagram 18). Höga räntor och en stigande arbetslöshet gör att konsumtionen utvecklas svagt 2023 och 2024.

Bostadsmarknaden har fortsatt att försvagas, främst som en konsekvens av betydligt högre räntor. Bostadsinvesteringarna har gått ner sju kvartal i rad och de senaste två kvartalen har nedgången accelererat. För helåret 2022 blev fallet i bostadsinvesteringarna över 10 procent och det förväntas bli än större för helåret 2023 innan bostadsinvesteringarna stabiliseras och stiger svagt 2024.

I augusti i fjol beslutade USA om ett klimatpaket, det så kallade Inflation Reduction Act (IRA). Det bidrar till att öka klimatinvesteringar och investeringar i energisäkerhet med ca 370 miljarder USD.

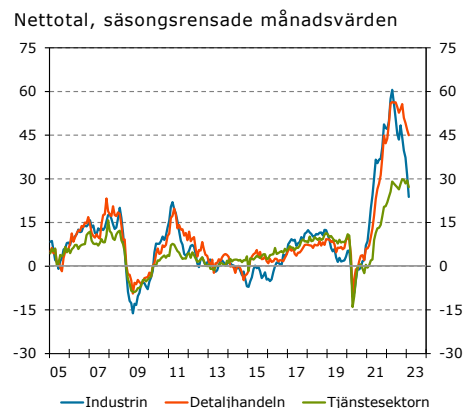
Trots att BNP-tillväxten har dämpats är arbetsmarknaden fortsatt stram med en stark sysselsättningsökning och en låg arbetslöshet (se diagram 22). I februari var arbetslösheten 3,6 procent (se diagram 22).

Inflationen har dämpats sedan mitten av förra året, men är fortsatt tydligt över Federal Reserves långsiktiga mål. Dämpningen beror främst på en nedgång i energipriser och att flaskhalsproblemen har dämpats. Däremot är tjänsteinflationen fortsatt hög och bidrog i februari med drygt 4 procentenheter till inflationstakten (se diagram 23).

Federal Reserve har höjt styrräntan till 5,0 procent (se diagram 27). Ränthöjningarna bidrar till att ekonomin förväntas växa under sin genomsnittliga tillväxttakt under 2023 och 2024 (se tabell 3). När tillväxten avtar i början av 2024, arbetslösheten ökar och inflationen sjunker, inleds en serie sänkningar av styrräntan.

I januari slog den amerikanska staten i sitt skuldtak, det vill säga gränsen för hur mycket staten får låna. För att kunna fortsätta att låna till finansiering av den federala verksamheten använder regeringen sig nu av tillfälliga extraordinära åtgärder som kongressens budgetkontor bedömer maximalt kan fortgå fram till sommaren. Om inte kongressen har kommit överens om att höja eller ta bort skuldtaket innan dess riskerar betalningar att försenas eller i värsta fall ställas in. Vid tidigare tillfällen då USA har slagit i skuldtaket har kongressen kommit överens om en lösning först i sista stund. Risker är stor att det även denna gång drar ut på tiden att komma överens.

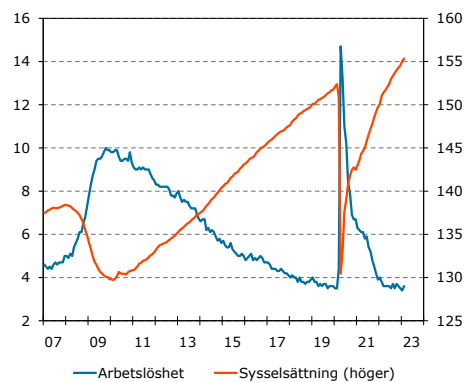
Diagram 21 Företagens förväntningar på framtida försäljningspriser i euroområdet

Källor: Europeiska kommissionen och Macrobond.

Diagram 22 Arbetsmarknad i USA

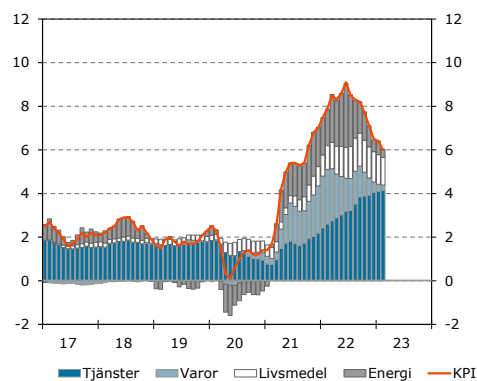
Procent av arbetskraften respektive miljoner personer, säsongrensade månadsvärden

Källa: U.S Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

Diagram 23 Bidrag till inflationen i USA

Årlig procentuell förändring respektive bidrag, månadsvärden

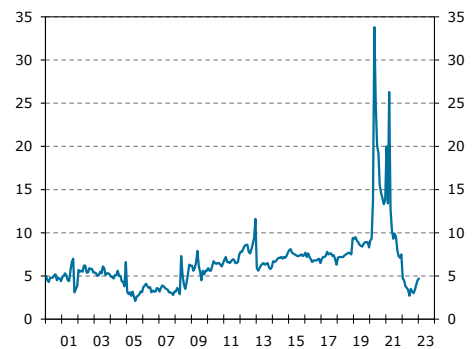
Källor: U.S Bureau of Labor Statistics och Macrobond.

Minskat extra ackumulerat sparande i USA

Hushållens sparande utgörs av skillnaden mellan disponibelinkomsten och konsumtionsutgifterna.¹ Eftersom hushållens konsumtion svarar för motsvarande knappt 70 procent av USA:s BNP är utvecklingen av denna mycket viktig för den ekonomiska utvecklingen. Sparkvoten, det vill säga sparandet som andel av disponibelinkomsten, steg snabbt under pandemin (se diagram 24). Uppgången under pandemin var betydligt större än vid tidigare uppgångar och sparkvoten steg från ca 9 procent i början av 2020 till 34 procent i april 2020 (se diagram 24). Därefter föll sparkvoten snabbt, men den förblev betydligt högre än normalt under resten av 2020 och inledningen av 2021. Den höga sparkvoten under pandemin innebär att ett extra sparande har ackumulerats. I mitten av 2021 var det extra ackumulerade sparandet ca 2 500 miljarder USD högre jämfört med om sparkvoten hade legat kvar på 9,1 procent som i januari 2020 (se diagram 25).² Som andel av disponibelinkomsten motsvarar det ca 13 procent.³ Sparkvoten har sjunkit snabbt sedan mitten av 2021 och uppgick som lägst till 2,7 procent i juni 2022. I januari 2023 var sparkvoten 4,7 procent vilket innebär att den fortfarande var betydligt lägre än den nivå som rådde före pandemin. Det kan tolkas som att hushållen har ökat konsumtionen till en onormalt hög nivå som andel av disponibelinkomsten och att de delvis finansierar den höga konsumtionen genom att ta av det tidigare extra ackumulerade sparandet under 2020–2021. I början av 2023 hade det extra ackumulerade sparandet minskat till 1 000 miljarder USD eller ca 5 procent som andel av disponibelinkomsten. Bedömningen är dock att konsumtionsutvecklingen hålls tillbaka av att det extra ackumulerade sparandet minskar framöver och det högre ränteläget. Till detta bidrar också bland annat en förväntad försvagning av den amerikanska arbetsmarknaden.

Diagram 24 Sparkvot i USA

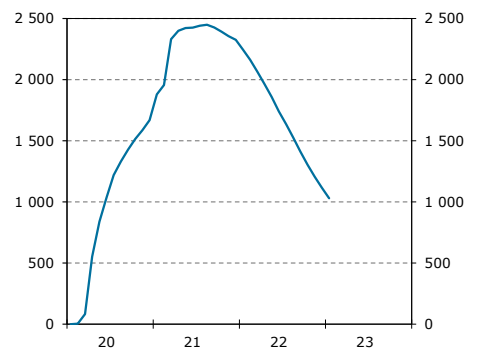
Sparande som andel av disponibel inkomst, procent, månadsvärden

Källor: Bureau of Economic Analysis och Macrobond.

Diagram 25 Extra ackumulerat sparande

Miljarder USD

Källor: Bureau of Economic Analysis och Konjunkturinstitutet.

ÅTERHÄMTNING I KINA EFTER SLOPADE RESTRIKTIONER

BNP-tillväxten i Kina dämpades det fjärde kvartalet 2022 till följd av omfattande nedstängningar efter ökad smittspridning. I december 2022 avvecklades den strikta nolltoleranspolitiken. Den senaste tidens indikatorer visar att en ekonomisk återhämtning har inletts. Även utfallsdata har förbättrats med en uppgång

¹ Sparkvoten definieras som hushållens sparande som andel av disponibelinkomsten, uttryckt i procent.

² Nivån på det ackumulerade sparandet är känslig för vilken bedömning av sparkvoten man jämför med. Här används sparkvotens nivå just före pandemin. Sedan 2000 har den genomsnittliga sparkvoten varit 6,6 procent och sedan 2010 8,1 procent. Om något av dessa medelvärden skulle användas i beräkningen, i stället för sparkvoten just före pandemin, skulle det extra ackumulerade sparandet bli högre.

³ Det höga sparandet bidrog, tillsammans med en stark utveckling av finansiella och reala tillgångar, till en stor uppgång i hushållens förmögenhet.

i såväl detaljhandel som industriproduktion i januari och februari. Mot bakgrund av slopandet av nolltoleranspolitiken bedöms BNP-tillväxten ta fart framöver (se tabell 3). Tillväxtmålet för 2023 har satts till ”omkring 5 procent”. Hushållens konsumtion driver tillväxten efter att ha hållits tillbaka av hög smittspridning och de strikta restriktionerna. Särskilt stark förväntas återhämtningen i tjänstekonsumtionen bli. Till skillnad från i EU och USA är inflationen låg i Kina. I februari fortsatte producentpriserna att sjunka och KPI-inflationen dämpades till 1 procent (se diagram 26).

Tabell 3 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

	Vikt ¹	BNP ²	2023		KPI ³		
	2021	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Världen	100	3,2	2,6	2,9
KIX-vägd⁴	75,1	3,1	1,1	1,7	8,1	5,9	2,9
USA	15,7	2,1	1,3	0,9	8,0	4,1	2,5
Euroområdet	12,0	3,5	0,6	1,1	8,4	5,9	2,5
Japan	3,8	1,0	1,0	1,1	2,5	2,6	1,8
Storbritannien	2,3	4,0	-0,3	0,8	7,9	6,9	2,8
Sverige	0,4	2,7	-0,4	1,3	8,1	6,1	1,9
Norge	0,3	3,2	1,2	1,4	6,3	5,0	2,1
Danmark	0,3	3,6	0,2	1,1	8,6	5,1	2,2
Kina	18,6	3,1	5,4	5,2	2,0	1,9	2,2
Svensk exportmarknad⁵		7,5	2,2	2,8

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

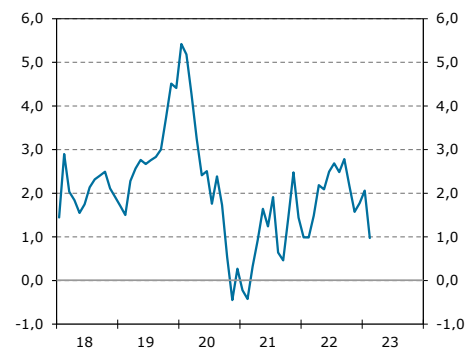
Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Scenario 2025–2027

Tillväxten i konkurrentvägd (KIX) BNP återhämtar sig något 2025–2027 (se tabell 4), efter den svaga utvecklingen 2023 och 2024. Från 2025 växer BNP i samma takt som det historiska genomsnittet sedan 2000, som är 2,1 procent. För många länder i Europa kommer behovet av energieffektivisering och uppbyggnad av försvar att innebära ökade investeringar under flera år framöver. Även tillväxten i den svenska exportmarknaden återhämtar sig ungefär i samma utsträckning som tillväxten i KIX-vägd BNP. Trots denna återhämtning växer exportmarknaden

Diagram 26 Konsumentpriser i Kina

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källa: National Bureau of Statistics of China och Macrobond.

relativt långsamt i ett historiskt perspektiv. År 2025 antas inflationen ha kommit ner till målet i många länder och centralbankerna fortsätter att sänka räntorna. Den amerikanska centralbanken inleder sänkningar av styrränteintervallet i början av 2024 för att nå inflationsmålet 2025–2027 (se diagram 27). Även ECB bedöms sänka styrräntan under första scenarioåret för att nå målet.

Tabell 4 Nyckeltal för internationell ekonomi

Procentuell förändring respektive procent

	Prognos			Scenario		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP i världen	3,2	2,6	2,9	3,1	3,1	3,1
BNP i KIX-länderna	3,1	1,1	1,7	2,1	2,1	2,1
BNP i USA	2,1	1,3	0,9	1,7	2,0	2,0
BNP i euroområdet	3,5	0,6	1,1	1,6	1,5	1,5
Svensk exportmarknad	7,5	2,2	2,8	3,2	3,2	3,2
KPI i KIX-länderna	8,1	5,9	2,9	2,5	2,3	2,3
KPI i USA	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
HIKP i euroområdet	8,4	5,9	2,5	2,1	2,0	2,0
Styrränta i USA ^{1,2}	4,5	5,0	3,8	2,8	2,5	2,5
Styrränta i euroområdet ^{1,3}	2,5	4,0	3,0	1,8	1,8	1,8
Styrränta, KIX6-vägd ^{1,4}	1,7	3,6	2,8	1,6	1,6	1,6

¹ I slutet av året. ² Avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

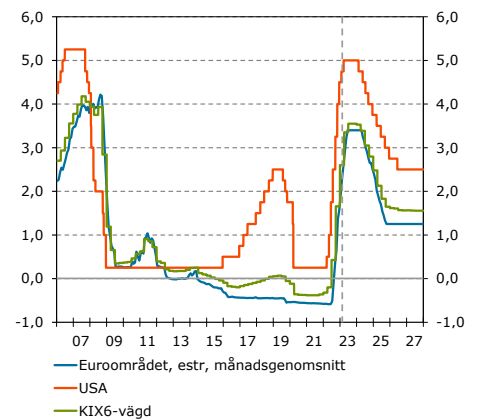
³ Avser esterräntan. ⁴ Avser ett genomsnitt av dagslåneräntan estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

Anm. BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Aggregaten beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF.

Källor: IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 27 Styrräntor

Procent, månads- respektive dagsvärden

Anm. Styrräntan i USA avser den övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall.

Källor: Bank of England, Bank of Japan, ECB, Federal Reserve, Norges Bank, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige 2023–2024

Inflationen är fortsatt hög, till stor del på grund av fördröjda effekter av de kostnadsökningar som drabbat företagen. Kostnadsökningarna slår igenom på konsumentpriserna med eftersläpning. Inflationen blir för helåret 2023 hög men sjunker relativt snabbt under året, eftersom många av de råvarupriser, energipriser och fraktpriser som initialt orsakade inflationsuppgången redan har sjunkit tillbaka. Den svenska ekonomin går 2023 in i en lågkonjunktur när den höga inflationen och de höga räntorna leder till att hushållskonsumtionen och bostadsinvesteringarna minskar. Nedgången dämpas av att offentlig konsumtion och offentliga investeringar ökar relativt mycket. Sammantaget minskar BNP med 0,6 procent 2023 och uppgången 2024 blir måttlig. Arbetsmarknaden har fortsatt att utvecklas starkt, men mattas nu av. Det andra kvartalet i år börjar sysselsättningen att minska och den fortsätter att minska resten av 2023. Arbetslösheten stiger till 8,4 procent i början av 2024.

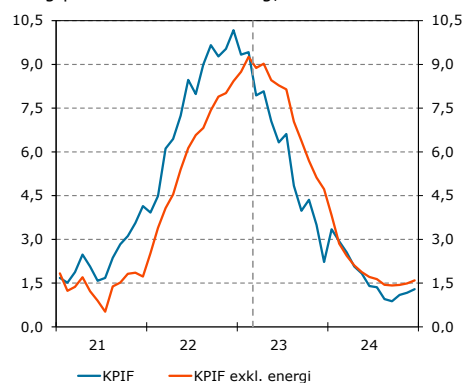
Inflation och löner

Under covid-19-pandemin uppstod varubrist på många håll i världen. Produktionen minskade vid nedstängningar, och flaskhalsar i globala logistikkedjor försvårade varuflödet. Vidare bedrevs en mycket expansiv ekonomisk politik i stora delar av världen som tillsammans med ändrade konsumtionsmönster innebar högre efterfrågan på varor. Det ledde till kraftiga ökningar i fraktpriser och varupriser i producentled. Konsekvenserna av detta för de samlade konsumentpriserna blev tydligt synliga i Sverige först år 2022 (se diagram 28). Situationen förvärrades av Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 som ledde till högre priser på el, gas och livsmedel i både Europa och övriga världen (se diagram 29 och diagram 30). Sedan dess har penningpolitiken successivt stramats åt och fraktpriserna har sjunkit. Europeiska gaspriser har gått ned sedan sommaren 2022, och elpriserna har sjunkit de senaste månaderna. Även priserna på många jordbruksprodukter har sjunkit tillbaka lite från pristoppen 2022. Många av de faktorer som bidragit till att höja inflationen har därmed förändrats till att hålla ner inflationen. Detta tillsammans med att inflationsförväntningarna på ett par års sikt ligger relativt nära centralbankernas inflationsmål talar för att inflationen kommer att falla relativt snabbt framöver.

I dagsläget är dock inflationen fortfarande hög. I februari var inflationen beräknad med fast bostadsränta (KPIF) 9,4 procent, en liten nedgång från toppen på 10,2 procent i december 2022. Inflationen exklusive energi fortsatte dock att stiga. Livsmedelspriserna var exempelvis mer än 20 procent högre i februari jämfört med för ett år sedan, vilket bidrog med 2,6 procent till inflationstakten i februari. I närtid väntar sig företagen fortsatta

Diagram 28 Konsumentpriser

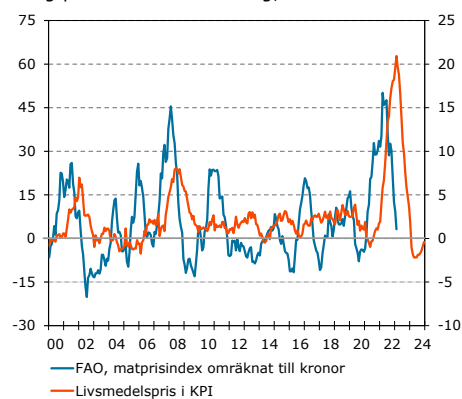
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 29 Priser på jordbruksprodukter och livsmedelspriser i KPI

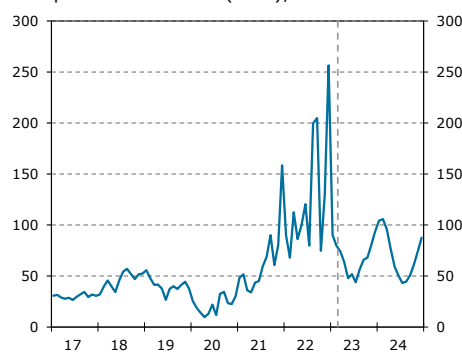
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: FAO och Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 Spotpris på el i Sverige

Öre per kilowattimme (kWh), månadsvärden

Anm. Priser för fyra prisområden har vägts samman av Konjunkturinstitutet på basis av den geografiska fördelningen av hushållens elanvändning.

Källor: Nordpool, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

prishöjningar på varor (se diagram 31). En anledning till att det dröjer innan inflationen blir påtagligt lägre är att inflationen mäts som årsförändring. Även om de månadsvisa prisförändringarna på varor blir lägre från och med slutet av det andra kvartalet 2023 så dröjer det till andra halvåret innan inflationstakten kommer ner till påtagligt lägre nivåer (se rutan ”Inflationen och månadsvisa prisförändringar” nedan).

Tabell 5 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2023	2021	2022	2023	2024
KPI	100	2,2	8,4	8,8	2,1	
Räntekostnader, räntesats ¹		-6,5	17,8	70,4	5,3	
KPIF	100	2,4	7,7	6,1	1,7	
Varor	43	0,3	7,3	8,5	0,0	
Tjänster	31	2,3	4,7	7,5	3,9	
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	16	2,1	4,2	5,2	3,4	
Energi ³	6	17,0	32,9	-9,1	-1,7	
Räntekostnader, kapitalstock ¹	3	5,9	6,9	5,2	3,3	
KPIF exkl. energi	94	1,4	5,9	7,4	2,0	
HIKP		2,7	8,1	6,1	1,9	

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. ² Avser hyror, reparationskostnader, avskrivningar (reoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel.

Anm. Den uppdelning i kategorierna varor, tjänster och boende som används här har ingen exakt motsvarighet i de aggregat som redovisas av SCB. HIKP avser det harmoniserade konsumentprisindex som används inom EU.

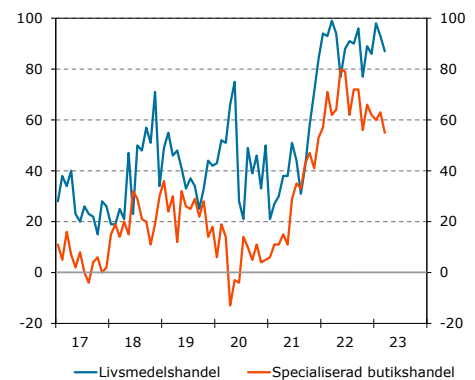
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

En viktig faktor för inflationens utveckling är att löneökningarna i många länder har tilltagit, vilket leder till högre priser i omvärlden och därmed högre importpriser i Sverige. Arbetskostnaderna ser ut att ta över som primär drivkraft för den internationella inflationen framöver. Löneökningarna i Sverige förväntas också bli högre de kommande åren än de varit de senaste 15 åren (se diagram 32). Men ökningen blir lägre än i de flesta jämförbara länder. Även om löneökningarna blir högre än ett historiskt genomsnitt är vinstandelen jämförelsevis hög på många håll i näringslivet (se diagram 38), vilket minskar behovet för företagen att höja sina priser, och inflationen blir därmed jämförelsevis låg 2024.

Inflationen och månadsvisa prisförändringar

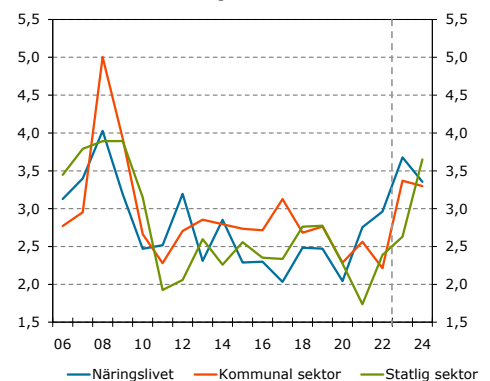
Inflationen mäts vanligtvis i årstakt, det vill säga prisförändringen i procentuella termer jämfört med samma månad föregående år. Det innebär att inflationstakten påverkas av allt som har hänt under de senaste 12 månaderna. Även om priserna skulle börja sjunka från månad till månad, kan

Diagram 31 Företagens prisförväntningar på tre månaders sikt
Nettotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

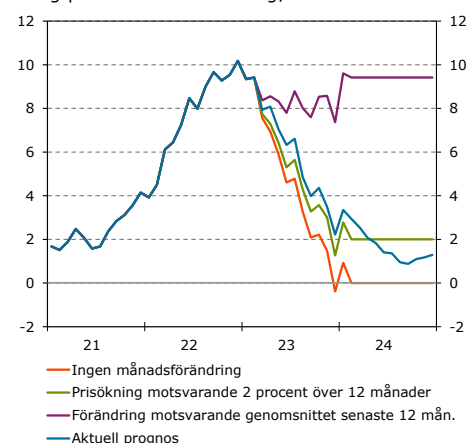
Diagram 32 Timlön
Procentuell förändring, årsvärden

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 KPIF framskriven med olika månadsförändringstal

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

inflationstakten förbli positiv om prisökningarna varit desto högre månaderna dessförinnan. Detta illustreras i diagram 33. Den röda linjen i diagrammet visar hur inflationen skulle bli om KPIF-indexet från månad till månad skulle förbli oförändrat i nivå från och med februari 2023. Det vill säga att priserna skulle kvarstå på nivån i februari 2023 (se röd linje i diagram 34). Det är först i februari 2024 som inflationstakten skulle bli exakt noll i detta scenario.

På ett liknande sätt kan man beräkna vad inflationstakten skulle bli om den månadsvisa utvecklingen vore förenlig med inflationsmålet på 2 procent årligen. Det motsvarar en månadsvis prisutveckling på 0,165 procent. Detta visas som den gröna linjen i diagrammet. Som jämförelse redovisas även hur inflationen skulle bli om den månadsvisa utvecklingen skulle fortsätta i samma takt som genomsnittet det senaste året, det vill säga ökningarna om ca 0,75 procent per månad. Som jämförelse redovisas den aktuella prognosen (blå linjen). Prognosen förutsätter att den månadsvisa prisökningstakten växlar ner betydligt det kommande året. I närtid förblir ändå månadsförändringen högre än vad som är förenligt med inflationsmålet.

Många konsumentpriser såsom hyror, VA-avgifter och kollektivtrafik, med mera ändras relativt sällan. Genomslaget av kostnadsökningar på dessa konsumentpriser kan därför ske med relativt lång eftersläpning, och prisförändringarna kan bli stora när de väl sker. Därför fortsätter tjänstepriserna och hyror att öka förhållandevis mycket även 2024. Högre löneökningar 2023 och 2024, jämfört med tidigare år tillsammans med en låg produktivitetstillväxt bidrar också till att hålla upp tjänsteprisinflationen (se diagram 35).

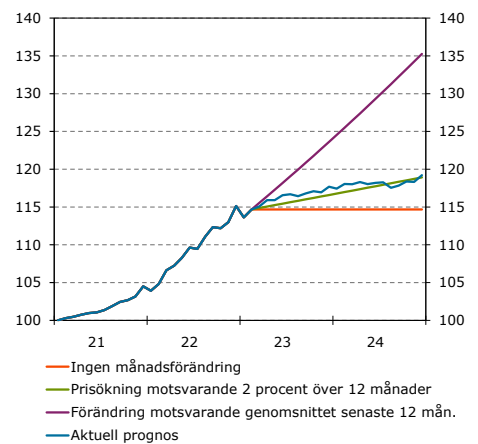
Riksbankens räntehöjningar medför att KPIF ökar mer än KPIF både 2023 och 2024. Den genomsnittliga bolåneräntan i lånestocken (enligt den statistik som går in i beräkningen av KPIF) stiger till 3,3 procent 2024, från låga 1,5 procent 2021. Uppgången medför att KPIF totalt stiger med 8,8 procent 2023 (se tabell 5). Det påverkar prisbasbeloppet för 2024, som höjs med 4 900 kronor eller 9,3 procent 2024. En del priser i offentligt tillhandahållna tjänster, som hemtjänst, indexerar med prisbasbeloppet. Det bidrar också, marginellt, till den relativt höga tjänsteprisinflationen 2024.

KRAFTIGT SJUNKANDE REALLÖNER TROTS ATT LÖNEÖKNINGSTAKTEN VÄXLAR UPP 2023

Lönerna i hela ekonomin ökade med 2,7 procent 2022 (se tabell 6 och diagram 32). Högre lönetillväxt inom kreditinstitut och företagstjänster bidrog till att lönerna ökade mer i näringslivet än i offentlig sektor 2022. Till skillnad från omvärlden har lönetillväxten ännu inte tagit fart i Sverige. Det beror delvis på att avtalen från avtalsrörelsen 2020 gäller till och med första kvartalet

Diagram 34 KPIF framskrivet med olika månadsförändringstal

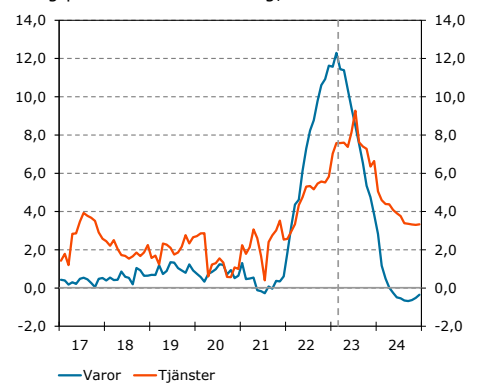
Index januari 2021=100, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 35 Varu- och tjänsteprisinflation

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Anm. Avser varor och tjänster exklusive energi och konsumtion knuten till boendet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

2023, med avtalade löneökningar på drygt 2 procent. På grund av att inflationen steg kraftigt så föll reallönen 2022 (se diagram 36).

Avtalsrörelsen 2023 är omfattande och 470 av totalt 655 avtalska omförhandlas. I skrivande stund är förhandlingarna mellan industrins parter i sin slutfas. De nya avtalen som gäller från den 1 april kommer att vara normerande för avtalsnivån för resten av ekonomin. Facken inom industrin presenterade ett ettårigt lönekrav på 4,4 procent. Teknikföretagen, som leder avtalsförhandlingarna på arbetsgivarsidan, kom med ett motkrav på 2 procent och därutöver ett engångsbelopp på 3 000 kronor.

Sammantaget bedöms lönerna i näringslivet stiga med 3,7 procent 2023 för att sedan stiga något långsammare 2024 (se diagram 32). Lönerna inom mer konjunkturkänsliga sektorer, såsom handeln, hotell och restaurang, utvecklas svagare än inom industrin. Det förklaras delvis av att efterfrågan på personal är högre inom industrin.

Trots att löneökningstakten växlar upp 2023 fortsätter reallönen att falla (se diagram 36). Det beror på att konsumentpriserna stiger snabbare än lönerna. Reallönen beräknat med KPIF föll med 5 procent 2022 och fortsätter sjunka med 2,5 procent 2023.⁴ Inklusivt ränteförändringar, det vill säga beräknat med KPI, föll reallönen med 5,6 procent 2022 och sjunker ytterligare 5,2 procent 2023 (se diagram 36 och tabell 6).⁵ Det är först under 2024 som reallönerna kommer att växa igen.

ENHETSARBETSKOSTNADERNA STIGER KRAFTIGT 2023

Arbetskostnaderna stiger kraftigt 2023. Det beror dels på att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för personer mellan 19–23 år slopas från och med 1 april 2023, dels på den högre lönetillväxten. Högre arbetskostnader och lägre produktivitet utveckling gör att enhetsarbetskostnaderna stiger kraftigt i år. Nästa år dämpas lönetillväxten något och produktiviteten stiger, vilket gör att enhetsarbetskostnaden 2024 ökar betydligt långsammare (se diagram 37).

Vinstandelen inom näringslivet är fortsatt hög (se diagram 38). Den höga vinstandelen förklaras till stor del av att vissa branscher gynnas av höga världsmarknadspriser och en svag växelkurs.⁶ Företagen uppger dock att lönsamheten har försämrats den senaste tiden. Vinstandelen faller tillbaka i år och nästa år till följd av högre enhetsarbetskostnader och lägre prisökningar (se diagram 38).

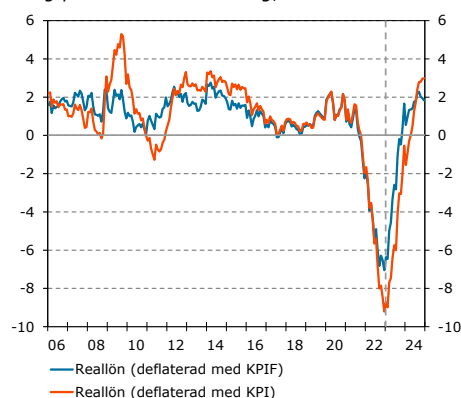
⁴ Nominell lön enligt Konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPIF.

⁵ Nominell lön enligt Konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPI.

⁶ Se "Prissättning hos svenska företag 2022", Specialstudie, Konjunkturinstitutet, december 2022.

Diagram 36 Reallön

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

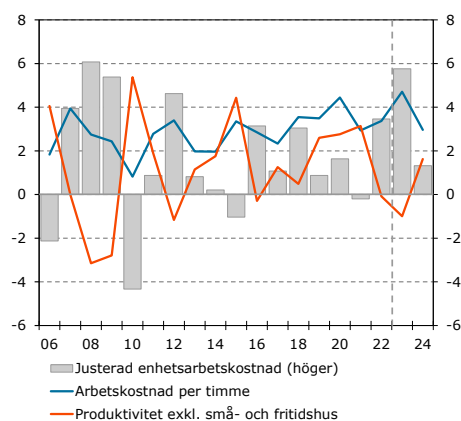

Anm. Nominell lön enligt Konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPIF och KPI.

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 37 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet

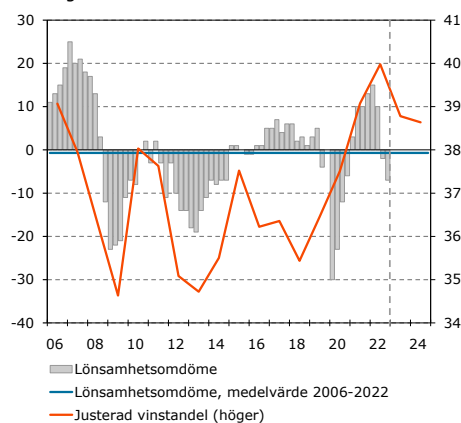
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Anm. Enhetsarbetskostnaden är justerad för egenföretagares arbetsinsats och exkluderar små- och fritidshus.

Diagram 38 Lönsamhet i näringslivet

Procent, årsvärden respektive netttotal, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 6 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent

	1993-2021 ¹	2022	2023	2024
Timlön, KL, hela ekonomin	3,2	2,7	3,6	3,4
Timlön, KL, i näringslivet	3,2	3,0	3,7	3,4
Timlön, KL, offentlig sektor	3,3	2,3	3,2	3,4
Timlön, NR, i näringslivet ²	3,4	4,1	3,8	2,9
Reallön (KPIF), hela ekonomin ³	1,6	-5,0	-2,5	1,6
Reallön (KPI), hela ekonomin ³	2,0	-5,6	-5,2	1,2
Arbetsgivaravgifter ⁴ (i procent av lönen), näringslivet	40,9	41,7	42,9	43,0
Arbetskostnad per timme, näringslivet ⁵	7,0	3,4	4,7	3,0
Produktivitet, näringslivet ^{6, 7}	2,3	-0,1	-1,0	1,6
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁴	1,2	3,5	5,8	1,3
Justerad vinstandel, procent av förädlingsvärde, näringslivet ⁷	37,0	40,0	38,8	38,6

¹ Genomsnitt. ² Kalenderkorrigerade värden. ³ Konjunkturlönestatistiken deflaterad med KPIF respektive KPI. ⁴ Lagstadgade och avtalade kollektiva avgifter samt löneskatter. ⁵ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁶ Förädlingsvärdet delat med arbetade timmar. ⁷ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Anm. Konjunkturlönestatistiken (KL) respektive nationalräkenskaperna (NR). Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Efterfrågan och produktion

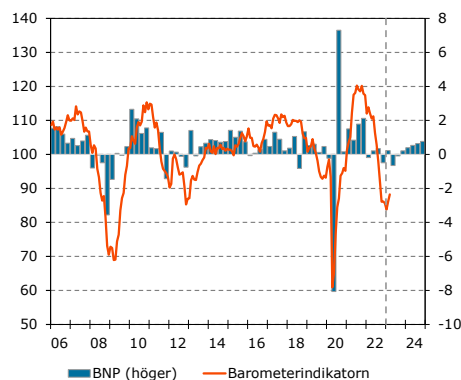
Svensk BNP minskade med 0,5 procent det fjärde kvartalet 2022 jämfört med föregående kvartal (se diagram 39). Exporten och offentlig konsumtion steg, men både hushållens konsumtion och de fasta bruttoinvesteringar minskade. Lagerinvesteringarna ökade betydligt långsammare än det föregående kvartalet och gav därmed ett stort negativt bidrag till BNP-tillväxten.

Hög inflation och högre räntor i Sverige och globalt talar för att konjunktoren fortsätter att försvagas. Den senaste informationen tyder dock på att 2023 inleddes starkt. Januariutfallen för utrikeshandeln med varor, hushållens konsumtion och näringslivets produktion var relativt höga. BNP-indikatorn steg med hela 2,0 procent i januari jämfört med månaden innan.

Flera indikatorer talar emellertid för att uppgången blir tillfällig. Ordergången i industrin har fortsatt att falla och pessimismen är stor hos hushållen samt inom byggindustrin och detaljhandeln. Barometerindikatorn, som speglar stämningläget hos både företagen och hushållen, steg visserligen i mars men till en nivå som ligger långt under det historiska genomsnittet (se diagram 39).

Diagram 39 Barometerindikatorn och BNP

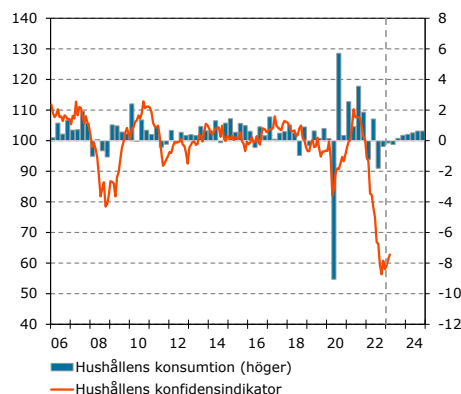
Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 40 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

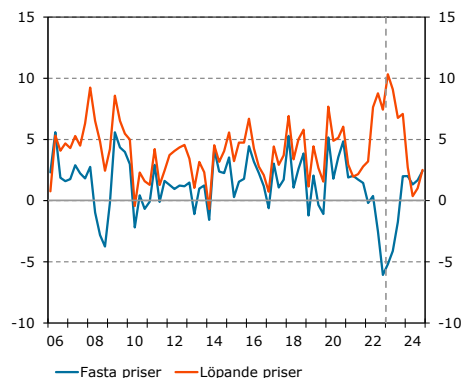
Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 41 Konsumtion av dagligvaror

Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 7 Försörjningsbalans

Procentuell förändring, fasta priser

	1993- 2021 ¹	2021	2022	2023	2024
Hushållens konsumtionsutgifter	2,3	6,3	2,1	-1,1	1,6
Offentliga konsumtionsutgifter	0,9	2,8	0,0	1,2	1,4
Fasta bruttoinvesteringar	3,6	6,0	5,2	-4,9	0,3
Inhemsk efterfrågan utom lager	2,2	5,3	2,4	-1,5	1,2
Lagerinvesteringar ²	0,0	0,5	1,0	-0,7	-0,2
Inhemsk efterfrågan	2,3	5,7	3,4	-2,2	0,9
Export	5,0	10,0	6,6	1,8	2,6
Total efterfrågan	3,1	7,1	4,4	-0,9	1,5
Import	4,7	11,5	8,7	-1,6	2,1
Nettoexport ²	0,3	-0,1	-0,6	1,6	0,4
BNP	2,5	5,4	2,6	-0,6	1,3
BNP, kalenderkorrigerad	2,5	5,3	2,7	-0,4	1,3
BNP per invånare	1,9	4,8	2,0	-1,2	0,7
Bytesbalans ³		6,5	4,4	6,3	6,7

¹ Genomsnitt.² Förändring i procent av BNP föregående år. ³ Procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

INFLATIONEN FORTSÄTTER ATT PRESSA HUSHÅLLEN

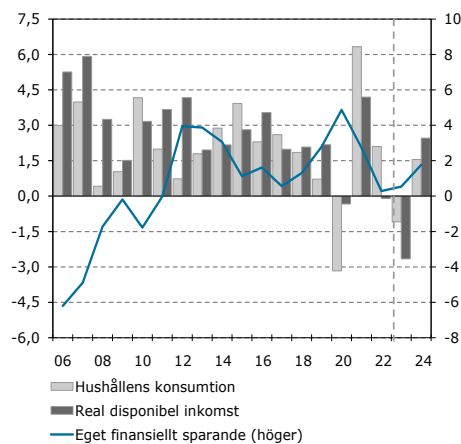
Hushållens konsumtion minskade något det fjärde kvartalet 2022 (se diagram 40). Minskad konsumtion av dagligvaror bidrog mest till nedgången i konsumtionen. Nedgången förklaras av att många hushåll troligtvis har valt att substituera från dyrare varor till billigare och i viss utsträckning även köpt färre varor 2022 (se diagram 41). Även sällanköpsvaror och konsumtion i utlandet har utvecklats svagt. Nedgången i konsumtionen mildrades av en stark bilkonsumtion det fjärde kvartalet som drevs av att många tidigare köpta sina bilar efter att klimatbonusen på laddbara bilar slopats med kort varsel i november.

Konsumtionen fortsätter att minska under det första halvåret 2023 till följd av fortsatt hög inflation och stigande räntor. Detta avspeglas även i hushållens konfidensindikator som visserligen återhämtat sig något de senaste månaderna men befinner sig fortfarande på historiskt låga nivåer (se diagram 40). En möjlig förklaring till återhämtningen är att elpriserna inte blivit fullt så höga som befarades under hösten. Konsumtionsnedgången mildras även av elprisstödet som började betalas ut under februari 2023 (se fördjupningen ”Elstöd i Sverige och andra europeiska länder”).

Höga priser och jämförelsevis låga löneökningar har lett till att den reala disponibla inkomsten utvecklats svagt och hushållen minskade sitt sparande under 2022. Osäkerhet kring den framtida ekonomiska utvecklingen för det egna hushållet leder till ett ökat eget finansiellt sparande 2023 men det ligger fortfarande på en relativt låg nivå ur ett historiskt perspektiv (se

Diagram 42 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

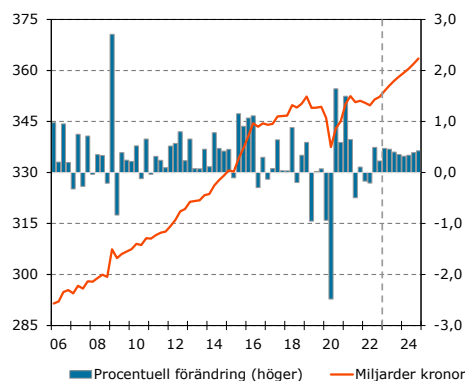

Anm. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Offentlig konsumtion

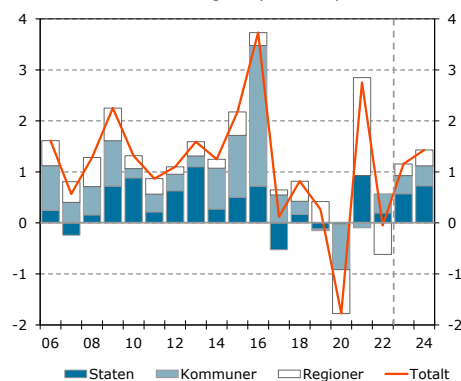
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 44 Bidrag till offentlig konsumtionstillväxt

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

diagram 42). En jämförelsevis hög löneökningstakt och snabbt sjunkande inflation gör att den reala disponibla inkomsten ökar relativt starkt 2024. Detta ger hushållen utrymme att öka konsumtionen i en ganska normal takt och samtidigt höja sitt eget finansiella sparande något (se diagram 42).

STADIG ÖKNING AV DEN OFFENTLIGA KONSUMTIONEN

Den offentliga konsumtionen steg det fjärde kvartalet förra året (se diagram 43). Konsumtionen ökade i såväl kommuner som regioner medan den minskade något i staten. I år och 2024 väntas konsumtionen växa inom samtliga tre delsektorer, sammantaget blir tillväxten relativt hög jämfört med ett historiskt genomsnitt (se diagram 44 och tabell 7).

Konsumtionen i regionerna fluktuerade mycket under pandemiåren, men ökar nu i en jämnare takt. Befolkningen i åldersgruppen 80 år och äldre växer snabbt, vilket ökar vårdinsatserna och antalet brukare inom äldreomsorgen under prognosåren. Inom grundskolan och framför allt gymnasieskolan stiger antalet elever vilket bidrar till konsumtionsuppgången. Uppgången hålls tillbaka något av att antalet barn i förskoleålder minskar. Den höga inflationen medför samtidigt att både kommuner och regioner försöker anpassa mängden förbrukningsvaror för att minska kostnaderna. Detta bidrar dock bara delvis till att hålla tillbaka konsumtionsvolymen, via den kollektiva konsumtionen, eftersom en stor del av den individuella konsumtionen mäts med antalet elever eller brukare.

Även statens konsumtion växer snabbt framöver till följd av att försvarsutgifterna ska nå 2 procent av BNP, vilket sker 2027. Även ökade resurser till polis och rättsväsende bidrar till den starka utvecklingen av den statliga konsumtionen.

STORT FALL I BOSTADSVÄSTNINGARNA

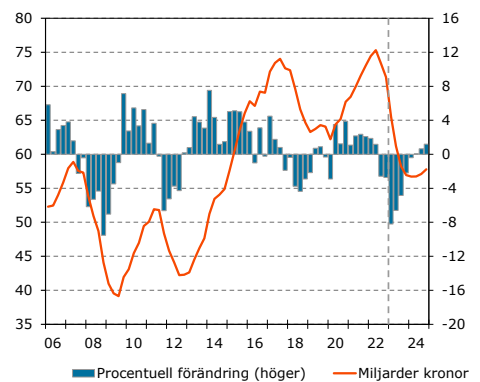
Efter en relativt stark utveckling tidigare under 2022 föll de fasta bruttoinvesteringarna i näringslivet det fjärde kvartalet. Stora nedgångar noterades för tjänstebanschernas investeringar och även bostadsinvesteringarna minskade. Däremot fortsatte uppgången både i industrin och i offentliga myndigheter.

Bostadsutvecklare möter höga finansierings- och byggkostnader, samtidigt som bostadspriserna minskar. Det innebär att nedgången i nybyggnationen av bostäder tilltar de närmaste kvartalen. Även ombyggnationen minskar, men inte lika dramatiskt som nybyggnationen. Sammantaget faller bostadsinvesteringarna med 18 procent 2023 och med 6 procent 2024 (se diagram 45). Antalet påbörjade lägenheter sjunker från ca 55 000 år 2022 till drygt 36 000 i år. Nästa år stiger antalet påbörjade lägenheter något till knappt 40 000.

Utvecklingen i tjänstebanscherna exklusive bostäder blir också svag, om än inte lika svag som för bostäder. Bland annat kommer de kommersiella fastighetsbolagen att dra ner på sina investeringar. Investeringarna i industrin befann sig 2022 på en

Diagram 45 Fasta bruttoinvesteringar, bostäder

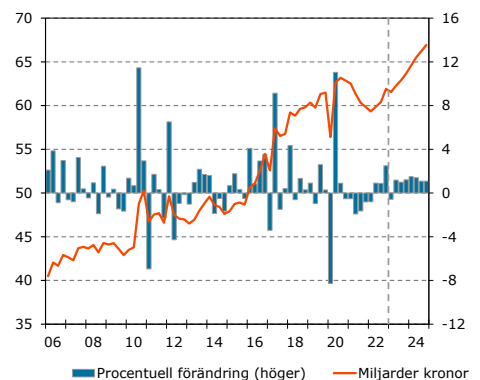
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 Offentliga investeringar

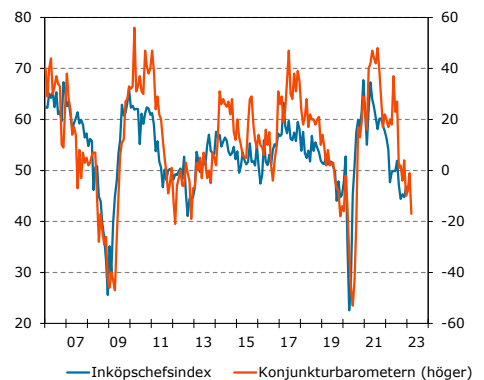
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 47 Exportordergång i tillverkningsindustrin

Diffusionsindex respektive netttotal, säsongrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

hög nivå.⁷ Kapacitetsutnyttjandet har fallit tillbaka något på sistone, men är fortfarande högt. I år planar investeringarna i industrin ut på förra årets nivå, medan de sjunker med drygt 1 procent 2024. Investeringsnivån är då fortfarande relativt hög.

Efter en svag tillväxt 2021 och inledning av 2022 steg offentliga investeringar i slutet av året (se diagram 46). Under 2020 och 2021 minskade investeringarna bland annat till följd av att många byggprojekt avstannade under pandemin. Framöver drivs utvecklingen i staten av investeringar inom försvar, digitalisering samt forskning och utveckling. Kommunsektorns investeringar utvecklades svagt före pandemin men började öka under 2022. Kommuner och regioner har ett uppdämt behov av investeringar i VA-system, sjukhus och vårdcentraler, vilket driver investeringarna i sektorn de kommande åren.

EXPORTTILLVÄXTEN STIGER NÅGOT 2024

Efter ett starkt tredje kvartal ökade exporten i måttlig takt det fjärde kvartalet 2022. Tjänsteexporten steg markant, medan varuexporten sjönk. Nedgången i varuexporten gällde framför allt råvaror. Statistiken för utrikeshandeln i januari visade på en stark tillväxt för varuexporten och exporten tar fart igen det första kvartalet 2023. Bedömningen är dock att den starka tillväxten endast är tillfällig. Bland annat har orderingången utvecklats svagt de senaste månaderna (se Diagram 47). Det har i sin tur fått företagens omdöme om sina orderstockar att sjunka (se diagram 48). Eftersom orderböckerna tidigare varit välfyllda finns det dock fortfarande en hel del ordrar kvar. Tillväxten i den svenska exportmarknaden ökar igen från det andra halvåret 2023 och från slutet av 2023 börjar både varu- och tjänsteexporten stiga igen. Såväl 2023 som 2024 är det exporten som ger det största bidraget till BNP-tillväxten (se diagram 49). Svensk exportindustri gynnas av de stora investeringar som behövs i Europa för klimat- och energiomställningen. Ökade försvars-satsningar bidrar också positivt. I ett historiskt perspektiv blir dock exporttillväxten dämpad (se tabell 7).

TROTS EN STARK INLEDNING AV ÅRET MINSKAR PRODUKTIONEN I ÅR

Produktionen i näringslivet bromsade in under 2022 (se diagram 50). Bland annat bidrog en vikande efterfrågan från hushåll och leveransproblem till den svaga utvecklingen. Ett starkt januariutfall för produktionen indikerar att produktionen kommer öka det första kvartalet 2023. Ökningen är dock tillfällig och produktionen i näringslivet minskar något i år. Under 2024 börjar näringslivets produktion att öka gradvis snabbare.

Produktionen i industrin minskade det fjärde kvartalet Stämningläget i industrin har försämrats både enligt Konjunkturbarometern och inköpschefsindex (se diagram 51). Januariutfallet

Diagram 48 Industrins omdöme om exportorderstocken

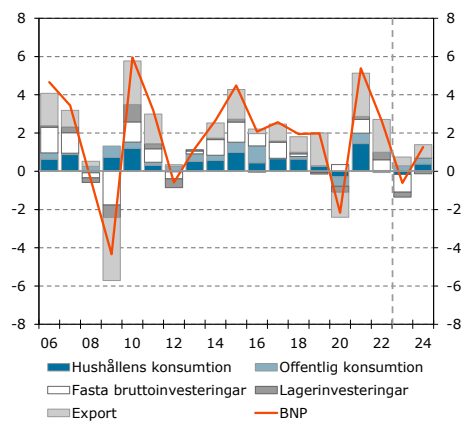
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

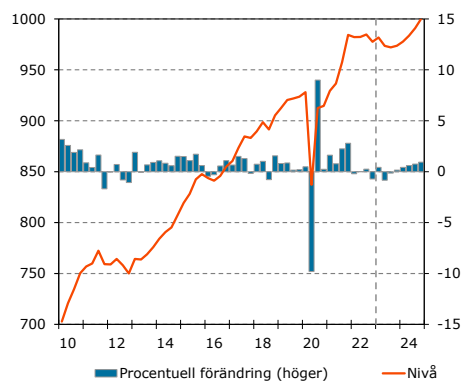
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 50 Produktion i näringslivet

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁷ Till exempel i förhållande till förädlingsvärdet i industrin.

för produktionsvärdeindex i industrin visade på en kraftig uppgång för produktionen. Uppgången bedöms dock bli temporär och helårsutvecklingen för 2023 blir negativ eftersom efterfrågan utvecklas svagt under resterande delen av året.

Nedgången för produktionen i tjänstesektorn har letts av de mer hushållsnära branscherna. Det svaga hushållsförtroendet har bland annat avspeglats i en successiv minskning av handelns produktion. I år minskar även produktionen i de mer företagsnära tjänstebranscherna, vilket bidrar till en fortsatt svag utveckling för tjänsteproduktionen. Utvecklingen för de mer hushållsnära tjänstebranscherna börjar vända uppåt igen i mitten av 2023. Från starten av 2024 ökar produktionen i tjänstesektorn gradvis snabbare. Till stor del beror det på att produktionen i de företagsnära tjänstebranscherna börjar öka igen.

Tabell 8 Produktion

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	1993-2021 ¹	2021	2022	2023	2024
Näringsliv	3,2	6,1	3,0	-0,6	1,3
Varubranscher	2,7	5,8	1,3	-1,0	0,7
varav Industri	3,1	8,7	1,4	-0,3	1,8
Byggverksamhet	2,1	1,4	2,6	-2,4	-1,3
Tjänstebranscher	3,4	6,2	3,9	-0,4	1,6
Offentliga myndigheter	0,3	2,1	0,9	1,9	1,3
Hela ekonomin ²					
BNP till baspris	2,6	5,2	2,6	-0,1	1,3
BNP till marknadspris	2,5	5,3	2,7	-0,4	1,3

¹ Genomsnitt. ² Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

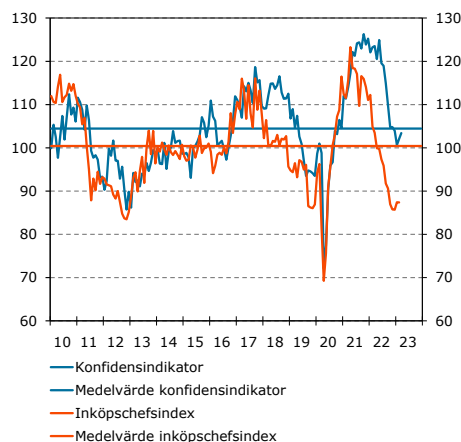
Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Byggföretagens syn på framtiden har sedan drygt ett halvår tillbaka varit väldigt negativ. Det är primärt bostadsbyggarna som är negativa, medan anläggningsbyggarna har fortsatt tillförsikt (se diagram 52). Samtidigt har produktionen kunnat hållas uppe med hjälp av välfyllda orderböcker även för bostadsbyggarna. Sedan slutet av 2022 har dock nulägesomdömet om orderstocken kraftigt försämrats i Konjunkturbarometern (se diagram 53). De svagare orderstockarna tillsammans med de kraftigt fallande bostadsinvesteringarna medför att byggproduktionen minskar 2023.

Diagram 51 Sentimentsindikatorer i industrin

Standardiserade månadsvärden

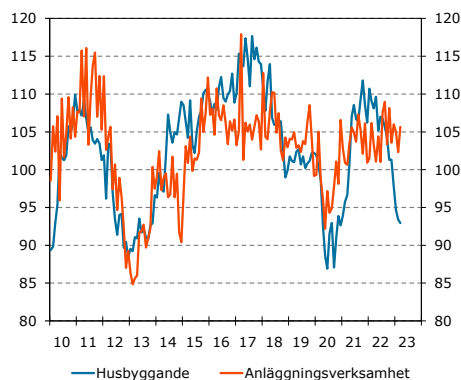

Anm. Medelvärden för perioden 2000–2022.

Källor: Silf, Swedbank och Konjunkturinstitutet.

Diagram 52 Konfidensindikator för husbyggande och anläggningsverksamhet

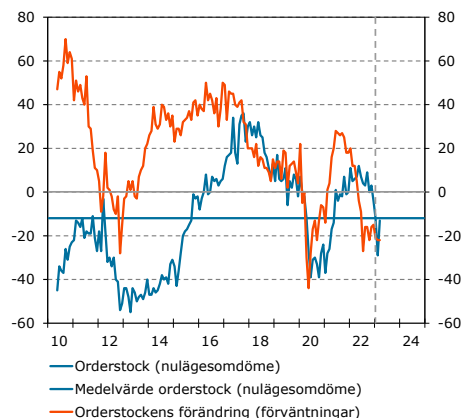
Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 53 Orderstockar i byggbranschen

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Anm. Medelvärde för perioden 2000–2022.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

DÄMPNING EFTER HISTORISKT STARK SYSSELSÄTTNINGSTILLVÄXT 2022

År 2022 växte antalet sysselsatta med historiskt starka 2,7 procent enligt AKU, vilket innebar att det under 2022 i genomsnitt var ca 140 000 fler sysselsatta än 2021. Utvecklingen var särskilt stark bland utrikes födda, vars sysselsättningsgrad ökade i snabb takt 2021 och 2022 (se diagram 54). Sysselsättningstillväxten var stark både för män och kvinnor 2022, men sysselsättningen bland kvinnor har ännu inte återhämtat det nivå tapp gentemot män som uppstod under pandemin (se diagram 55).

Under andra halvåret 2022 försvagades tillväxten i antalet sysselsatta. I kärnarbetskraften (25–54 år), en grupp som i regel utgör den huvudsakliga källan till sysselsättningstillväxten, har antalet sysselsatta varit mer eller mindre konstant de två senaste kvartalen (se diagram 56). Bland unga, som är en mer konjunkturkänslig grupp, minskade antalet sysselsatta det fjärde kvartalet 2022. Ett ytterligare tecken på att arbetsmarknaden svalnade i slutet av 2022 är att arbetslösheten steg för samtliga åldersgrupper det fjärde kvartalet.

TYDLIG FÖRSVAGNING PÅ ARBETSMARKNADEN 2023

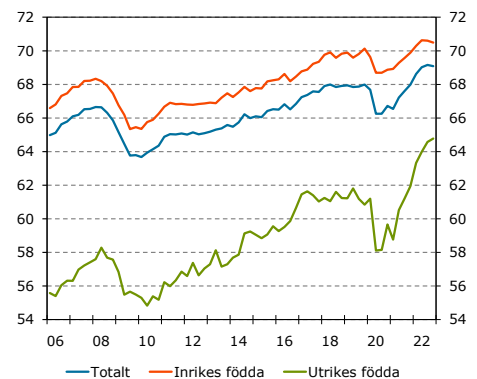
Under 2023 försvagas konjunktoren med en inbromsning på arbetsmarknaden som följd. AKU från januari och februari tyder emellertid på att sysselsättningen stiger det första kvartalet 2023. Även indikatorer på företagens anställningsplaner och arbetskraftsbrist samt antalet nyanmälda lediga platser på arbetsförmedlingen, tyder på en fortsatt relativt positiv utveckling på arbetsmarknaden det första kvartalet 2023 (se diagram 57 och diagram 58).

Spridningen i anställningsplaner mellan branscher är dock stor. Medan planerna för byggbranschen och i handeln är negativa planerar företag inom IKT, fastighet och finans, och företagstjänster att öka antalet anställda första och andra kvartalet 2023. Liknande mönster går att identifiera när det gäller företagens brist på arbetskraft. Företag inom industrin, IKT och företagstjänster uppger en särskilt stor brist på arbetskraft, medan bristen på arbetskraft i handeln, byggbranschen och hotell och restaurang är mindre. Bland offentliga verksamheter var bristen, enligt Arbetsförmedlingens undersökningar, fortsatt mycket hög under hösten 2022.⁸ Jobbtillväxten blir följaktligen splittrad i inledningen av 2023, där antalet sysselsatta inom byggbranschen och hushållsnära tjänstebanscher utvecklas svagare jämfört med övriga branscher.

Effekten på arbetsmarknaden av den pågående konjunkturförsvagningen blir tydlig det andra kvartalet i år när

Diagram 54 Sysselsättningsgrad, 15–74 år

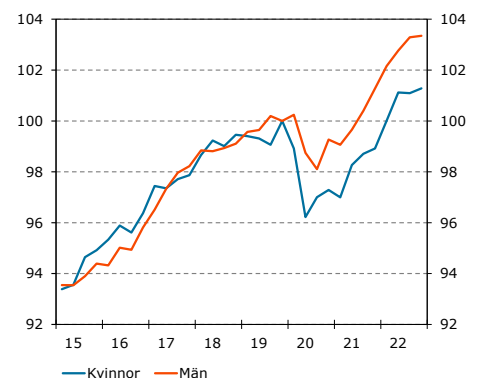
Procent av befolkningen, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 55 Sysselsatta efter kön, 15–74 år

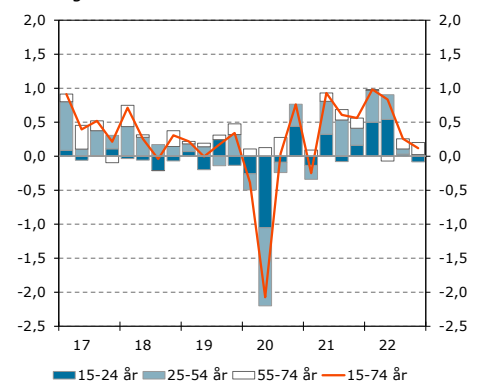
Index kvartal 4 2019=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 56 Bidrag till sysselsättningstillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁸ Se "Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2022", Arbetsförmedlingen analys 2022:18, december 2022.

sysselsättningen börjar minska. Sysselsättningsgraden har i slutet av året sjunkit till 68,5 procent (se diagram 59). Det är främst inom tjänstebranschen och byggbranschen som sysselsättningen minskar och då främst som en följd av färre nyanställningar. De försämrade jobbchanserna gör att även tillväxten i arbetskraften blir svag 2023, vilket dämpar uppgången i arbetslösheten. Arbetslösheten ökar till 7,9 procent för helåret 2023 (se tabell 9).

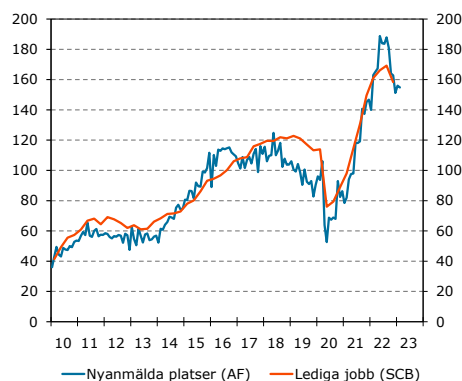
SYSSELSÄTTNINGEN BÖRJAR ÅTERHÄMTA SIG NÄSTA ÅR

Antalet sysselsatta bottnar i början av 2024 och sysselsättningen ökar sedan i långsam takt under 2024 till följd av en förbättrad konjunktur och en stigande efterfrågan på arbetskraft (diagram 59). Arbetsmarknaden svarar mot förbättringen i konjunkturer med eftersläpning, vilket förklaras av att arbetsgivare inledningsvis tar vara på den outnyttjade kapaciteten hos den existerande arbetsstyrkan. Arbetslösheten toppar det första kvartalet 2024 och helårssiffran för 2024 blir 8,2 procent (se tabell 9). Arbetskraften växer svagare 2024 än under 2023, när de försämrade jobbchanserna slår mot arbetskraftstillväxten med viss fördröjning.

I förhållande till den svaga BNP-utvecklingen blir nedgången på arbetsmarknaden relativt mild, med en dämpad effekt på sysselsättning och arbetslöshet. Ett stort antal vakanser, långa rekryteringstider och fortsatt höga bristtal pekar på att den underliggande efterfrågan på arbetskraft är fortsatt stark. Svårigheterna med att hitta rätt kompetens innebär att företagen i viss utsträckning behåller personal som inte behövs fullt ut för stunden och att konjunkturförsvagningen inledningsvis syns mer i form av färre arbetade timmar än i färre sysselsatta (se diagram 60).

Diagram 57 Nyanmälda lediga platser och lediga jobb

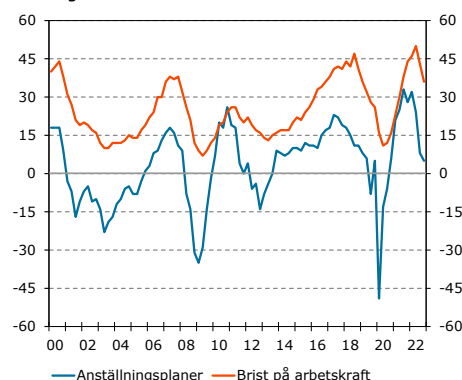
Tusental, säsongrensade månads- respektive kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 58 Anställningsplaner och brist på arbetskraft i näringslivet

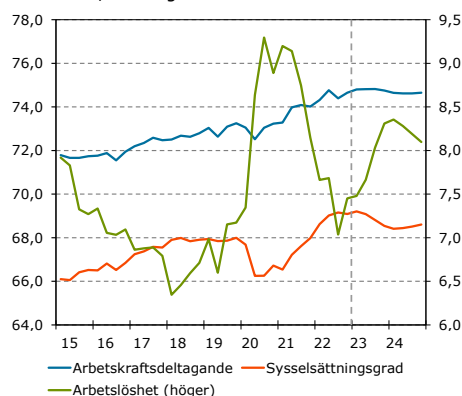
Nettotal respektive andel ja-svar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 59 Arbetsmarknadssituation

Procent av befolkningen respektive arbetskraft 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 9 Arbetsmarknad

Procentuell förändring, om inget annat anges

	1993- 2021 ¹	2021	2022	2023	2024
BNP till baspris ²	2,6	5,2	2,6	-0,1	1,3
Produktivitet i hela ekonomin ³	1,8	2,9	0,3	-0,9	1,1
Produktivitet i näringslivet ³	2,2	2,9	-0,1	-0,9	1,6
Arbetade timmar ²	0,8	2,3	2,4	0,8	0,2
Medelarbetstid för sysselsatta ²	0,0	1,3	-0,4	0,4	0,4
Sysselsättning	0,8	0,9	2,7	0,4	-0,2
Sysselsättningsgrad ⁴	65,4	67,3	69,0	68,9	68,5
Arbetskraft	0,8	1,3	1,2	0,8	0,2
Arbetskraftsdeltagande ⁵	71,1	73,8	74,5	74,8	74,6
Arbetslöshet ⁶	8,0	8,8	7,5	7,9	8,2
Befolkning 15-74 år ⁷	0,6	0,0	0,3	0,5	0,4
Produktivitetsgap i näringslivet		3,1	1,4	-1,1	-0,9
Arbetsmarknadsgap ⁸		-1,6	-0,2	-0,5	-1,3
BNP-gap ⁹		0,7	1,0	-1,5	-2,2

¹ Genomsnitt. ² Kalenderkorrigerade värden. ³ Beräknat till baspris, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Andelen sysselsatta av befolkningen 15-74 år, procent. ⁵ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15-74 år, procent. ⁶ Procent av arbetskraften. ⁷ Enligt AKU:s definition av befolkningen. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

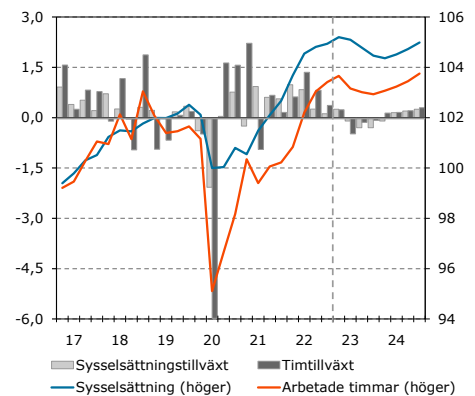
RESURSNYTTJANDET MINSKAR BÅDE I ÅR OCH NÄSTA ÅR

Resursutnyttjandet i svensk ekonomi, mätt med BNP-gapet, var högt 2022 (se diagram 61) och Konjunkturinstitutets bedömning är att svensk ekonomi befann sig i en högkonjunktur 2021 och 2022. Konjunkturen försvagades i slutet av 2022 och nedgången fortsätter 2023 och svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur som bottenar 2024. Därefter inleds en återhämtning.

Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden, som mäts med arbetsmarknadsgapet, har varit ungefär balanserat under större delen av 2022 (se diagram 61). I samband med konjunkturedgången minskar resursutnyttjandet på arbetsmarknaden. Konjunkturen vänder långsamt uppåt under det andra halvåret 2024 men då arbetsmarknaden reagerar med viss eftersläpning sker ingen tydlig ökning av resursutnyttjandet på arbetsmarknaden.

Diagram 60 Sysselsatta och arbetade timmar

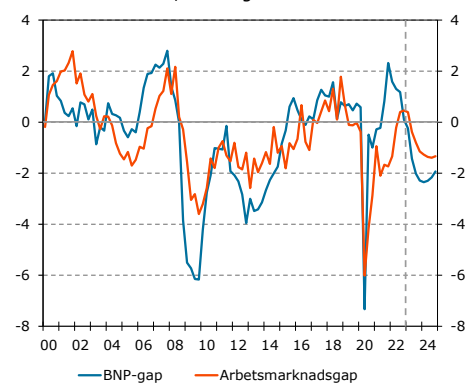
Procentuell förändring respektive index 2017=100, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 61 BNP-gap, arbetsmarknadsgap

Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Scenario 2025–2027 och ekonomisk politik

Svensk ekonomi befinner sig 2023 och 2024 i en lågkonjunktur, till följd av snabba prisökningar och stora räntehöjningar. Resursutnyttjandet återhämtar sig under 2025 och blir konjunkturrellt balanserat 2026. Arbetslösheten sjunker i takt med att konjunkturen stärks, och ligger i linje med jämviktsarbetslösheten från och med mitten av 2026. Inflationen ligger 2025 något under Riksbankens mål, men når sedan målet 2026. Riksbanken fortsätter att sänka styrräntan under 2025, mot bakgrund av det lägre inflationstrycket och den svaga konjunkturen.

Scenario för svensk ekonomi 2025–2027

LÅGKONJUNKTUR 2023 OCH 2024

Scenariot för åren 2025–2027 tar sin utgångspunkt i Konjunkturinstitutets prognos för 2023 och 2024 (se marginalrutan ”Vad skiljer scenario från prognos?”). Höga priser, tillsammans med högre räntor och en svagare efterfrågan från omvärlden, pressar ner efterfrågan i ekonomin och gör att Sverige går in i en lågkonjunktur under 2023. Till följd av detta kyls arbetsmarknaden av, och arbetslösheten stiger.

Under 2024 är konjunkturen fortsatt svag. Inflationen faller tillbaka från sin tidigare höga nivå, och understiger Riksbankens mål om 2 procent i årstakt. Riksbanken inleder under 2024 en serie räntesänkningar med målet att stötta konjunkturen och få upp inflationen till målet.

HÖGRE BNP-TILLVÄXT 2025 OCH 2026

Omvärldens BNP växer något långsammare än vanligt 2023 och 2024, men stiger i en högre takt 2025 och framåt. Detta innebär en högre marknadstillväxt för den svenska exportsektorn och därmed en högre svensk exporttillväxt.

Hushållens konsumtionstillväxt stiger i inledningen av scenariot, till följd av räntesänkningar, en starkare arbetsmarknad samt en återhämtning i reallöner. En demografiskt betingad efterfrågeökning på framför allt vård och äldreomsorg, samt stora satsningar på försvaret, driver på den offentliga konsumtionen under scenarioåren.

Investeringarna ökar snabbt 2025 och 2026. Den höga tillväxten beror dels på Riksbankens räntesänkningar med sammanlagt 2,25 procentenheter under 2024 och 2025, dels på ett strukturellt behov av investeringar i klimatomställning, energiförsörjning och försvar.

Vad skiljer scenario från prognos?

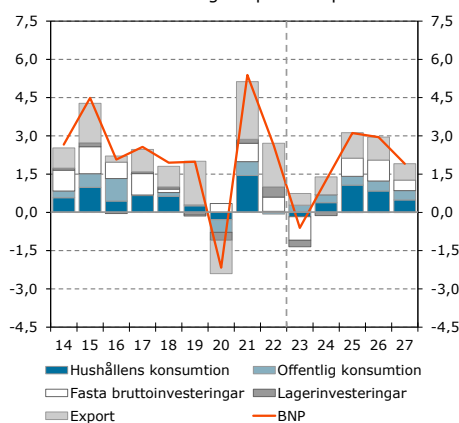
Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2024.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturrell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskotts-målet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personalitet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av in-satsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Diagram 62 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Sammantaget drivs den högre BNP-tillväxten i början av scenariot av såväl exporten som hushållens konsumtion och de fasta bruttoinvesteringarna (se diagram 62).

LÅGT RESURSUUTNYTTJANDE NORMALISERAS UNDER SCENARIOT

Svensk ekonomi har vid inledningen av scenariot ett lågt resursutnyttjande, mätt med BNP-gapet (se diagram 63). Konjunktureren stärks dock under 2025, och ekonomin befinner sig i konjunkturrell balans 2026. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden, mätt med arbetsmarknadsgapet, stärks även det under scenariot, då den starkare konjunktureren höjer efterfrågan på arbetskraft (se diagram 63).

I takt med att arbetsmarknaden stärks sjunker arbetslösheten och når sin jämviktsnivå under 2026 (se diagram 64).

STIGANDE LÖNETILLVÄXT

Mätt med KPIF ligger inflationen något under Riksbankens inflationsmål i inledningen av scenariot, framför allt på grund av den svaga konjunktureren (se diagram 65). Inflationen stiger sedan som ett resultat av Riksbankens räntesänkningar 2024–2025 och konjunkturåterhämtningen, och ligger från och med 2026 på 2 procent i årstakt.

Lönetillväxten i näringslivet stiger under scenariot (se diagram 66). Efter det stora tappet i reallöner 2022 och 2023 är det billigare i reala termer att behålla och anställa medarbetare, vilket höjer efterfrågan på arbetskraft och ger företag incitament att erbjuda högre löner för att attrahera personal. Löneökningarna får dessutom understöd av den starkare konjunktureren. I slutet av 2026 är reallönerna i näringslivet tillbaka på 2021 års nivå, varefter de fortsätter att stiga (se diagram 67).

Den högre lönetillväxten leder också till ökade arbetskostnader (se diagram 66). Under scenarioåren stiger arbetskostnaden per producerad enhet (enhetsarbetskostnaden) i näringslivet något mer än vad som på lång sikt bedöms vara förenligt med 2 procents inflation. Eftersom de reala arbetskostnaderna kommer från en låg nivå kan företagen dock hantera denna utveckling utan att behöva höja sina priser mer än normalt, och den jämförelsevis snabba uppgången i de reala arbetskostnaderna blir därför inte inflationsdrivande.

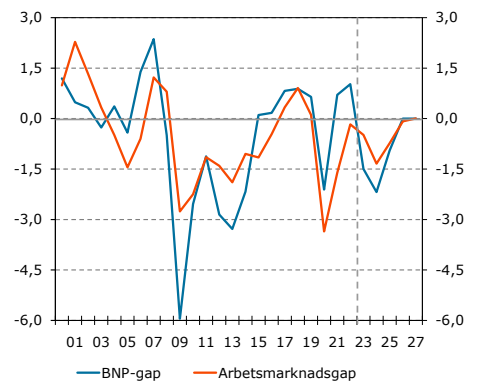
Penningpolitik 2023–2027

RIKSBANKENS SVÅRA AVVÄGNINGAR

Sedan april 2022 har Riksbanken höjt styrrentan från 0 till 3,00 procent och planerar att fortsätta minska innehaven av obligationer. Från och med april i år avser Riksbanken att sälja statsobligationer för att minska dessa innehav i snabbare takt än den

Diagram 63 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

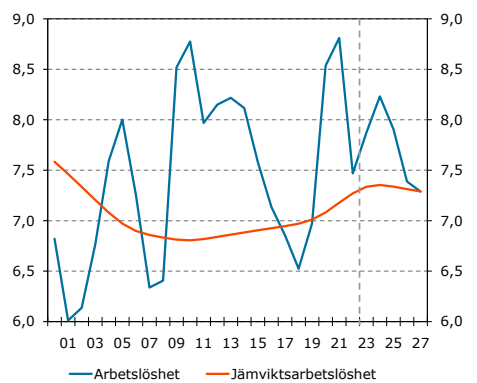
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 64 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

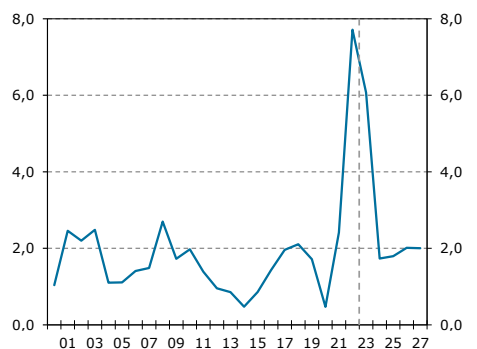
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 65 Inflation, KPIF

Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

löptid som är kvar på statsobligationerna. Övriga innehav, exempelvis säkerställda obligationer och företagsobligationer, minskar Riksbanken i stället genom att låta obligationerna löpa ut. Åtgärderna är avsedda att höja de längre räntorna. Därmed dämpas inflationstrycket på något års sikt och de långsiktiga inflationsförväntningarna förankras kring inflationsmålet.

I Konjunkturinstitutets prognos höjer Riksbanken styrräntan till 3,75 procent i juli 2023. I början av 2024 inleds en serie sänkningar av styrräntan som bidrar till att stabilisera inflationen kring inflationsmålet och öka den ekonomiska aktiviteten. Sänkningarna av styrräntan avslutas i början av 2025, och styrräntan är då 1,5 procent. Konjunkturinstitutets prognos är nära marknadens förväntningar ett år framåt enligt så kallade RIBA-terminer (se diagram 68).

Det dröjer innan centralbankens höjningar av styrräntan får genomslag på inflationen. Motivet för höga styrräntor nu är att motverka att inflationsförväntningarna fortsätter att ligga på höga nivåer eller stiger ytterligare men även att det högre ränteläget på lite sikt får en avkylande effekt på ekonomin och inflationen. Därmed kan centralbankerna minska risken för att de längre fram måste bromsa efterfrågan i ekonomin än mer och pressa upp arbetslösheten ytterligare för att få kontroll på inflationsförväntningarna igen – en mycket kostsam process för ekonomin (se alternativscenariot ”Stigande inflationsförväntningar leder till högre inflation och svagare BNP-utveckling”).

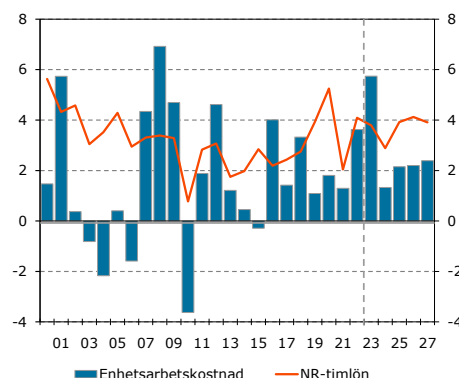
Ytterligare en försvårande faktor för Riksbanken är att Sverige är en liten öppen ekonomi med rörlig växelkurs vilket gör att hög inflation i omvärlden bidrar till hög inflation även i Sverige. Exempelvis kan höga löneökningar i omvärlden leda till ökad inflation i Sverige.⁹ Sverige kan därmed importera hög inflation trots att svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur och det inhemska kostnadstrycket är måttligt. Riksbankens primära roll är att sänka inflationen mot inflationsmålet men Riksbanken kan även väga in den svenska realekonomins utveckling i besluten om styrräntan. Hög inflation i omvärlden kan därför ytterligare försvåra Riksbankens avvägningar.

RELATIVT LÅG RÄNTA PÅ TIOÅRIGA STATSOBLIGATIONER

Riksbankens sänkningar av styrräntan framöver bidrar till att den 10-åriga statsobligationsräntan i scenariot blir låg i ett historiskt perspektiv. I slutet av scenariot är den 10-åriga statsobligationsräntan 2,7 procent. Det är ca 1 procentenhet lägre än genomsnittet för perioden 1993–2022 men högre än genomsnittet de senaste tio åren.

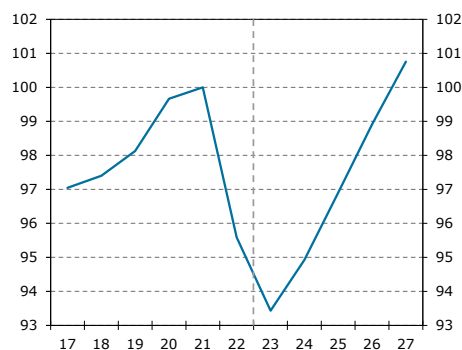
⁹ Se avsnittet ”Högre löner i omvärlden och svensk ekonomi” i *Lönebildningsrapporten 2022*, Konjunkturinstitutet.

Diagram 66 Timlön och enhetsarbetskostnad i näringslivet
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 67 Reallön i näringslivet
Index 2021=100

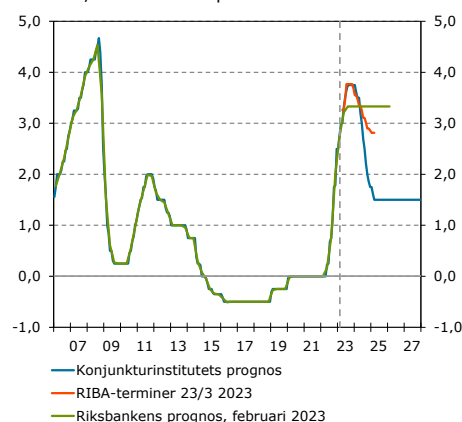

Anm. KL-timlön deflaterad med KPIF.

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 68 Styrränta

Procent, månads- respektive kvartalsvärden

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida genomsnittlig styrränta mellan terminernas avräkningsdagar. Avräkningsdagarna är tredje onsdagen i mars, juni, september respektive december. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

STARKARE KRONA UNDER SCENARIOT

Kronindexet KIX, som är ett konkurrensvägt växelkursindex mot Sveriges viktigaste handelspartners, har försvagats sedan början av november 2021 (se Diagram 69). KIX är vid inledningen av scenariot svagare än Konjunkturinstitutets bedömning av den jämviktsväxelkurs som råder i slutet av scenarioperioden. Detta leder till bedömningen att den effektiva växelkursen mätt med KIX gradvis förstärks under scenariot, både i nominella och reala termer (se Diagram 69).

Tabell 10 Scenario för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

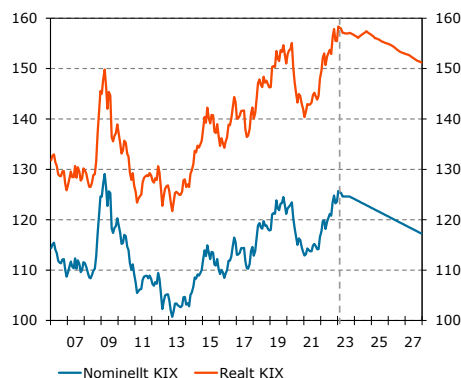
	Prognos			Scenario		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
BNP per invånare ¹	2,0	-1,0	0,7	2,8	2,3	1,3
Potentiell BNP	2,3	2,2	2,0	2,0	1,8	1,7
BNP-gap ²	1,0	-1,5	-2,2	-0,9	0,0	0,0
Arbetade timmar ¹	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Produktivitet ¹	0,3	-0,9	1,1	1,9	1,5	1,2
Arbetskraft	1,2	0,8	0,2	0,7	0,5	0,5
Sysselsättning	2,7	0,4	-0,2	1,1	1,1	0,6
Arbetslöshet ³	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Timlön ⁴	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1	3,9
Enhetsarbetskostnad ^{1,5}	3,0	5,9	1,8	2,0	2,5	2,7
KPI	8,4	8,8	2,1	0,8	1,9	2,0
KPIF	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Reporänta ⁶	2,50	3,75	1,75	1,50	1,50	1,50
Statsobligationsränta ⁷	1,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7
Kronindex (KIX) ⁸	121,1	124,8	123,2	121,5	119,8	118,1
Offentligt finansiellt sparande ⁹	0,6	-0,1	-1,0	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande ²	0,0	1,2	0,4	0,3	0,3	0,3

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁵ För hela ekonomin. ⁶ Vid slutet av året. ⁷ Tio års löptid, årsgenomsnitt. ⁸ Index 1992-11-18=100. ⁹ Procent av BNP.

Källor: Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet

Diagram 69 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på valutor från Sveriges 32 viktigaste handelspartners. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Det finansiella sparandet i offentlig sektor blir negativt i år och nästa år. Det är framför allt lågkonjunkturen och de kraftiga prisökningarna som tynger de offentliga finanserna. Det strukturella sparandet, det vill säga det faktiska sparandet justerat för konjunkturella effekter, uppvisar däremot överskott. Beräknat utifrån det strukturella sparandet uppgår budgetutrymmet sammantaget till ca 100 miljarder kronor de kommande fyra åren, eller ca 25 miljarder kronor per år. I Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario antas att budgetutrymmet används fram till 2027 och det strukturella sparandet blir i linje med överskotts-målet från och med 2025.

Finanspolitik och finansiellt sparande

DE OFFENTLIGA FINANSERNA FÖRSVAGAS 2023

Den offentliga sektorns finansiella sparande försvagas i år och blir $-0,2$ procent av BNP (se diagram 70). Den höga inflationen slår igenom på utgiftssidan, i synnerhet gäller detta konsumtionsutgifterna som stiger i snabb takt.¹⁰ Samtidigt minskar inkomsterna som andel av BNP eftersom viktiga skattebaser, såsom lönesumma och hushållens konsumtion, utvecklas svagare än BNP. Att det finansiella sparandet är lägre i år jämfört med förra året beror till största delen på ett lägre finansiellt sparande i kommunsektorn som legat på en hög nivå 2021 och 2022 när kommunsektorn fick tillfälligt högre statsbidrag (se diagram 71). Kostnaderna för förbrukningsvaror inom den offentliga konsumtionen ökar snabbt samtidigt som avsättningar till tjänstepensioner blir betydligt högre än tidigare. Sannolikt kommer många kommuner och regioner kunna finansiera ett lågt resultat i år genom uttag ur sin resultatutjämningsreserv (RUR). Det finansiella sparandet i staten och ålderspensionssystemet är i det närmaste oförändrat i år.

Budgetpropositionen för 2023 innehöll, inklusive tidigare aviserad politik, finanspolitiska åtgärder på ca 48 miljarder kronor, varav ca 22 miljarder kronor riktas till hushållen i form av höjda transfereringar och sänkta skatter.¹¹ Sedan budgetpropositionen har riksdagen beslutat om två extraändringsbudgetar som sammantaget försvagar de statliga finanserna med knappt 2 miljarder kronor ytterligare.

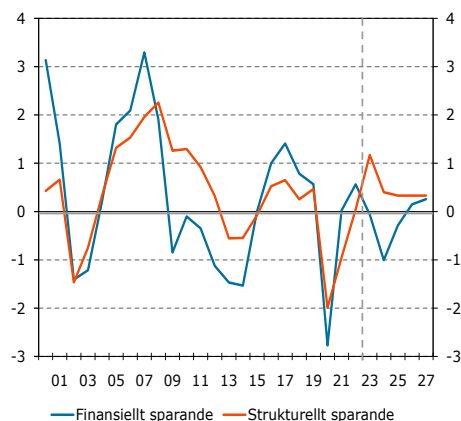
Nedgången i det finansiella sparandet förklaras av ökade kostnader på grund av den höga inflationen och av

¹⁰ Se fördjupningen "Inflationens påverkan på den offentliga sektorns inkomster och utgifter" i *Konjunkturläget*, december 2022.

¹¹ Se fördjupningen "Budgetpropositionen för 2023" i *Konjunkturläget*, december 2022. Elprisstödet finansieras av de så kallade flaskhalsintäkterna som tillfallit af-färsverket Svenska kraftnät som inte är en del av statens budget och ingår därmed inte i siffrorna för omslutningen av finanspolitiska åtgärder.

Diagram 70 Finansiellt och strukturellt sparande i offentlig sektor

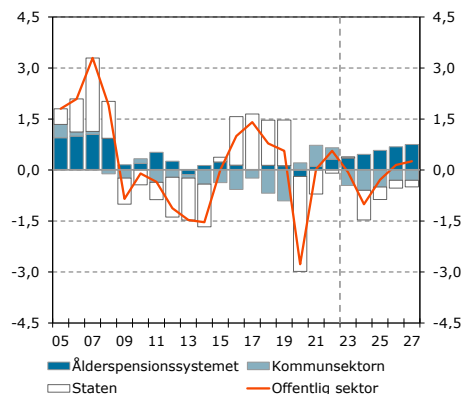
Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 71 Finansiellt sparande i delsektorer

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

konjunkturedgången. I motsats till det finansiella sparandet stärks det strukturella sparandet i år och blir drygt 1 procent av potentiell BNP (se diagram 70), delvis på grund av att de strukturella inkomsterna stärks till följd av det senaste årets höga inflation.

FINANSPOLITIKEN 2024 OCH FRAMÅT

Budgetutrymmet, det vill säga utrymmet för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder, kan beräknas som skillnaden mellan det beräknade strukturella sparandet om inga nya finanspolitiska beslut tas och den målsatta nivån om 1/3 procent av potentiell BNP. Det strukturella sparandet förstärks framöver under förutsättningen att det inte fattas några nya beslut om ofinansierade finanspolitiska åtgärder (se diagram 72) och hamnar över överskottsmålets nivå om 1/3 procent av potentiell BNP. Förstärkningen sker främst genom att regelverken som styr många av utgifterna i statens budget i normalfallet innebär en lägre uppräknings jämfört med den nominella BNP-tillväxten, eller ingen uppräknings alls.¹²

Sammantaget under perioden 2024–2027 uppgår det beräknade budgetutrymmet till ca 100 miljarder kronor (se tabell 11) eller i genomsnitt ca 25 miljarder kronor per år.¹³

I takt med att konjunkturläget förbättras och ekonomin närmar sig balans stiger det finansiella sparandet och når 0,3 procent av BNP 2027. Det finansiella sparandet är dock negativt även 2024 och 2025, huvudsakligen till följd av underskott i staten (se diagram 71).

Maastrichtskulden stiger något som andel av BNP dessa år, men minskar sedan när det finansiella sparandet förbättras (se diagram 73).¹⁴ Maastrichtskulden ligger något över den nedre gränsen i intervallet för skuldankaret.¹⁵

I Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario stiger de takbegränsade utgifterna. Utgiftstaket, som föreslås av regeringen och beslutas av riksdagen, är dock så pass väl tilltaget att marginalen till taket är långt över de riktlinjer som finns framtagna.¹⁶

¹² Riksdagen fattar varje år även beslut om utgiftsramar och inkomster för två år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2023 togs beslut om ramar för 2024 och 2025. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upp- och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av budgetutrymmet för åren framöver.

¹³ Storleken på budgetutrymmet varierar kraftigt mellan åren. Budgetutrymmet för 2024 beror framför allt på ett högt strukturellt sparande i år.

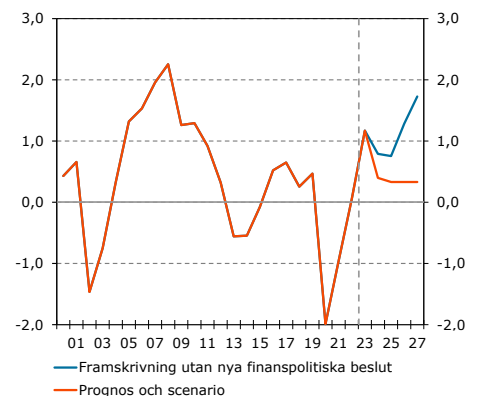
¹⁴ Maastrichtskulden minskar kraftigt mellan 2021 och 2023 till följd av att Riksbanken amorterat på Riksgäldens lån för den så kallade valutareserven, se rutan "Ny strategi för Riksbankens valutareserv minskar Maastrichtskulden" i *Konjunkturläget*, mars 2021.

¹⁵ Skuldankaret är ett riktmärke för hur stor den konsoliderade bruttoskulden ska vara på medellång sikt. Den konsoliderade skulden för hela den offentliga sektorn (staten, kommunerna och regionerna) kallas även för Maastrichtskulden. Skuldankaret är fastställt till att bruttoskulden ska vara 35 procent av BNP. Om bruttoskulden avviker med mer än 5 procent av BNP från skuldankaret ska regeringen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelserna och hur den ska hanteras.

¹⁶ Se vidare i *Ramverket för finanspolitiken*, Skr. 2017/18:207.

Diagram 72 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

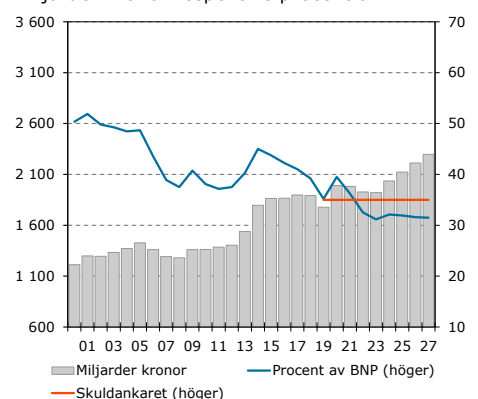
Principer för Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario

Konjunkturinstitutet gör ett **finanspolitiskt scenario** för de fyra år som följer efter det senaste år då det finns en budgetproposition. Scenariot bygger på några grundläggande principer.

Det strukturella sparandet i offentlig sektor antas gå mot **överskottsmålets** nivå på 1/3 procent av potentiell BNP. Därmed antas att regering och riksdag fattar **nya finanspolitiska beslut** i kommande statsbudgetar som sammantaget motsvarar storleken på **budgetutrymmet** vid periodens slut. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskottsmålet, innebär det att finanspolitiken behöver föras i en **expansiv** eller **åtstramande** riktning under ett eller flera år i scenariot.

Diagram 73 Maastrichtskuld

Miljarder kronor respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Därmed utgör denna del av det finanspolitiska ramverket inte någon begränsning i prognosen eller scenariot.

Tabell 11 Budgetutrymme i staten och fördelning av finanspolitiska åtgärder mellan åren 2024–2027

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Budgetutrymme ¹	30	-1	38	35	102
Akkumulerat budgetutrymme	30	29	67	102	
Finanspolitiska åtgärder	25	3	38	35	102
Strukturellt sparande ²	0,4	0,3	0,3	0,3	

¹ Det nya budgetutrymme som genereras varje enskilt år redovisas för respektive år 2024–2027. Det totala ackumulerade budgetutrymmet 2024–2027 visas i den sista kolumnen samt i raden "Ackumulerat budgetutrymme".

² Procent av potentiell BNP.

Anm. Riksdagen fattar varje år beslut om utgiftsramar och inkomster för två år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2023 togs beslut om ramar för 2024 och 2025. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upptrappningar och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av ytterligare finanspolitiska åtgärder i Konjunkturinstitutets scenario.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Engångseffekter på det finansiella sparandet

Offentlig sektors kapitalinkomster växte kraftigt förra året till följd av stora tillfälliga aktieutdelningar. Majoriteten av dessa kom från Vattenfall, vars resultat stärktes kraftigt av händelser av engångskaraktär inom det tyska affärsområdet. Till följd av detta delade Vattenfall ut motsvarande drygt 23 miljarder kronor till staten, varav ca 5 bedömdes vara extraordinära som inte påverkade det finansiella sparandet enligt Nationalräkenskaperna. Återstående del, ca 18 miljarder, syns dock i det finansiella sparandet och stärker det med motsvarande 0,3 procent av BNP 2022.

I efterhand, när sparandet utvärderas mot överskotts-målet kommer dessa inkomster att stärka det genomsnittliga sparandet över konjunkturen. De är däremot inte kopplade till den förda finanspolitiken, eftersom de kommer från försäljning respektive kompensation av tillgångar hos ett statligt ägt bolag som inte direkt beslutats av regering eller riksdag.^{17,18} Det finns således skäl för att justera för dessa inkomster när man beräknar det strukturella sparandet, som ska fånga effekten av finanspolitiska beslut, och är rensat för engångseffekter och konjunktorens påverkan på det finansiella sparandet. Det strukturella sparandet

Fördelning av finanspolitiska åtgärder i scenariot

För att fördela det budgetutrymme som uppstår över tid fördelas de i scenariot på olika budgetposter utifrån några huvudsakliga principer. Denna fördelning är ett beräkningstekniskt antagande och ska inte tolkas som en prognos över hur budgetutrymmet kommer att fördelas av riksdagen eller som Konjunkturinstitutets syn på hur det borde fördelas.

Till att börja med tillförs medel till **statlig konsumtion och investeringar**. Åtgärder till statlig konsumtion beräknas som skillnaden mellan prognosticerade konsumtionsutgifter och en framskrivning med enbart pris- och löneomräkning (PLO), det vill säga när myndigheternas förvaltningskostnader skrivs fram med hur hyror, löner och kostnader för förbrukningsmaterial förändras. Åtgärder till statliga investeringar beräknas som skillnaden mellan prognosticerade utgifter och en framskrivning med prisbasbeloppet.

Kommunsektorn tillförs medel så att utgifterna för konsumtion och investeringar finansieras, vid given kommunalskattesats, samtidigt som det finansiella sparandet går mot -0,3 procent av BNP, vilket bedöms motsvara god ekonomisk hushållning.

Därefter anpassas tillskotten till hushållen så att det strukturella sparande på sikt når överskotts-målet. Skulle budgetutrymmet sammantaget under perioden vara större än de medel som tillförs offentlig konsumtion och investeringarna ändras transfereringarna och/eller skatterna till hushållen så att dessa stärker hushållens disponibla inkomst och vice versa.

¹⁷ Svenska staten är ensam ägare till Vattenfall AB och styr bolaget genom bolagsstämman utifrån sin ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande. Det övergripande målet är att generera marknadsmässig avkastning. Det är sedan bolagets styrelse som fattar beslut över verksamhetens inriktning och utformning.

¹⁸ Kapitalinkomster, såsom utdelning från ett statligt bolag, till följd av särskilda händelser är också enligt EU-kommissionens riktlinjer för stabilitets- och tillväxtpakten att betrakta som engångseffekter, se *Report on Public Finances in EMU*, Institutional paper 014, december 2015, EU-kommissionen.

är 0,3 procent av BNP lägre 2022 till följd av denna engångseffekt.

En motsvarande justering kan framöver komma att göras i det fall staten behöver bidra med ett kapitaltillskott för att täcka förlusterna som Riksbanken förväntas göra till följd av sitt innehav av statsobligationer, genom programmet för så kallade kvantitativa lättnader.¹⁹ Ett sådant kapitaltillskott stipuleras av den nya Riksbankslagen.

Till följd av osäkerheten kring kapitaltillskottets storlek har hänsyn ännu inte tagits till detta i prognosen för det finansiella sparandet, men utgör en risk för att framför allt den offentligfinansiella skuldsättningen stiger framöver.

Offentliga utgifter och inkomster

De offentliga utgifterna stiger som andel av BNP både i år och nästa år (se diagram 74). Detta till följd av framför allt kraftiga prisökningar som påverkar konsumtionsutgifterna samt att BNP sjunker i fasta priser. Samtidigt sjunker inkomsterna som andel av BNP. Detta trots att tillfälliga skattesänkningar faller ur 2023. Det beror på att lönesumman och hushållens konsumtion, som är viktiga skattebaser, utvecklas svagt i relation till BNP samtidigt som andra mindre men mer volatila skattebaser, så som bolagens beskattningsbara inkomster och hushållens kapitalinkomster, minskar i år och nästa år.

FÖRDELNING AV ÅTGÄRDER FRAMÖVER

I Konjunkturinstitutets prognos och scenario för de offentliga finanserna antas att beslut om finanspolitiska åtgärder fattas i sådan omfattning att det strukturella sparandet blir i linje med överskottsmålet (se tabell 11).

Sett över åren 2024–2027 motsvarar de finanspolitiska åtgärdernas effekt på det finansiella sparandet det beräknade budgetutrymmet, det vill säga ca 100 miljarder kronor. Av dessa åtgärder antas utifrån Konjunkturinstitutets beräkningstekniska antagande merparten vara åtgärder riktade till konsumtion och investeringar i offentlig sektor. I dessa ryms den finanspolitik som krävs för att försvarsutgifterna ska nå 2 procent av BNP fram till 2027. Hushållens disponibla inkomster stärks i scenariot med 13 miljarder kronor antingen genom sänkta skatter eller genom höjda ersättningar inom socialförsäkringarna.²⁰

Prognos på offentliga utgifter och inkomster för år efter senaste budgetproposition

Statlig och kommunal konsumtion antas öka i takt med den demografiskt betingade efterfrågan. Det innebär att personaltätheten i verksamheterna bibehålls och att förbrukningsutgifterna förhåller sig konstant till de totala lönekostnaderna. En konstant andel verksamhet köps in från näringslivet och brukaravgifter finansierar en konstant andel av utgifterna. Även investeringarna antas öka i takt med demografin. Om det finns tydliga aviseringar från regering, som t.ex. uppbyggnaden av försvaret, kan avsteg göras från principen. Även påtagliga finansiella hinder eller strukturella problem på arbetsmarknaden kan vara grund för en annan bedömning.

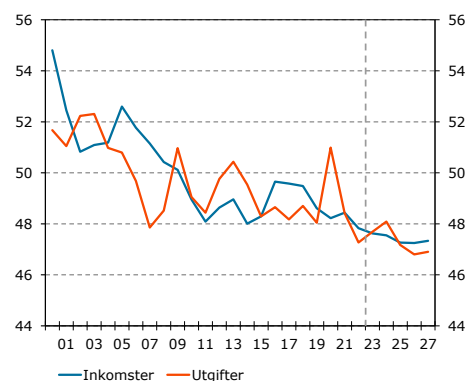
Transfereringsutgifterna till hushållen antas följa den demografiska utvecklingen. Ersättningsarna per individ skrivs fram enligt gällande regelverk vilket i normalfallet ger en minskande ersättningsgrad.

Transfereringar till företag och utland ökar i huvudsak i takt med BNP.

Skatteinkomsterna antas följa sina skattebaser då skattesatserna antas vara oförändrade.

Diagram 74 Offentliga sektorns inkomster och utgifter

Procent av BNP

Anm. För kommande år visas offentliga inkomster vid 2023 års skatteregler och offentliga utgifter vid oförändrade regler i transfereringssystemen. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

¹⁹ Se "Bokföring av kapitaltillskott till Riksbanken i nationalräkenskaperna", Fördjupad information, november 2022, SCB.

²⁰ Denna post hanteras utanför prognosen för skatter och transfereringar och påverkar därmed inte till exempel skattekvoten. I Tabell 12 redovisas denna post på raden "överföring till hushållen".

KOSTNADERNA FÖR OFFENTLIG KONSUMTION ÖKAR SNABBT

Den offentliga konsumtionen ökar jämförelsevis snabbt i år (se diagram 75). Efterföljande år dämpas konsumtionsutvecklingen när inflationen sjunker. Högt och tilltagande demografiskt driven volymutveckling bidrar ändå till att konsumtionen stiger relativt snabbt de närmaste åren.

Kostnaderna ökar snabbt inom kommunsektorn av flera orsaker. Den höga inflationen höjer kostnaderna för energiförbrukning och andra konsumtionsvaror. Förbrukningspriserna steg med 9 procent 2022. Prisökningarna dämpas i år, men är fortsatt mycket höga, ca 6 procent. Trots att kommunerna minskar något på förbrukningsvolymerna bidrar prisökningarna till att de totala konsumtionsutgifterna ökar snabbt i år. Även lönekostnaderna ökar snabbare i år än 2022, vilket är ett resultat av högre löneökningar. Avsättningarna till pensioner ökar samtidigt kraftigt. Det beror till viss del på det nya pensionsavtalet för sektorn som börjar gälla i år. Främst är det dock en konsekvens av den höga inflationen som gör det dyrare på kort sikt att värdesäkra de pensioner som är förmånsbestämda.

Parallellt med stigande priser och arbetskostnader ökar också det demografiska trycket inom framför allt vården och äldreomsorgen (se diagram 76). Antalet personer i befolkningen som är 80 år och äldre ökar med 160 000 mellan 2022 och 2027, vilket gör att både kommuner och regioner behöver öka antalet anställda inom främst äldreomsorgen. Elevantalen ökar i gymnasieskolan medan underlaget för förskolan och grundskolan utvecklas svagare. I prognosen antas att vissa besparingar kan göras i år och 2024 men att konsumtionen därefter ökar i takt med den demografiskt betingade efterfrågan.

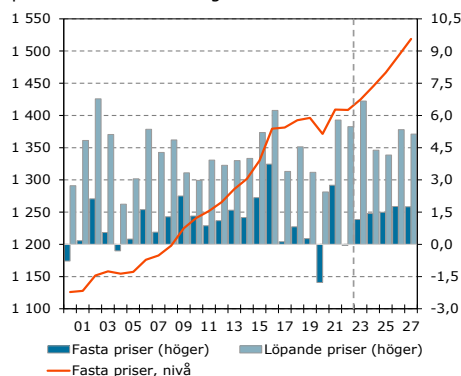
Konsumtionen i staten bidrar också till den starka utvecklingen i prognosen, främst genom utbyggnaden av försvaret vars utgifter antas nå 2 procent av BNP 2027. Dessutom får polis och rättsväsende ökade resurser de närmaste åren. Utvecklingen i år hålls tillbaka en del av minskade utgifter kopplade till hanteringen av covid-19-pandemin.

FORTSATTA INVESTERINGAR I FÖRSVAR OCH ANLÄGGNINGAR FÖR VÅRD OCH OMSORG

De offentliga investeringsutgifterna ökar framöver till följd av högre priser, satsningarna på försvaret samt ett uppdämt investeringsbehov inom kommunsektorn. Investeringarna inom staten har drivits framför allt av ökade investeringar i vapensystem. Stödpaketet till Ukraina innebär på kort sikt att försvarskapaciteten tillfälligt minskar, vilket innebär en negativ effekt på investeringarna. Detta antas dock kompenseras fullt ut genom att försvaret på sikt bygger upp motsvarande förmåga. Utöver detta pågår stora väg- och järnvägsprojekt i bland annat Göteborg och Stockholm.

Diagram 75 Offentlig konsumtion

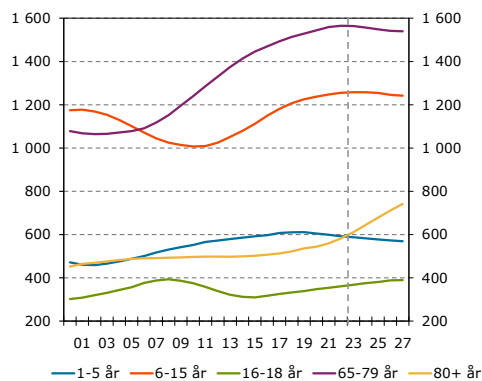
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 76 Unga och äldre i befolkningen

Tusental

Källa: SCB.

Kommunsektorns investeringar, som framför allt rör byggnader och anläggningar, har stigit som andel av BNP sedan början av 2000-talet (se diagram 77). Stora investeringar i sjukhus, skolor och äldreboenden bidrog till att driva upp nivån ytterligare strax före pandemin. Därefter minskade investeringarna då hanteringen av pandemin inom framför allt regionerna tycks ha medfört att vissa byggprojekt blivit senarelagda. När dessa startar stiger investeringarna och kommunsektorns investeringar ligger därför kvar på en relativt hög nivå historiskt sett de kommande åren.

HISTORISK ÖKNING AV PRISBASBELOPPET HÅLLER UPPE TRANSFERERINGS TILL HUSHÄLLEN

Trots att flera pandemirelaterade stöd försvinner 2023 och elpriskompensationerna minskar i storlek håller sig transfereringar till hushållen 2023 och 2024 kvar på samma nivå som 2022, som andel av BNP (se diagram 78). Det beror huvudsakligen på regeländringar och kraftiga höjningar av prisbasbeloppet 2023 och 2024 (se diagram 79).²¹ De regeländringar som har störst betydelse i miljarder kronor för hushållen är höjningen av garantipensionen i augusti 2022 och beslutet att bibehålla den tillfälligt höjda ersättningsnivån i A-kassan.

Vid sidan av regeländringar och prisbasbelopp påverkar även den försämrade konjunkturen transfereringar till hushållen 2023 och 2024. En nedgång på arbetsmarknaden ger ett ökat antal arbetslösa och studerande, vilket ger ökade utgifter för arbetsmarknadsersättningar och studiemedel. Denna utgiftsökning motverkas något av att den korta sjukfrånvaron minskar under lågkonjunkturer, vilket, allt annat lika, innebär lägre utgifter för sjukpenningen.²²

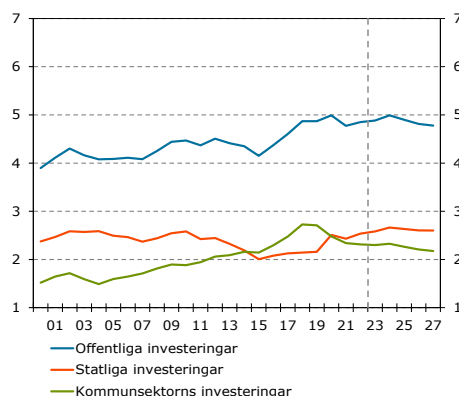
SKATTEKVOTEN OFÖRÄNDRAD I ÅR

I budgetpropositionen för 2023 presenterades nya skattesänkningar på ca 10 miljarder kronor, varav merparten kom från sänkt energiskatt på drivmedel. Mellan 2022 och 2023 faller en rad temporära skattenedsättningar bort, varav de största är reducerad arbetsgivaravgift för unga och skattereduktion för investeringar för företag. Därmed ökar skatteuttaget med 20 miljarder kronor mellan 2022 och 2023. Det ökade skatteuttaget motverkas dock av den försämrade konjunkturen som medför lägre intäkter från kapital- och bolagsskatt 2023 och svag utveckling av de två viktigaste skattebaserna, hushållens konsumtion och lönesumman. Det innebär att skattekvoten, skatter och avgifter som procent av BNP, mellan 2022 och 2023 i stort sett är oförändrad (se diagram 80).

²¹ Se fördjupningen "Inflationens påverkan på den offentliga sektorns inkomster och utgifter" i *Konjunkturläget*, december 2022.

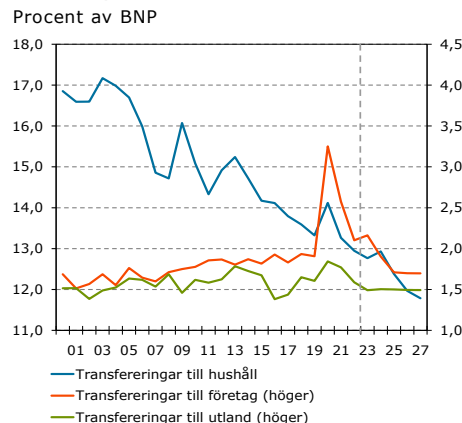
²² För en fördjupad diskussion om konjunktur och sjukfrånvaro, se *Utgiftsprognos för budgetåren 2022–2026*, rapport 2022-11-23, november 2022, Försäkringskassan.

Diagram 77 Offentliga investeringar
Procent av BNP

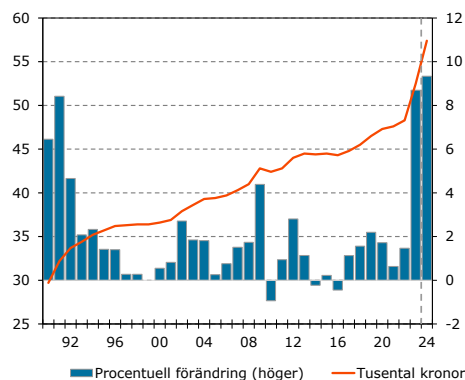
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 78 Transfereringar från offentlig sektor
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 79 Prisbasbelopp
Nivå respektive procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Bokföring av överföring från Svenska kraftnät

I nationalräkenskaperna bokförs flaskhalsintäkter som förs över från Svenska kraftnät till staten som en skatt, för att sedan betalas ut från staten till hushåll och företag. De 17 miljarder kronor som utbetalades till hushållen i februari 2023 bokförs i nationalräkenskaperna det fjärde kvartalet 2022, både vad gäller överföringen från Svenska kraftnät och utbetalningen till hushållen. Under 2023 antas i Konjunkturinstitutets prognos att ytterligare ca 40 miljarder kronor överförs från Svenska kraftnät. Dessa bokförs i nationalräkenskaperna 2023. 2024 antas att ytterligare 25 miljarder kronor förs över från Svenska kraftnät, vilka bokförs 2024.

Att överföringen bokförs som en skatt i nationalräkenskaperna innebär att skattekvoten påverkas. Justeras skattekvoten för skatten från Svenska kraftnät sjunker skattekvoten mellan 2022 och 2023.

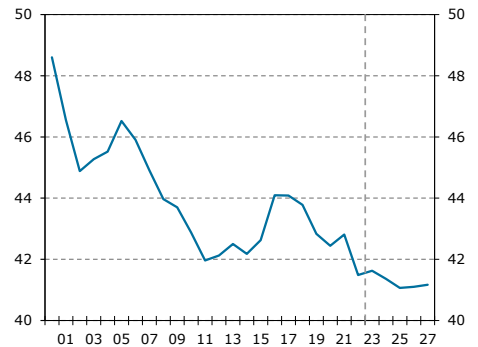
Skattekvoten minskar nästa år på grund av att överföringen från Svenska kraftnät blir lägre 2024 jämfört med 2023 och faller bort helt 2025. Samtidigt höjs skatteintäkterna med ca 5 miljarder kronor mellan 2023 och 2024 till följd av regeländringar. Framför allt är det höjd skatt på alkohol och tobak. Från 2025 utvecklas skattebaserna i takt med BNP.

HÖGRE RÄNTOR MEDFÖR ETT FALLANDE KAPITALNETTO

Offentlig sektors kapitalinkomster växte kraftigt förra året till följd av stora tillfälliga utdelningar från statliga bolag. I år hålls dessa tillbaka, vilket, i kombination med att Riksbankens utdelning till staten uteblir, gör att kapitalinkomsterna minskar (se diagram 81). Samtidigt innebär högre räntor även större ränteutgifter för offentlig sektor och sammantaget försvagas kapitalnettot jämfört med de senaste åren.

Diagram 80 Skatter och avgifter

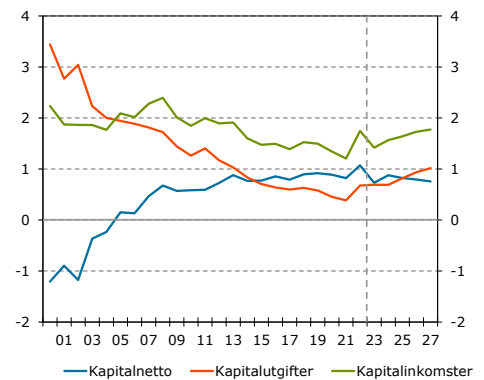
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 81 Kapitalnetto

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 12 Offentliga sektorns finanser

Miljardar kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2021	2022	2023	2024
Inkomster¹	2 646	2 835	2 934	3 014
<i>Procent av BNP</i>	48,4	47,8	47,6	47,6
Skatter och avgifter ²	2 331	2 449	2 555	2 613
<i>Skattekvot</i>	42,8	41,5	41,6	41,4
Kapitalinkomster	66	103	87	99
Övriga inkomster ³	249	282	291	302
Utgifter	2 644	2 801	2 938	3 048
<i>Procent av BNP</i>	48,4	47,3	47,7	48,1
Konsumtion	1 409	1 486	1 586	1 655
Transfereringar ²	962	986	1 011	1 035
Hushåll	725	767	786	820
Företag	141	125	133	121
Utland	97	94	92	95
Investeringar	252	289	298	314
Kapitalutgifter	21	40	43	44
Överföring till hushållen ⁴	0	0	0	30
Finansiellt sparande	1	33	-4	-64
<i>Procent av BNP</i>	0,0	0,6	-0,1	-1,0
Primärt finansiellt sparande ⁵	-43	-30	-49	-119
<i>Procent av BNP</i>	-0,8	-0,5	-0,8	-1,9
Strukturellt sparande	-52	3	73	26
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-1,0	0,0	1,2	0,4
Maastrichtskuld	1 981	1 927	1 920	2 036
<i>Procent av BNP</i>	36,3	32,5	31,2	32,1

¹ Exklusive EU-skatter. Dessa ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ² Prognoserna för skatter och avgifter samt transfereringar baseras på 2023 års regelverk. ³ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna samt inkomster av bokföringsteknisk karaktär såsom kapitalförslitning. ⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushåll i form av skatter eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁵ Finansiellt sparande exklusive kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Osäkerhet i prognosen

Osäkerheten som omgärdar prognosen är framför allt kopplad till inflations- och räntemiljön. Inflationen förväntas minska från dagens mycket höga nivåer men det är osäkert hur snabbt och hur mycket. Centralbankernas snabba räntehöjningar riskerar att innebära större negativ påverkan på den realekonomiska utvecklingen än prognosticerat och nya perioder av turbulens på de finansiella marknaderna. Det finns även risk för att de ökade geopolitiska spänningarna i omvärlden får konsekvenser för internationella samarbeten och den globala handeln. Samtidigt kan tillväxten komma att bli högre än vad som förutses i prognosen om inflationen lättar snabbt eller om hushållen drar ned mer på sitt sparande för att öka konsumtionen mer.

UTMANINGAR FÖR PENNINGPOLITIKEN

Det är osäkert hur stora räntehöjningar som kommer att krävas av världens centralbanker för att få bukt med den höga inflationen. I USA, där lönerna fortfarande stiger i snabb takt (se diagram 82), finns det en risk att centralbanken tvingas till större räntehöjningar än vad som förutses i nuläget och att det leder till en djupare konjunkturedgång för den amerikanska ekonomin än i prognosen. Detsamma gäller för euroområdet där ECB pressas av att den underliggande inflationen fortsätter att stiga. Svagare europeiska tillväxtutsikter, i kombination med stigande statsobligationsräntor, skulle kunna innebära problem för vissa länder i Europa med hög statsskuld (se diagram 83 och diagram 84). Avvägningen mellan att å ena sidan förankra inflationsförväntningarna kring målet, och att å andra sidan inte strama åt penningpolitiken mer än nödvändigt är en svår balansgång för världens centralbanker. Typiskt sett verkar penningpolitiken med en viss fördröjning, vilket försvårar centralbankernas uppgift.

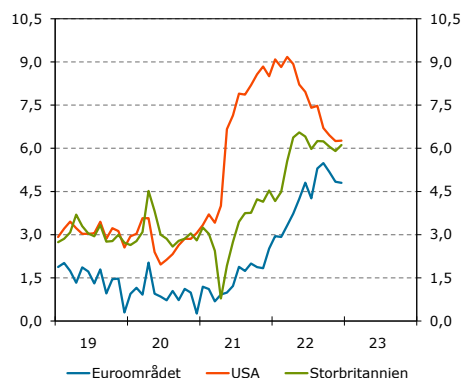
De snabba räntehöjningarna riskerar även att innebära påfrestningar för de finansiella systemen och att det uppstår nya problem som liknar de som nyligen drabbat delar av den amerikanska och europeiska banksektorn. Det finns risk att sådana sårbarheter genererar spridningseffekter på ett sätt som påverkar den svenska ekonomin.

OSÄKERT HUR LÅNGVARIG DEN HÖGA INFLATIONEN BLIR

I prognosen lättar det globala inflationstrycket successivt under året. I termer av KPIF spås inflationen i Sverige sjunka ner mot Riksbankens mål i slutet av året, för att därefter sjunka ytterligare under nästa år (se diagram 85). Såväl inflationsprognoserna som ränteprognoserna är dock förknippade med stor osäkerhet. Det finns risk att den höga inflationen blir mer långvarig än i prognosen och att Riksbanken behöver höja räntan mer än vad som förutses. Detta skulle påverka inhemsk efterfrågan negativt och kunna föranleda större prisnedgångar på aktie- och

Diagram 82 Löner

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

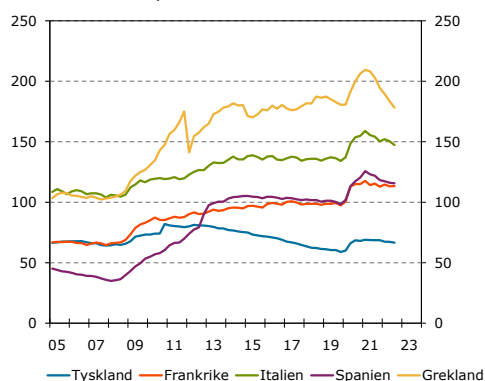

Anm. Avser genomsnittlig årlig procentuell förändring i de löner som utannonseras på Indeed, kontrollerat för yrke.

Källor: Indeed Hiring Lab och Macrobond.

Diagram 83 Maastrichtskuld

Procent av BNP, kvartalsvärden

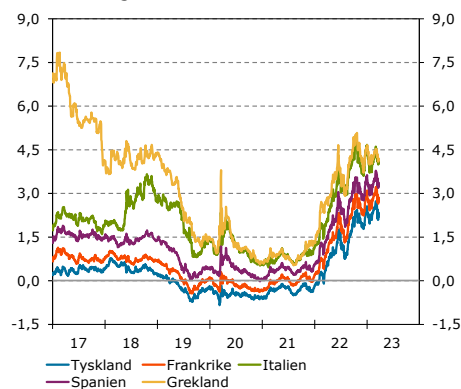

Anm. Maastrichtskulden avser konsoliderad bruttoskuld i offentlig sektor.

Källor: Eurostat och Macrobond.

Diagram 84 Statsobligationsräntor

Procent, dagsvärden

Anm. 10 års löptid.

Källa: Macrobond.

bostadsmarknaden än vad som ligger i prognosen. Stigande räntor riskerar även att innebära problem för högt skuldsatta företag, till exempel inom den kommersiella fastighetssektorn.

En snabbare nedgång av inflationen skulle däremot kunna innebära att Riksbanken sänker räntan tidigare än i prognosen och att inhemsk efterfrågan därför utvecklas mer positivt under 2024. Tillväxten i närtid skulle även kunna utvecklas mer positivt om hushållen drar ned mer på sitt sparande för att hålla uppe konsumtionen eller om bostadsbyggandet blir högre än vad som förutses.

RISK FÖR ÄNNU MER PROTEKTIONISM OCH GEOPOLITISKA SPÄNNINGAR I OMVÄRLDEN

Det är fortfarande ovisst hur kriget i Ukraina kommer att utvecklas framöver. Ytterligare upptrappningar skulle kunna leda till att osäkerheten ökar bland hushåll och företag runt om i Europa och att den ekonomiska aktiviteten hämmas. Utöver kriget i Ukraina riskerar även konflikten mellan Kina och Taiwan att förstärka befintliga geopolitiska spänningar framför allt mellan USA och Kina. Detta kan få konsekvenser för internationella samarbeten och global handel, vilket i förlängningen riskerar att påverka svensk produktion och utrikeshandel. Inom EU finns det en oro för att det amerikanska klimat- och skattepaketet IRA (Inflation Reduction Act) ska snedvrída konkurrensen till fördel för amerikansk industri och att europeiska företag ska lockas över till USA. EU har presenterat en egen industriplan som svar på IRA men frågan om statsstöd delar medlemsländerna.

RISK FÖR NYA OMFATTANDE ENERGIPRISÖKNINGAR

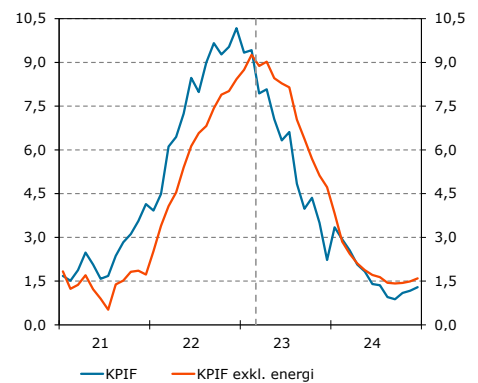
Inför den gångna vintern var oron stor för att Europa skulle drabbas av en omfattande energikris till följd av bland annat Rysslands strypta gasleveranser. I takt med att många europeiska länder har lyckats minska sitt beroende av rysk fossil energi har också riskerna kopplade till Europas energiförsörjning i närtid minskat och naturgaspriset har fallit tillbaka (se diagram 86). Det kommer dock bli utmanande att fylla de europeiska gaslagren inför nästa vinter i avsaknad av ryska leveranser. Efterfrågan på naturgas styrs i hög utsträckning av vädret och därmed finns det en risk för att nya stora prisökningar uppstår om nästa vinter skulle visa sig bli ovanligt kall. Därtill riskerar Kinas öppnande av ekonomin att leda till högre global efterfrågan på flytande naturgas. Detta skulle kunna innebära högre elpriser även i Sverige. Energipriserna kan även visa sig bli lägre än vad som förutses i prognosen vilket skulle minska pressen på hushåll och företag.

Prognosfelens storlek

Prognoser är alltid behäftade med en osäkerhet. För att illustrera nivån på prognososäkerheten visas i tabell 13 osäkerhetsintervall

Diagram 85 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 86 Terminspris på naturgas i Europa

Euro per MWh, dagsvärden

Anm. Priset avser terminspriset för nästkommande månad på nederländska TTF. Källor: Intercontinental Exchange (ICE) och Macrobond.

runt prognoserna för BNP-tillväxten, inflationen enligt KPIF och den relativa arbetslösheten för de närmaste fyra prognoskvartalen.²³ Tabell 13 visar bland annat att prognosen för BNP är 0,2 procent det fjärde kvartalet 2023. Prognososäkerheten innebär att med 95 procents säkerhet kommer BNP-tillväxten det fjärde kvartalet 2023 att ligga mellan -2,3 och 2,7 procent.

Tabell 13 95-procentigt osäkerhetsintervall

Procent respektive procentenheter

		2023 kv. 1	2023 kv. 2	2023 kv. 3	2023 kv. 4
BNP	Prognos	0,2	-0,7	-0,1	0,2
	Genomsnittlig prognososäkerhet	±1,1	±1,4	±2,3	±2,5
Inflation	Prognos	8,9	7,1	5,1	3,3
	Genomsnittlig prognososäkerhet	±0,2	±0,8	±1,7	±2,5
Arbetslöshet	Prognos	7,5	7,7	8,0	8,3
	Genomsnittlig prognososäkerhet	±0,4	±0,7	±1,1	±1,5

Anm. BNP avser procentuella utvecklingen av säsongsrensad BNP i fasta priser. Inflation avser den årliga procentuella förändringen i KPIF. Arbetslöshet avser arbetslösa i åldern 15–74 i procent av arbetskraften enligt AKU, säsongsrensad. Den genomsnittliga prognososäkerhetens storlek anges i procentenheter och baseras på Konjunkturinstitutets historiska prognosfel.

Källa: Konjunkturinstitutet.

²³ Se fördjupningen "Osäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser", *Konjunkturläget*, december 2014.

Alternativscenario: Stigande inflationsförväntningar leder till högre inflation och svagare BNP-utveckling

Inflationen i Sverige har legat över Riksbankens mål sedan augusti 2021. Inflationen väntas falla tillbaka under året och vara nära inflationsmålet igen under det första halvåret 2024. Det finns dock en risk att den nuvarande höga inflationen leder till att inflationsförväntningarna stiger ytterligare, både i Sverige och i omvärlden. Ett alternativscenario illustrerar hur detta kan leda till svagare ekonomisk utveckling i Sverige och omvärlden. I scenariot stiger inflationen och realekonomin utvecklas svagare. Den ekonomiska utvecklingen i scenariot uppvisar därmed likheter med en ekonomi som befinner sig i stagflation (se fördjupningen "Stagflation").

SCENARIOANTAGANDEN

För närvarande ligger de uppmätta inflationsförväntningarna för det närmaste året över centralbankernas inflationsmål medan de på ett par års sikt ligger närmare inflationsmålen. Inflationsförväntningarna är därmed endast kortsiktigt förhöjda. I alternativscenario bitar sig i stället inflationsförväntningarna fast på en högre nivå hos hushåll och företag i både Sverige och omvärlden. Förväntningarna om inflationen i Sverige två år framåt i tiden antas uppgå till 3,9 procent 2023, väsentligt högre än inflationsmålet. De höga inflationsförväntningarna medför att inflationen blir fortsatt hög under 2023–2025. Det kan jämföras med Konjunkturinstitutets prognos, där inflationen är nära Riksbankens mål under det första halvåret 2024.

I scenariot antas att Riksbankens styrränta följer en regel som reagerar på inflationen och arbetslösheten. En hög inflation eller en låg arbetslöshet innebär en högre ränta, och vice versa. Den finanspolitik som bedrivs antas vara densamma som i huvudscenario. De automatiska stabilisatorerna verkar dock och exempelvis stiger transfereringarna till hushållen om arbetslösheten stiger.

PENNINGPOLITIKEN STRAMAS ÅT YTTERLIGARE

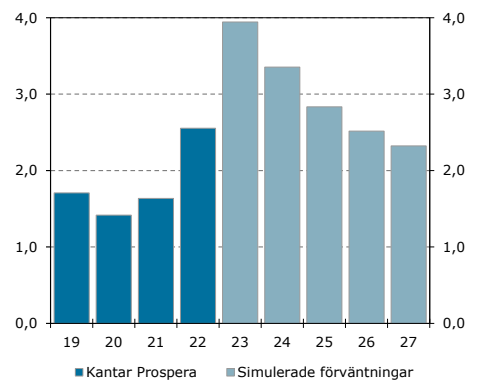
De höga inflationsförväntningarna i omvärlden medför att företagen i omvärlden förväntar sig högre kostnader framöver. Förväntningarna om högre kostnader leder till att företagen höjer priserna och att inflationen stiger.²⁴ Inflationen i omvärlden blir betydligt högre än i huvudscenario under flera år. Inflationen

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2023–2024 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenario, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

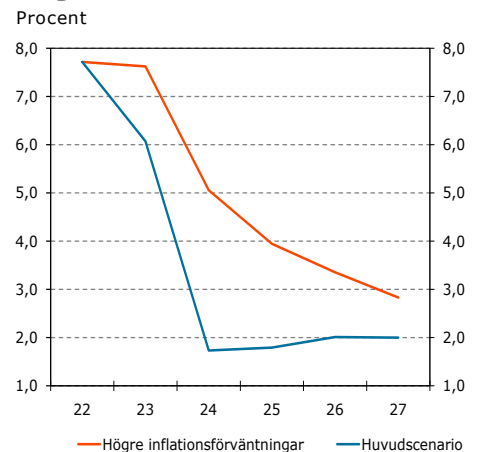
Alternativscenario är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se "SELMA - Technical documentation" och "SELMA - Icke teknisk beskrivning" på www.konj.se.

Diagram 87 Förväntningar om inflation 2 år framåt i tiden

Anm. Kantar Prospera avser penningmarknadsaktörernas förväntningar om KPIF-inflationen två år från det rapporterade tillfället. Förväntningarna rapporteras varje månad, och serien som visas i diagrammet är årsmedelvärdet.

Diagram 88 KPIF-inflation

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁴ Priserna i ekonomin är trögrörsliga, vilket innebär att företag beaktar förväntade framtida förändringar i kostnader när de sätter sina priser.

sjunker dock successivt tillbaka mot 2 procent, delvis som en följd av penningpolitiken.²⁵

Som en konsekvens av den höga inflationen blir penningpolitiken i omvärlden mer åtstramande, och räntan höjs. Det dämpar efterfrågan på både investeringar och hushållens konsumtion. Omvärldens BNP-tillväxt bromsar därmed in jämfört med huvudscenariot, vilket leder till att svensk export utvecklas svagare.

Även i Sverige är inflationsförväntningarna förhöjda (se diagram 87). Liksom i omvärlden leder förväntningarna om stigande kostnader till att de svenska företagen höjer priserna. Det medför att inflationen blir högre än i huvudscenariot (se diagram 88). Dessutom försvagas växelkursen, vilket ytterligare bidrar till en högre inflation i Sverige.

Som en följd av den höga inflationen höjs Riksbankens styrrenta (se diagram 89). Det bidrar till att successivt dämpa inflationen och inflationsförväntningarna över tid. De högre räntorna leder, tillsammans med lägre reallöner, till att tillväxten i hushållens konsumtion blir lägre än i huvudscenariot. Den låga efterfrågan från svenska hushåll och den låga efterfrågan i omvärlden gör att efterfrågan på kapital blir mindre, vilket innebär att även tillväxten i investeringarna bromsar in och blir lägre än i huvudscenariot. Även importen utvecklas svagare, eftersom både hushållens konsumtion, investeringarna och exporten utvecklas svagare än i huvudscenariot. Sammantaget blir BNP-tillväxten svagare och lågkonjunkturen, mätt med BNP-gapet, djupare än i huvudscenariot (se diagram 90).

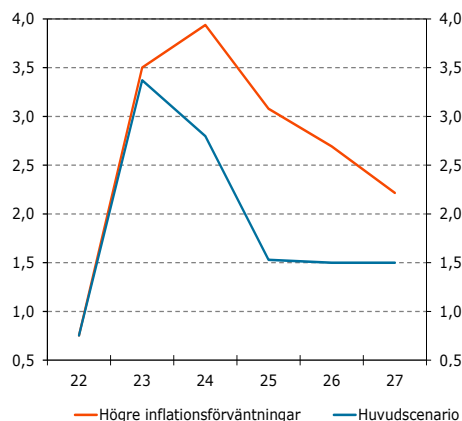
De höga inflationsförväntningarna hos hushåll och företag leder till att även löneökningstakten stiger. Löneökningstakten stiger dock mindre än inflationen, vilket betyder att reallönerna blir lägre. En anledning till att de nominella lönerna inte påverkas lika mycket som priserna i ekonomin är den låga efterfrågan i ekonomin. Den leder till låg efterfrågan på arbetskraft vilket dämpar den nominella löneökningstakten.

Såväl sysselsättningen som arbetskraften blir lägre än i huvudscenariot. Sysselsättningen utvecklas svagt på grund av en svag efterfrågan i ekonomin, medan arbetskraften utvecklas svagt till följd av den svaga utvecklingen av reallönerna. Eftersom effekten på sysselsättningen är större än effekten på arbetskraften blir arbetslösheten högre än i huvudscenariot (se diagram 91).

Inom offentlig sektor utvecklas de primära inkomsterna svagare än i huvudscenariot på grund av lägre inkomster från skatter på konsumtion och arbete. Samtidigt stiger de primära utgifterna något som en följd av den högre arbetslösheten. Den offentliga skulden blir därmed högre än i huvudscenariot.

Diagram 89 Riksbankens styrrenta

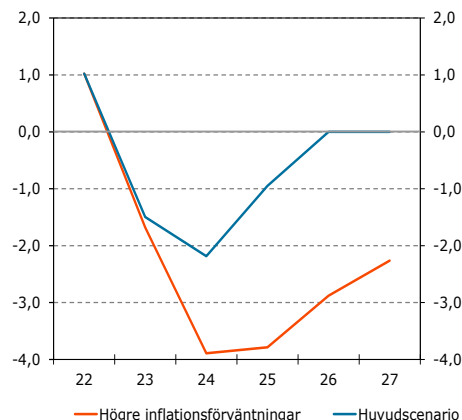
Procent, årsgenomsnitt

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 90 BNP-gap

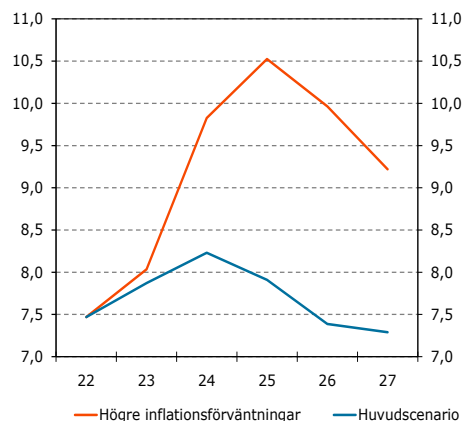
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 91 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁵ Modellen har rationella förväntningar. Rent tekniskt är det därför inflationstrenden i ekonomin som är högre under ett antal år (se "SELMA - Technical Documentation", Konjunkturinstitutet 2023).

FÖRDJUPNING

Elstöd i Sverige och i andra europeiska länder

Sedan hösten 2021 har elpriserna i Sverige, liksom i övriga Europa, varit betydligt högre än sitt historiska genomsnitt. Under denna period har det presenterats ett antal ekonomiska stödpaket till hushåll och företag som drabbats av de höga elpriserna. I denna fördjupning beskrivs de elstöd som har betalats ut eller aviserats i Sverige, samt vilka antaganden om framtida elstöd som görs i Konjunkturinstitutets prognos. Dessutom beskrivs några exempel på stöd som vidtagits i andra europeiska länder.

BESLUTADE OCH AVISERADE ELSTÖD I SVERIGE

Flera elstöd har presenterats i Sverige sedan elpriserna började stiga kraftigt.

Under första halvåret 2022 betalades ett stöd ut till hushåll som förbrukat minst 700 kWh per månad från december 2021 till februari 2022.²⁶ Dessutom fick hushåll i elprisområde 3 och 4 som förbrukat minst 400 kWh i mars 2022 ytterligare stöd.²⁷ Ju mer ett hushåll hade förbrukat, desto mer fick det i stöd, upp till ett tak. Som mest kunde ett enskilt hushåll få 7 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden för stöd paketet var ca 9 miljarder kronor och finansierades via statens budget.

Under hösten 2022 annonserades ett stöd paket till hushåll och företag i elprisområdena 3 och 4. Stödet baseras på elkonsumentens förbrukning under perioden oktober 2021 till september 2022. För varje förbrukat kWh får konsumenter i elprisområde 3 ett stöd om 50 öre och konsumenter i elprisområde 4 ett stöd om 79 öre.²⁸ För hushåll finns inget tak för hur stor ersättningen kan vara. Till följd av EU-regler kan ett enskilt företag dock som mest få ca 20 miljoner kronor i stöd. Detta stöd paket finansieras av de så kallade flaskhalsintäkterna som har inkommit till Svenska kraftnät på grund av de stora prisskillnaderna på el mellan elprisområdena. Hushållens del av stödet, som sammanlagt uppgår till ca 17 miljarder kronor, började betalas ut i februari 2023.²⁹ Stödet till företagen, som väntas bli ca

²⁶ Prop. 2021/22:113.

²⁷ Prop. 2021/22:199.

²⁸ Stödet per kWh (kilowattimme) har beräknats genom att ta skillnaden mellan det genomsnittliga spotpriset på el i respektive elprisområde under perioden oktober 2021 till september 2022 och ett s.k. referensvärde om 75 öre.

²⁹ Utbetalningen av dessa 17 miljarder kronor från Svenska kraftnät, via staten, till hushåll bokförs dock i det fjärde kvartalet 2022 i nationalräkenskaperna.

29 miljarder kronor, ska prövas av EU-kommissionen, och det är inte fastställt när det kommer att betalas ut.

Ytterligare ett stödpaket har annonserats, som går till hushåll i hela landet. Detta stödpaket baseras på hushållets förbrukning i november och december 2022, och väntas betalas ut under våren 2023. För varje förbrukad kWh får hushåll i elprisområde 1 och 2 ett stöd om 90 öre, hushåll i elprisområde 3 ett stöd om 126 öre och hushåll i elprisområde 4 ett stöd om 129 öre.³⁰ I detta paket täcker dock stödet endast 80 procent av förbrukningen. Sammanlagt väntas utbetalningarna uppgå till ca 9,7 miljarder kronor. Även detta paket finansieras av Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter.

Slutligen presenterades i budgetpropositionen för 2023 ett förslag om ett riktat stöd till elintensiva företag. Förslaget har nu prövats och godkänts av EU-kommissionen. Stödet väntas innebära en sammanlagd utgift om ca 2,4 miljarder kronor.

Sammanfattningsvis har ca 9 miljarder kronor betalats ut i elstöd under 2022, medan sammanlagt ca 58 miljarder väntas betalas ut under 2023 (se tabell 14).

Tabell 14 Beslutade och aviserade elstöd i Sverige

Målgrupp	Kostnad	Finansiering	Utbetalningsår
Hushåll med elförbrukning över en viss nivå	Ca 9 mdkr	Statens budget	2022
Hushåll i elprisområde 3 och 4	Ca 17 mdkr	Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter	2023
Företag i elprisområde 3 och 4	Ca 29 mdkr	Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter	2023
Hushåll i hela landet	Ca 9,7 mdkr	Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter	2023
Elintensiva företag	Ca 2,4 mdkr	Ej fastställd ¹	2023

¹ Utgiften finns med i statens budget. Dock finns finansiering av detta stöd inte med i budgetpropositionen för 2023. Det är ännu inte fastställt huruvida stödet kommer att finansieras med hjälp av flaskhalsintäkterna.

Källa: Konjunkturinstitutet.

FRAMTIDA ELSTÖD I PROGNOSEN

I Konjunkturinstitutets prognos antas att ett elstöd betalas ut även i början av 2024, finansierat av Svenska kraftnäts flaskhalsintäkter. Stödet antas uppgå till 25 miljarder kronor, jämnt fördelat mellan hushåll och företag. Eftersom det enligt EU:s regelverk endast temporärt är tillåtet att använda flaskhalsintäkter till

³⁰ Stödet per kWh har beräknats på samma sätt som i stödpaketet till hushåll och företag i elprisområdena 3 och 4. I stödpaketet till hushåll i hela landet kan ett hushåll inte få stöd för en större förbrukning än 18 000 kWh.

elstöd för hushåll och företag antas inga elstöd från Svenska kraftnät betalas ut åren efter 2024.³¹

STÖD FÖR HÖGA ENERGIPRISER I ANDRA EUROPEISKA LÄNDER

Det har vidtagits olika typer av åtgärder runt om i Europa för att mildra konsekvenserna för hushåll och företag av de höga energipriserna. Åtgärderna skiljer sig åt i både utformning och omfattning. I vissa länder har stöden främst riktats mot de hushåll och företag som påverkats mest av energiprisökningarna medan andra länder har valt att introducera stöd av mer generell karaktär som exempelvis skattesänkningar eller olika typer av pristak. Det är svårt att ge en heltäckande bild av storleken på energiprisstöden i de olika länderna. En av anledningarna är att det inte alltid är självklart vad som bör betraktas som stöd för just höga energipriser och vad som bör betraktas som stöd för höga priser i allmänhet. I de flesta europeiska länderna är det dessutom vanligare med gasuppvärmda bostäder än i Sverige och många stödåtgärder har därför utformats för att skydda hushållen mot höga priser på både naturgas och el. Vissa länder, däribland Tyskland, har valt att tillämpa pristak på en given mängd gas- och elförbrukning för att mildra effekterna av de höga energipriserna och samtidigt bevara incitamenten till energibesparande åtgärder. I Frankrike har staten i stället begränsat hur snabbt gas- och elpriserna för hushåll och företag tillåts stiga, medan Spanien och Portugal sedan en tid tillbaka subventionerar fossila kraftverk i syfte att minska produktionskostnaderna för el. Flera länder i Europa, bland annat Tyskland, Frankrike, Italien och Danmark, har under förra året valt att betala ut riktade engångsbelopp till hushåll med låga inkomster eller till dem vars uppvärmningskostnader påverkats mest av de höga energipriserna. I Danmark och Finland har skatten på el sänkts samtidigt som hushåll och företag har möjlighet att skjuta upp betalningstiderna för elräkningarna.

³¹ Enligt EU:s krisförordning (Rådets förordning 2022/1854) får bara flaskhalsintäkter som kommit in senast 31 december 2023 användas till direktutbetalningar till elkonsumenter.

FÖRDJUPNING

Stagflation

Stagflation är en sammansättning av orden "stagnation" och "inflation" och har ofta använts för att beskriva relativt utdragna episoder med hög inflation och svag realekonomisk utveckling. Sverige upplevde en sådan period under 1970- och 1980-talen. För närvarande är inflationen hög och BNP-utveckling svag. Risken att ekonomin fastnar i stagflation bedöms vara begränsad.

Stagflation kan föranledas av en utbudschock som innebär att produktionen blir mer kostsam eller att utbudet begränsas. Företagen höjer då sina priser, vilket gör att efterfrågan minskar och möter utbudet på lägre nivåer. Utbuds begränsningar kan exempelvis uppstå som oljeprischocker som under 1970-talet. De kan även uppstå till följd av stora uppgångar i energipriser liksom de som uppkommit på senare tid.³²

En hög och fluktuerande inflation ökar osäkerheten, minskar transparensen i prismetakismerna och försvårar planering och en effektiv allokering av resurser. Detta leder till lägre ekonomisk tillväxt.³³ När inflationen är – eller förväntas bli – högre än inflationsmålet höjer Riksbanken räntan, för att minska efterfrågan och leda inflationen tillbaka till målet. Med väl förankrade inflationsförväntningar brukar en sådan anpassning kunna ske utan stora negativa effekter på ekonomin. Men om inflationsförväntningarna bland hushåll och företag stiger markant, kan detta leda till pris-lönespiraler som är svårare att bryta. I ett sådant fall krävs en mycket åtstramande penningpolitik från Riksbanken.

³² I kursböcker och akademiska artiklar kan man exempelvis finna följande beskrivningar av stagflation:

- [...] this is called stagflation, because it combines economic stagnation (falling output) with inflation (rising prices) (Mankiw, N G (2010). *Macroeconomics*, (7th Int. ed.), s. 280),
- Kombination av stigande inflation och arbetslöshet (Fregert, K, & Jonung, L (2010). *Makroekonomi: teori, politik och institutioner 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.*, s. 323),
- Stagflation is [...] the simultaneous occurrence of economic stagnation and comparatively high rates of inflation. (Se Blinder, A "Economic policy and the great stagflation". Elsevier, 2013., s. 1).

Litteraturen tar inte tydlig ställning till hur länge ett sådant tillstånd ska råda för att det ska klassas som stagflation. Utgångspunkten i denna text är att läget ska råda under en längre tid.

³³ Se exempelvis Bordo, M D och A Orphanides (ed.), "The Great Inflation: The Rebirth of Modern Central Banking", NBER, 2013. Inflationen tenderar att vara mer oförutsägbar vid högre nivåer; se Kim, D, S Lin, "Inflation and inflation volatility revisited", *International Finance*, 2012, 15.3: 327–345. Detta kan leda till lägre tillväxt, då resultaten indikerar att företag skjuter upp sina investeringar när osäkerheten ökar, se exempelvis Huizinga, J, "Inflation uncertainty, relative price uncertainty, and investment in US manufacturing", *Journal of Money, Credit and Banking*, 1993, 25.3: 521-549.

Att ta sig tillbaka till inflationsmålet tar då längre tid och blir mer kostsamt i termer av sämre realekonomisk utveckling.³⁴

HÖG INFLATION OCH LÅG TILLVÄXT EFTER 1970-TALETS OLJEKRISER

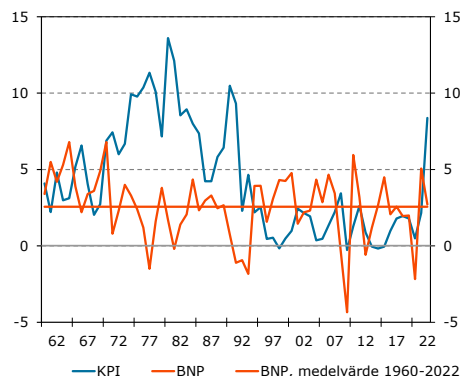
Under en längre period på 1970- och 1980-talet befann sig Sverige, liksom flera andra länder, i stagflation; mellan åren 1973–1985 var inflationen ständigt över 6 procent och BNP-tillväxten var under nio av dessa 13 år lägre än den genomsnittliga tillväxten (se diagram 92). De två oljekriserna under 1970-talet ledde till att inflationen steg och att den internationella tillväxten sjönk, vilket dämpade efterfrågan på svenska produkter.³⁵

Den svenska ekonomin drabbades av en utbudschock genom högre priser på insatsvaror. Det var dels en direkt följd av högre oljepriser, dels på grund av generellt högre priser på importvaror. Till detta adderades en expansiv ekonomisk politik, som dels stimulerade efterfrågan, dels hade en direkt effekt på produktionen genom direkta stöd till företagen.³⁶ Finanspolitiken var i stor utsträckning inställd på att ”överbrygga” det som bedömdes vara en temporär nedgång i efterfrågan. En fast växelkursregim gällde, men kronan devalverades vid flera tillfällen under 1970-talet och 1980-talets första hälft. Medan devalveringarna fick kortsiktigt positiva effekter på konkurrenskraften, ledde de tillsammans med den expansiva finanspolitiken snabbt till högre löne- och prisinflation. Initialt kan den ekonomiska politiken ha bidragit till att hålla produktionen på en högre nivå, men då den inte hade någon positiv effekt på den långsiktigt hållbara produktionsnivån bidrog den i stället till att inflationen var hög under en längre period. Genom växelkursdevalveringar försökte regeringen att förbättra konkurrenskraften. Detta hämmade strukturmöjliggörande och effektiviseringar och ledde, åtminstone på lite sikt, till högre löner och priser.

SMÅ RISKER FÖR STAGFLATION FRAMÖVER

I Konjunkturinstitutets prognos för 2023 krymper BNP medan inflationen blir hög. Därefter faller inflationen snabbt tillbaka och BNP-tillväxten blir positiv 2024. Återhållsamma

Diagram 92 KPI och BNP i fasta priser
Procentuell förändring

Källa: SCB.

³⁴ Även om pris-lönespiraler kan uppstå brukar de vanligtvis vara kortlivade. Detta är en av slutsatserna i en uppsats från IMF; se Alvarez, J, J Bluedorn, N Hansen, Y Huang, E Pugacheva, och A Sollaci, "Wage-price spirals: What is the historical evidence?" IMF Working Paper 22/221, 2002. Vad som fick spiralerna att brytas undersöker uppsatsen inte. En möjlig förklaring är att centralbankerna agerade.

³⁵ Se Wetterberg, G, "Pengarna och makten", Riksbanken, 2009, s. 384.

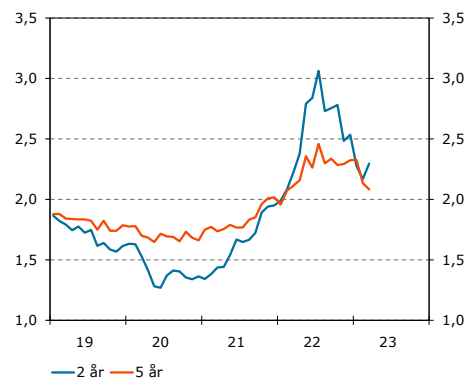
³⁶ Calmfors, L, J Hassler och A Seim, "Samspel för stabilitet – en ESO-rapport om rollfördelningen mellan finans- och penningpolitik", Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, SOU 2022:3, s.180.

löneökningar bidrar till att inflationen väntas minska framöver. I Konjunkturinstitutets prognos förutses svensk ekonomi inte vara på väg in i en längre period med hög inflation och låg tillväxt. Tre reformer som genomfördes på 1990-talet bidrar till att risken för en sådan utveckling är väsentligt lägre i dag:

- Lönebildningen fungerar bättre till följd av bland annat industriavtalet.
- Riksbanken har ett starkt lagstadgat oberoende och väl etablerat inflationsmål.
- Det finanspolitiska ramverket som bland annat innefattar ett överskottsmål och ett skuldankare.

Väl förankrade inflationsförväntningar är centrala för att undvika stagflation. Om inflationsförväntningarna på lite längre sikt är väl förankrade ökar sannolikheten för att den inflation som den svenska ekonomin drabbats av kan bekämpas relativt snabbt, utan att få stora negativa effekter på realekonomin.³⁷ Ovannämnda reformer förbättrar förutsättningarna för att inflationsförväntningarna förblir väl förankrade.³⁸ I dagsläget ligger inflationsförväntningarna på två respektive fem års sikt nära inflationsmålet (se diagram 93). Detta tyder på ett förtroende för att den förda penningpolitiken kommer leda inflationen tillbaka till målet.

Diagram 93 Inflationsförväntningar
Procent, månadsvärden

Anm. Genomsnittliga förväntningar om KPIF-inflationen bland penningmarknadens aktörer. Källor: Prospera och Macrobond.

³⁷ Se Blanchard, O och J Gali "The Macroeconomic Effects of Oil Shocks: Why are the 2000s so different from the 1970s?", 2007, som menar att centralbanken kan begränsa inflationsimpulser till en lägre kostnad när marknadens aktörer har tilltro till centralbankens vilja och förmåga att leda inflationen tillbaka till målet. Se även Bems, R, Caselli, F, Grigoli, F, och Gruss, B "Expectations' anchoring and inflation persistence", Journal of International Economics, 132, 2021, som finner att en inflationsimpuls inte får några bestående effekter i ekonomier där inflationsförväntningarna är väl förankrade.

³⁸ En mer utdragen period med hög inflation och lägre tillväxt kan dock inte uteslutas. Ett sådant scenario undersöks närmare i "Stigande inflationsförväntningar leder till högre inflation och svagare BNP-utveckling". Där antas att inflationsförväntningarna inte längre är förankrade vid inflationsmålet, vilket leder till att Riksbanken höjer räntan mer än i huvudscenariot. Trots den högre räntan blir inflationen högre och BNP-tillväxten lägre och det dröjer längre än i huvudscenariot innan inflationen når 2 procent.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	54
Tabell A1 BNP i världen.....	54
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	54
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	55
Tabell A4 Nyckeltal för USA	55
Räntor och växelkurser.....	55
Tabell A5 Räntor och växelkurser	55
Konjunkturen i Sverige.....	56
Tabell A6 Försörjningsbalans	56
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	57
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	57
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	58
Tabell A10 Produktion.....	58
Tabell A11 Arbetade timmar.....	58
Tabell A12 Produktivitet.....	59
Tabell A13 Arbetsmarknad	59
Tabell A14 Resursutnyttjande	60
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	60
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	61
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	61
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	62
Tabell A19 Konsumentpriser.....	62
Offentliga finanser.....	63
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	63
Tabell A21 Statens finanser.....	64
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	65
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	66
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	67
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	67
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	68
Tabell A27 Basbelopp	68
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal	68
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	69
Tabell A30 Utgiftstak för staten	69
Tabell A31 Finanspolitisk prognos och scenario i offentlig sektor	69
Tabell A32 Finanspolitiska åtgärder.....	69

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Världen ²	100,0	6,0	3,2	2,6	2,9	3,1	3,1	3,1
KIX-vägd ³	75,1	5,4	3,1	1,1	1,7	2,1	2,1	2,1
USA	15,7	5,9	2,1	1,3	0,9	1,7	2,0	2,0
Euroområdet	12,0	5,3	3,5	0,6	1,1	1,6	1,5	1,5
Japan	3,8	2,2	1,0	1,0	1,1	0,8	0,7	0,6
Storbritannien	2,3	7,6	4,0	-0,3	0,8	1,8	1,7	1,6
Sverige	0,4	5,3	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
Norge	0,3	4,0	3,2	1,2	1,4	1,8	1,8	1,8
Danmark	0,3	4,9	3,6	0,2	1,1	1,8	1,6	1,6
Kina	18,6	8,9	3,1	5,4	5,2	4,9	5,0	5,0
Svensk exportmarknad⁴	...	8,8	7,5	2,2	2,8	3,2	3,2	3,2

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, nationella källor, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
USA	1,2	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	0,3	2,6	8,4	5,9	2,5	2,1	2,0	2,0
Japan	0,0	-0,2	2,5	2,6	1,8	1,5	1,3	1,3
Storbritannien	1,0	2,5	7,9	6,9	2,8	2,1	2,0	2,0
Sverige	0,5	2,4	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Norge	1,2	3,9	6,3	5,0	2,1	1,9	2,0	2,0
Danmark	0,3	1,9	8,6	5,1	2,2	2,0	2,0	2,0
Kina	2,4	1,0	2,0	1,9	2,2	2,7	3,0	3,0

Anm. För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	-6,3	5,3	3,5	0,6	1,1	1,6	1,5	1,5
HIKP	0,3	2,6	8,4	5,9	2,5	2,1	2,0	2,0
Styrränta ²	0,00	0,00	2,50	4,00	3,00	1,75	1,75	1,75
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,58	-0,59	1,89	3,40	2,40	1,25	1,25	1,25
Tioårig statsobligationsränta ⁴	-0,5	-0,3	1,2	2,4	2,3	2,3	2,4	2,5
Dollar per euro ⁵	1,14	1,18	1,05	1,09	1,09	1,10	1,10	1,11

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser referäntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser €str. ⁴ Procent, årsgenomsnitt. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP ¹	-2,8	5,9	2,1	1,3	0,9	1,7	2,0	2,0
KPI	1,2	4,7	8,0	4,1	2,5	2,3	2,3	2,3
Styrränta ²	0,3	0,25	4,50	5,00	3,75	2,75	2,50	2,50
Tioårig statsobligationsränta ³	0,9	1,4	3,0	3,6	3,4	3,2	3,1	3,1
Dollar per euro ⁴	1,14	1,18	1,05	1,09	1,09	1,10	1,10	1,11

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrränteintervall. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Bureau of Labor Statistics, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vid slutet av året								
Styrränta, Sverige	0,00	0,00	2,50	3,75	1,75	1,50	1,50	1,50
Styrränta, KIX6-vägd ¹	-0,38	-0,36	1,66	3,55	2,80	1,65	1,56	1,56
Årsgenomsnitt								
Styrränta, Sverige	0,00	0,00	0,75	3,37	2,80	1,53	1,50	1,50
5-årig svensk statsobligationsränta	-0,3	0,0	1,6	2,4	2,1	2,1	2,2	2,4
10-årig svensk statsobligationsränta	0,0	0,3	1,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7
KIX	118,5	114,3	121,1	124,8	123,2	121,5	119,8	118,1
Euro	10,49	10,14	10,63	11,17	11,06	10,91	10,76	10,62
Dollar	9,21	8,58	10,11	10,29	10,11	9,94	9,76	9,59

¹ Avser ett viktat genomsnitt av €str för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland. Vikterna är Riksbankens KIX-vikter normaliserade så att summan av vikterna för de 6 valutaregionerna är lika med 1.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå 2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 403	6,3	2,1	-1,1	1,6	3,4	2,9	1,9
Varor	1 137	6,5	-1,8	-3,4	1,9
Tjänster exkl. bostadstjänster	726	7,4	8,7	0,6	1,3
Bostadstjänster	459	1,1	1,9	2,2	1,3
Offentliga konsumtionsutgifter	1 409	2,8	0,0	1,2	1,4	1,5	1,8	1,7
Staten	369	3,6	0,7	2,1	2,7
Kommunsektorn	1 040	2,5	-0,3	0,8	1,0
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 389	6,0	5,2	-4,9	0,3	4,5	5,4	3,1
Näringslivet exkl. bostäder	855	7,4	7,2	-3,0	0,5
Industrin	192	14,6	10,3	0,3	-1,1
Övriga varubranscher	144	-10,0	8,6	2,0	3,8
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	519	10,5	5,6	-5,7	0,1
Bostäder	283	8,9	4,2	-17,9	-5,6
Offentliga myndigheter	244	-1,4	-0,7	3,1	5,2
Inhemsk efterfrågan exkl. lager	5 200	5,3	2,4	-1,5	1,2	3,2	3,3	2,2
Lagerinvesteringar ³	19	0,5	1,0	-0,7	-0,2	0,0	0,0	0,0
Total inhemsk efterfrågan	5 219	5,7	3,4	-2,2	0,9	3,2	3,2	2,2
Export	2 528	10,0	6,6	1,8	2,6	3,3	3,3	2,8
Varor	1 789	8,9	3,8	2,1	2,6
Bearbetade varor	1 383	11,2	3,8	2,7	3,0
Råvaror	406	-0,3	3,9	0,1	1,5
Tjänster	739	12,7	13,4	1,0	2,5
Total efterfrågan	7 747	7,1	4,4	-0,9	1,5	3,2	3,3	2,4
Import	2 285	11,5	8,7	-1,6	2,1	3,4	4,0	3,5
Varor	1 574	10,8	2,6	-2,2	2,3
Bearbetade varor	1 178	15,3	3,0	-3,8	2,4
Råvaror	396	-0,5	1,2	2,7	2,0
Tjänster	711	12,8	22,3	-0,4	1,6
Nettoexport ³	243	-0,1	-0,6	1,6	0,4	0,1	-0,1	-0,2
BNP	5 462	5,4	2,6	-0,6	1,3	3,1	2,9	1,9
BNP per invånare ⁴	524	4,8	2,0	-1,2	0,7	2,6	2,5	1,4

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	2021								
Lönesumma, justerad för utland	2 137	5,7	6,5	4,2	3,0	5,4	5,4	4,5	
Timlön enligt NR ^{1,2}	274	2,6	3,9	3,3	2,8	3,9	4,1	3,9	
Arbetade timmar ^{1,3}	7 770	3,1	2,4	0,9	0,2	1,4	1,2	0,6	
Transfereringar från offentlig sektor, netto	712	2,1	5,9	2,4	4,3	0,4	1,7	2,5	
Kapitalinkomster, netto	378	37,4	1,5	-6,6	-2,4	16,4	4,5	3,8	
Övriga inkomster, netto ⁴	332	2,7	6,9	3,7	11,7	4,2	4,7	3,4	
Inkomster före skatt⁵	3 559	7,3	5,9	2,7	3,6	5,2	4,5	3,9	
Skatter och avgifter ⁶	953	-1,0	1,1	0,3	0,5	0,0	-0,1	-0,1	
Disponibel inkomst	2 606	6,2	7,1	3,0	4,1	5,2	4,5	3,8	
Konsumentpris ⁷	...	2,0	7,2	5,8	1,6	1,9	2,1	2,1	
Real disponibel inkomst	2 606	4,2	-0,1	-2,7	2,5	3,3	2,3	1,7	
per invånare ⁸	250	3,6	-0,7	-3,2	1,9	2,8	1,8	1,2	
Konsumtionsutgifter⁹	2 403	6,3	2,1	-1,1	1,6	3,4	2,9	1,9	
Sparande ¹⁰	456	15,9	13,3	12,6	13,1	12,9	12,4	12,1	
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ¹⁰	252	8,8	8,0	8,7	8,4	8,3	8,3	8,2	
Eget sparande ¹⁰	203	7,1	5,3	3,9	4,7	4,6	4,1	3,9	
Finansiellt sparande ¹⁰	330	11,6	8,3	9,3	10,2	10,0	9,5	9,2	

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljontals. ⁴ I denna post ingår även beräknings- teknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar, se tabell A20. ⁵ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁶ Skatter och avgifters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. I denna post ingår statlig och kommunal inkomst- skatt, kapitalskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner, fastighetsskatt och fastighetsavgift. ⁷ Implicitprisindex för hushål- lens konsumtionsutgifter. ⁸ Tusental kronor. ⁹ Fasta priser. ¹⁰ Första kolumnen avser sparande i miljarder kronor, resterande kol- umner avser sparandet i procent av disponibel inkomst och nettosparandet i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Nettoexport	226	243	144	239	280	286	275	261
Varor	204	215	204	282	299
Tjänster	22	27	-60	-43	-18
Löner, netto	12	10	12	14	14	15	15	15
Kapitalavkastning, netto	168	205	212	234	230	236	236	238
Transfereringar med mera, netto	-100	-98	-102	-98	-102	-106	-117	-121
Bytesbalans	302	356	263	389	422	431	409	393
Procent av BNP	6,0	6,5	4,4	6,3	6,7	6,5	5,8	5,4
Kapitaltransfereringar	2	0	4	2	2	2	2	3
Finansiellt sparande	304	357	266	391	425	433	412	395
Procent av BNP	6,0	6,5	4,5	6,3	6,7	6,5	5,9	5,4

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå 2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNI	5 678	8,7	8,3	4,2	2,7	4,9	5,1	4,0
Deflator, inhemsk användning	...	2,6	7,2	4,8	1,4	1,9	2,4	2,3
Real BNI	...	6,0	1,1	-0,5	1,3	2,9	2,7	1,7
Befolkning ¹	10 416	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5
Real BNI per invånare²	545	5,4	0,5	-1,1	0,8	2,4	2,2	1,2

¹ Tusentals personer. ² Tusentals kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	1 296	5,8	1,3	-1,0	0,7
varav industri	721	8,7	1,4	-0,3	1,8
byggverksamhet	314	1,4	2,6	-2,4	-1,3
Tjänstebanscher	2 515	6,2	3,9	-0,4	1,6
Näringsliv	3 810	6,1	3,0	-0,6	1,3	3,9	3,3	1,9
Offentliga myndigheter	966	2,1	0,9	1,9	1,3	1,0	0,9	0,9
BNP till baspris¹	4 837	5,2	2,6	-0,1	1,3	3,3	2,8	1,7
Produktskatter/subventioner	613	5,5	2,8	-2,5	1,0	3,1	2,8	1,7
BNP till marknadspris	5 450	5,3	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7

¹ Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	1 901	2,0	1,3	-1,7	0,1
varav industri	959	4,5	0,7	-1,2	0,3
byggverksamhet	640	1,8	1,6	-3,8	-0,4
Tjänstebanscher	3 773	3,6	4,1	1,3	-0,5
Näringsliv	5 674	3,1	3,2	0,3	-0,3	1,6	1,3	0,5
Offentliga myndigheter	2 202	-0,1	0,4	2,2	1,3	0,9	0,9	0,9
Hela ekonomin¹	8 052	2,3	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme (baspris) respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå							
	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Varubranscher	681	3,7	0,0	0,6	0,7
varav industri	751	4,0	0,6	0,9	1,5
byggverksamhet	491	-0,4	1,0	1,4	-0,8
Tjänstebranscher	666	2,5	-0,2	-1,7	2,1
Näringsliv	672	2,9	-0,1	-0,9	1,6	2,3	1,9	1,5
Offentliga myndigheter	439	2,1	0,5	-0,3	-0,1	0,2	0,1	0,1
Hela ekonomin¹	601	2,9	0,3	-0,9	1,1	1,9	1,5	1,2

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Avser förädlingsvärdet beräknat till baspris per arbetad timme.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetade timmar ¹	8 052	2,3	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Medelarbetstid för sysselsatta ²	30,6	1,3	-0,4	0,4	0,4	0,3	0,1	0,0
Sysselsatta	5 059	0,9	2,7	0,4	-0,2	1,1	1,1	0,6
Sysselsättningsgrad ³	...	67,3	69,0	68,9	68,5	68,9	69,3	69,4
Arbetskraft	5 547	1,3	1,2	0,8	0,2	0,7	0,5	0,5
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	73,8	74,5	74,8	74,6	74,8	74,9	74,9
Arbetslöshet ⁵	489	8,8	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Befolkning 15–74 år ⁶	7 512	0,0	0,3	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen, befolkningsprognos exklusive ukrainska flyktingar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procent respektive procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,1	7,2	7,3	7,3	7,4	7,3	7,3	7,3
Faktisk arbetslöshet ²	8,5	8,8	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Potentiellt arbetade timmar	-0,4	0,5	0,9	1,1	1,0	0,8	0,5	0,5
varav potentiell sysselsättning	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5
Faktiskt arbetade timmar ³	-3,8	2,3	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Arbetsmarknadsgap ⁴	-3,4	-1,6	-0,2	-0,5	-1,3	-0,7	-0,1	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	0,7	1,8	1,4	1,0	0,9	1,2	1,2	1,2
varav potentiell produktivitet, näringslivet	1,7	1,7	1,6	1,5	1,4	1,5	1,6	1,6
Faktisk produktivitet ³	1,5	2,9	0,3	-1,2	1,1	1,9	1,5	1,2
Produktivitetsgap ⁵	1,3	2,4	1,2	-1,0	-0,9	-0,2	0,1	0,0
BNP								
Potentiell BNP	0,4	2,3	2,3	2,2	2,0	2,0	1,8	1,7
Faktisk BNP ³	-2,4	5,3	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
BNP-gap ⁶	-2,1	0,7	1,0	-1,5	-2,2	-0,9	0,0	0,0
Potentiell BNP, löpande priser	2,6	5,4	8,2	6,6	3,6	3,7	4,3	4,1

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Kalenderkorrigerade värden. ⁴ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. De potentiella variablerna är också kalenderkorrigerade, i bemärkelsen att de ska spegla den kalenderkorrigerade nivån som hade observerats vid ett balanserat konjunkturläge.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2021	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Näringsliv	69	2,8	3,0	3,7	3,4	3,9	4,1	3,9	
Varubranscher	21	2,7	2,8	3,9	3,4	
varav industri	14	2,7	2,8	4,0	3,5	
byggverksamhet	7	2,5	2,6	3,6	3,1	
Tjänstebanscher	48	2,8	3,1	3,6	3,4	
Kommunal sektor	25	2,6	2,2	3,4	3,3	
Stat	6	1,7	2,4	2,6	3,7	
Totalt	100	2,6	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1	3,9	
Real timlön (KPI) ¹	...	0,5	-5,6	-5,2	1,2	3,1	2,3	1,9	
Real timlön (KPIF) ²	...	0,2	-5,0	-2,5	1,6	2,1	2,1	1,9	

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	281	1,7	4,1	4,4	2,9	4,6	3,5	3,3
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	42,7	41,7	42,9	43,0	43,5	43,8	44,1
Arbetskostnad per timme ³	401	2,6	3,4	5,3	3,0	4,9	3,7	3,5
Produktivitet ⁴	650	2,9	-0,1	-0,6	1,6
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	-0,3	3,5	6,0	1,3
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	283	2,0	4,1	3,8	2,9	3,9	4,1	3,9
Arbetskostnad per timme ³	404	2,9	3,4	4,7	3,0	4,5	4,1	3,9
Produktivitet ⁴	652	3,1	-0,1	-1,0	1,6
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	-0,2	3,5	5,8	1,3

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	70,5	2,9	5,7	4,6	1,6	1,8	2,2	2,2
Offentliga myndigheter ^{1,2}	13,3	2,8	4,1	5,3	2,6	3,9	3,9	3,7
Näringsliv ²	49,3	2,9	6,5	4,0	1,2	1,2	1,8	1,8
Skattenetto	7,9	2,7	3,4	7,0	2,3
Import	29,5	3,4	19,7	2,2	-3,7	0,2	0,0	0,0
Bearbetade varor	15,2	0,6	15,6	5,2	-3,9
Råvaror	5,1	20,7	47,6	-5,9	-6,0
Tjänster	9,2	-0,1	12,4	2,5	-2,3
Tillförsel/användning³	100,0	3,0	10,0	3,8	-0,1	1,3	1,5	1,5
Offentliga konsumtionsutgifter	18,2	3,0	5,5	5,5	2,9	2,6	3,5	3,3
Hushållens konsumtionsutgifter	31,0	2,0	7,2	5,8	1,6	1,9	2,1	2,1
Fasta investeringar	17,9	3,5	8,8	2,3	-0,7	1,3	1,6	1,6
Export	32,6	4,0	15,7	1,8	-2,9	0,2	0,0	0,0
Bearbetade varor	17,9	-0,4	14,9	4,5	-3,3
Råvaror	5,2	32,5	30,3	-8,7	-5,4
Tjänster	9,5	0,3	9,6	3,1	-0,7

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusive lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Förädlingsvärde ¹	3 852	8,5	8,3	3,0	2,5	5,0	5,3	4,0
Arbetade timmar, anställda ²	5 425	4,7	3,3	-0,3	-0,3	1,0	2,0	1,0
Arbetskostnad per timme ³	401	2,6	3,4	5,3	3,0	4,9	3,7	3,5
Total arbetskostnad ⁴	2 177	7,5	6,8	5,1	2,7	6,0	5,7	4,6
Bruttoöverskott	1 675	9,9	10,3	0,3	2,2
Vinstandel	...	43,5	44,3	43,2	43,0	42,5	42,3	42,0
Justerad vinstandel ⁵	...	39,1	40,0	38,8	38,6	38,1	37,9	37,6

¹ Beräknat till faktorpris. ² Miljoner timmar. ³ Kronor. ⁴ Inkluderar löneberoende övriga produktionskostnader för anställda. ⁵ Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
KPI	100,0	2,2	8,4	8,8	2,1	0,8	1,9	2,0
Räntekostnader, bostadsränta	...	-6,5	17,8	70,4	5,3	-15,0	-2,1	-0,5
KPIF	100,0	2,4	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Varor	43,1	0,3	7,3	8,5	0,0
Tjänster	31,3	2,3	4,7	7,5	3,9
Boende exkl. räntekostnader och energi	16,1	2,1	4,2	5,2	3,4
Energi	6,3	17,0	32,9	-9,1	-1,7
Räntekostnader, kapitalstock	3,2	5,9	6,9	5,2	3,3	3,6	3,6	3,6
KPIF exkl. energi	93,7	1,4	5,9	7,4	2,0
HIKP	...	2,7	8,1	6,1	1,9
Råolja (Brent) ¹	...	70,7	100,8	76,9	74,5	74,6	76,7	79,3

¹ Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	2 430	2 646	2 835	2 934	3 014	3 145	3 309	3 452
<i>Procent av BNP</i>	48,2	48,4	47,8	47,6	47,6	47,3	47,2	47,3
Skatter och avgifter	2 132	2 331	2 449	2 555	2 613	2 723	2 869	2 993
<i>Procent av BNP</i>	42,3	42,7	41,3	41,5	41,2	40,9	41,0	41,0
Skattekvot ¹	42,4	42,8	41,5	41,6	41,4	41,1	41,1	41,2
Kapitalinkomster	68	66	103	87	99	109	121	129
Övriga inkomster	230	249	282	291	302	313	319	331
Utgifter	2 569	2 644	2 801	2 938	3 048	3 139	3 277	3 421
<i>Procent av BNP</i>	51,0	48,4	47,3	47,7	48,1	47,2	46,8	46,9
Konsumtion	1 332	1 409	1 486	1 586	1 655	1 724	1 816	1 909
Transfereringar	968	962	986	1 011	1 035	1 037	1 062	1 092
Hushåll	711	725	767	786	820	824	838	860
Företag	164	141	125	133	121	114	119	124
Utland	93	97	94	92	95	100	105	109
Investeringar ²	246	252	289	298	314	323	334	345
Kapitalutgifter	23	21	40	43	44	54	66	74
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	30	25	21	13
Finansiellt sparande⁴	-140	1	33	-4	-64	-19	10	19
<i>Procent av BNP</i>	-2,8	0,0	0,6	-0,1	-1,0	-0,3	0,1	0,3
Primärt finansiellt sparande⁵	-184	-43	-30	-49	-119	-74	-45	-36
<i>Procent av BNP</i>	-3,7	-0,8	-0,5	-0,8	-1,9	-1,1	-0,6	-0,5
Strukturellt sparande	-102	-52	3	73	26	22	23	24
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-2,0	-1,0	0,0	1,2	0,4	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	1 991	1 981	1 927	1 920	2 036	2 123	2 212	2 296
<i>Procent av BNP</i>	39,5	36,3	32,5	31,2	32,1	31,9	31,6	31,5
BNP, löpande pris	5 039	5 462	5 926	6 160	6 338	6 653	7 003	7 293
Potentiell BNP, löpande pris	5 147	5 424	5 866	6 254	6 480	6 717	7 003	7 293
Finansiell nettoställning	1 325	1 677	1 512	1 771	1 745	1 799	1 883	1 975
<i>Procent av BNP</i>	26,3	30,7	25,5	28,8	27,5	27,0	26,9	27,1

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen. ⁵ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljardner kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 253	1 400	1 507	1 549	1 579	1 636	1 721	1 794
Skatter och avgifter	1 078	1 221	1 282	1 339	1 362	1 410	1 491	1 555
Kapitalinkomster	31	25	53	31	33	35	37	39
Övriga inkomster	144	154	172	179	184	191	193	200
Utgifter	1 394	1 439	1 513	1 547	1 585	1 611	1 671	1 735
Transfereringar	912	923	929	935	943	925	938	956
Ålderspensionssystemet ¹	26	27	27	26	27	27	27	28
Kommunsektorn	336	363	357	356	354	347	351	355
Hushåll	338	345	373	375	394	387	389	396
Företag	123	96	82	91	77	68	71	73
Utland	89	92	90	87	91	95	100	104
Konsumtion	338	365	395	417	441	472	504	538
Investeringar ²	127	135	157	165	174	181	188	195
Kapitalutgifter	17	15	31	30	26	34	41	46
varav ränteutgifter	11	9	25	24	19	26	33	38
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	50	49	66	73
Finansiellt sparande⁴	-141	-39	-5	2	-55	-24	-16	-14
Procent av BNP	-2,8	-0,7	-0,1	0,0	-0,9	-0,4	-0,2	-0,2
Statsskuld	1 218	1 145	1 030	1 019	1 102	1 154	1 201	1 240
Procent av BNP	24,2	21,0	17,4	16,5	17,4	17,3	17,1	17,0
Finansiell nettoställning	-224	-229	-213	-252	-319	-314	-301	-285
Procent av BNP	-4,4	-4,2	-3,6	-4,1	-5,0	-4,7	-4,3	-3,9

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till om inga nya finanspolitiska beslut fattas kommer den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minska i motsvarande grad, samtidigt som den beräkningstekniska överföringen från kommunerna till hushållen ökar i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, påverkas inte. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	325	346	373	389	408	429	451	472
Socialförsäkringsavgifter	269	283	301	315	324	342	359	375
Statlig ålderspensionsavgift	26	27	27	26	27	27	27	28
Kapitalinkomster	27	32	42	45	51	55	59	64
Övriga inkomster	3	3	4	4	5	5	5	6
Utgifter	334	340	355	368	379	390	403	418
Inkomstpensioner	326	332	345	357	368	379	391	405
Kapitalutgifter	1	1	1	1	1	1	1	1
Övriga utgifter	7	8	9	10	10	11	11	12
Finansiellt sparande	-9	6	19	22	29	39	48	55
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>0,4</i>	<i>0,5</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>0,8</i>
Finansiell nettoställning	1 718	2 035	1 858	2 176	2 243	2 319	2 406	2 501
<i>Procent av BNP</i>	<i>34,1</i>	<i>37,3</i>	<i>31,4</i>	<i>35,3</i>	<i>35,4</i>	<i>34,9</i>	<i>34,4</i>	<i>34,3</i>

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljard kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomster	1 224	1 300	1 349	1 388	1 420	1 466	1 527	1 581
Skatter	766	806	845	879	902	945	991	1 034
Kommunal fastighetsavgift	19	21	21	23	25	26	27	28
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	333	361	355	353	352	345	349	352
Kapitalinkomster	10	8	9	12	15	20	26	28
Övriga inkomster	95	104	119	121	127	130	134	138
<i>Genomsnittlig kommunalskattesats¹</i>	<i>32,28</i>	<i>32,27</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>	<i>32,24</i>
Utgifter	1 213	1 266	1 329	1 416	1 477	1 524	1 593	1 663
Transfereringar	98	103	102	106	111	114	116	119
Hushåll	49	49	50	54	58	58	57	58
Övriga transfereringar	50	54	52	52	54	56	59	61
Konsumtion	990	1 040	1 087	1 164	1 210	1 247	1 307	1 366
Investeringar ²	119	117	131	133	139	142	146	150
Kapitalutgifter	6	6	8	12	17	21	24	28
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	-20	-24	-45	-60
Finansiellt sparande⁴	11	34	20	-28	-38	-33	-21	-22
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,2</i>	<i>0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,5</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
Finansiell nettoställning	-169	-129	-134	-152	-180	-206	-222	-241
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,4</i>	<i>-2,3</i>	<i>-2,5</i>	<i>-2,8</i>	<i>-3,1</i>	<i>-3,2</i>	<i>-3,3</i>

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektor så som det är om inga nya finanspolitiska beslut tas (vilket oftast innebär nominellt oförändrade statsbidrag och det inte i beslutade preliminära utgiftsramar finns aviserade justeringar). I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till den beslutade preliminära nivån åren efter budgetåret kommer den beräkningstekniska överföringen från kommunsektor till hushållen öka i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Eftersom den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minskar i motsvarande grad kommer den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, inte att påverkas. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Hushållens direkta skatter	15,1	15,0	14,1	13,8	13,7	13,7	13,7	13,7
Företagens direkta skatter	3,0	3,5	3,2	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Arbetsgivaravgifter ¹	11,5	11,6	11,3	11,5	11,6	11,6	11,7	11,7
Mervärdesskatt	9,2	9,1	9,2	9,3	9,2	9,3	9,3	9,3
Punktskatter	2,0	1,9	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8
Övriga skatter	1,6	1,6	2,0	2,4	2,1	1,7	1,7	1,7
Skattekvot²	42,4	42,8	41,5	41,6	41,4	41,1	41,1	41,2
EU-skatter ³	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,6	4,6	4,8	4,7	4,8	4,7	4,6	4,5
Primära inkomster	46,9	47,2	46,1	46,2	46,0	45,6	45,5	45,6
Kapitalinkomster	1,3	1,2	1,7	1,4	1,6	1,6	1,7	1,8
Inkomster	48,2	48,4	47,8	47,6	47,6	47,3	47,2	47,3

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna.

Anm. Avser offentliga sektorns inkomster om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition. Eventuella urfasningar av temporära ändringar är beaktade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Konsumtion	26,4	25,8	25,1	25,7	26,1	25,9	25,9	26,2
Transfereringar	19,2	17,6	16,6	16,4	16,3	15,6	15,2	15,0
Hushåll	14,1	13,3	12,9	12,8	12,9	12,4	12,0	11,8
Företag	3,2	2,6	2,1	2,2	1,9	1,7	1,7	1,7
Utland	1,8	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Investeringar ¹	4,9	4,6	4,9	4,8	4,9	4,9	4,8	4,7
Primära utgifter	50,5	48,0	46,6	47,0	47,4	46,4	45,9	45,9
Kapitalutgifter	0,5	0,4	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0
Utgifter	51,0	48,4	47,3	47,7	48,1	47,2	46,8	46,9

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm.

Anm. Avser offentliga sektorns utgifter vid bibehållen personaltätthet inom offentligt finansierade verksamheter och en standardhöjning i linje med historiskt mönster. Transfereringarna följer reglerna om inga nya finanspolitiska beslut tas, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition (beaktat preliminära utgiftsramar för året efter budgetåret).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pensioner ¹	7,7	7,2	7,0	7,2	7,3	7,1	7,0	6,9
varav inkomstpension	6,4	6,1	5,8	5,8	5,8	5,7	5,6	5,6
Arbetsmarknad ²	0,9	0,8	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Ohälsa ³	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Familj och barn ⁴	1,7	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2
Studier ⁵	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,6	1,5	1,9	1,6	1,6	1,4	1,3	1,3
Transfereringar till hushållen	14,1	13,3	12,9	12,8	12,9	12,4	12,0	11,8

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebistånd och övrig studiebidrag. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreomsorgsbistånd samt övriga transfereringar till hushåll.

Anm. För prognosåren avses transfereringar från offentlig sektor till hushåll vid oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prisbasbelopp	47,3	47,6	48,3	52,5	57,4	58,5	59,0	60,1
Förhöjt prisbasbelopp	48,3	48,6	49,3	53,5	58,6	59,7	60,2	61,4
Inkomstbasbelopp	66,8	68,2	71,0	74,3	77,0	79,0	82,2	85,6

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal

Procentuell förändring

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomstindex	3,8	2,2	4,1	4,6	3,7	2,6	3,9	4,1
Balansindex	3,8	2,2	4,1	4,6	3,7	2,6	3,9	4,1
Balanstal ¹	1,017	1,027	1,028	1,040	1,043	1,037	1,038	...
Nominell inkomstpension²	2,1	0,5	2,5	3,0	2,0	1,0	2,3	2,5

¹ Nivå. ² Följsamhetsindexering, det vill säga procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Budgetsaldo	-221	78	164	-5	-79
Avgränsningar	35	-87	-112	-34	-21
Försäljning av aktier med mera	0	0	-1	0	0
Extraordinära utdelningar	-3	-7	-7	0	0
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	34	-77	-114	-11	-1
Övriga avgränsningar	4	-3	10	-23	-20
Periodiseringar	51	-32	-52	34	18
varav skatteperiodiseringar	44	-22	-43	43	18
ränteperiodiseringar	7	-10	-10	-9	0
Övrigt	-6	3	-4	6	27
Finansiellt sparande i staten	-141	-39	-5	2	-55
Statens lånebehov ¹	221	-78	-164	5	79
Värdeförändringar i statsskulden	-57	5	49	-16	4
Statsskuldens förändring	164	-73	-114	-12	84
Statsskuld	1 218	1 145	1 030	1 019	1 102
Procent av BNP	24,2	21,0	17,4	16,5	17,4

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utgiftstak för staten	1 743	1 695	1 634	1 665	1 745	1 825
Procent av potentiell BNP	33,9	31,3	27,9	26,6	26,9	27,2
Takbegränsade utgifter	1 501	1 551	1 564	1 593	1 655	1 706
Procent av potentiell BNP	29,2	28,6	26,7	25,5	25,5	25,4
Budgeteringsmarginal	242	144	70	72	90	119
Procent av takbegränsade utgifter	16,1	9,3	4,5	4,5	5,4	7,0

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Finanspolitisk prognos och scenario i offentlig sektor

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Budgetutrymme	30	-1	38	35	102
Utgiftsåtgärder i offentlig sektor rörande konsumtion och investeringar	-5	8	42	43	89
Överföring till hushållen genom ändrade skatter och transfereringar	30	-5	-4	-8	13
Strukturellt sparande ¹	0,4	0,3	0,3	0,3	

Anm. Beloppen avser förändring jämfört med föregående år.

¹ Procent av potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell A32 Finanspolitiska åtgärder

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Finanspolitiska åtgärder	25	3	38	35	102
Åtgärder riktade till konsumtion och investeringar i offentlig sektor	-5	8	42	43	89
Statlig konsumtion ¹	-7	0	21	24	37
Statliga investeringar ²	-11	-2	0	4	-10
Kommunsektorn ³	14	11	22	16	62
Åtgärder riktade till hushåll⁴	30	-5	-4	-8	13

¹ Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med pris- och löneomräkning (PLO).

² Beräknas som skillnaden mellan utgiftsnivån i scenariot och en framskrivning med prisbasbeloppet.

³ Beräknas som det inkomsttillskott som behövs i kommunsektorn, vid given kommunalskattesats, för att finansiera utgifterna i scenariot och samtidigt nå ett resultat och finansiellt sparande i nivå med god ekonomisk hushållning.

⁴ Anpassas i scenariot så att överskottsmålet nås.

Anm. Riksdagen fatta varje år även beslut om utgiftsramar och inkomster för två år efter budgetåret. I samband med budgetpropositionen för 2023 togs beslut om ramar för 2024 och 2025. I dessa ramar ligger finanspolitiska åtgärder som rör upptrappningar och nertrappningar av olika åtgärder. Dessa förändringar har beaktats i beräkningen av ytterligare finanspolitiska åtgärder i Konjunkturinstitutets scenario.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga Marginalrutor

Vad skiljer scenario från prognos?

Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2024.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning rör sig mot konjunkturell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraft utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Penningpolitiken anpassas så att inflationsmålet nås på några års sikt.
- Finanspolitiken anpassas så att överskottsmålet nås på ett par års sikt. Som en del av detta antas att offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Principer för Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario

Konjunkturinstitutet gör ett **finanspolitiskt scenario** för de fyra år som följer efter det senaste år då det finns en budgetproposition. Scenariot bygger på några grundläggande principer.

Det strukturella sparandet i offentlig sektor antas gå mot **överskottsmålets** nivå på 1/3 procent av potentiell BNP. Därmed antas att regering och riksdag fattar **nya finanspolitiska beslut** i kommande statsbudgetar som sammantaget motsvarar storleken **på budgetutrymmet** vid periodens slut. Om det strukturella sparandet i utgångsläget är högre eller lägre än överskottsmålet, innebär det att finanspolitiken behöver föras i en **expansiv** eller **åtstramande** riktning under ett eller flera år i scenariot.

Fördelning av finanspolitiska åtgärder i scenariot

För att fördela det budgetutrymme som uppstår över tid fördelas de i scenariot på olika budgetposter utifrån några huvudsakliga principer. Denna fördelning är ett beräkningstekniskt antagande och ska inte tolkas som en prognos över hur budgetutrymmet kommer att fördelas av riksdagen eller som Konjunkturinstitutets syn på hur det borde fördelas.

Till att börja med tillförs medel till **statlig konsumtion och investeringar**. Åtgärder till statlig konsumtion beräknas som skillnaden mellan prognosticerade konsumtionsutgifter och en framskrivning med enbart pris- och löneomräkning (PLO), det vill säga när myndigheternas förvaltningskostnader skrivs fram med hur hyror, löner och kostnader för förbrukningsmaterial förändras. Åtgärder till statliga investeringar beräknas som skillnaden mellan prognosticerade utgifter och en framskrivning med prisbasbeloppet.

Kommunsektorn tillförs medel så att utgifterna för konsumtion och investeringar finansieras, vid given kommunalskattesats, samtidigt som det finansiella sparandet går mot -0,3 procent av BNP, vilket bedöms motsvara god ekonomisk hushållning.

Därefter anpassas tillskotten till hushållen så att det strukturella sparande på sikt når överskottsmålet. Skulle budgetutrymmet sammantaget under perioden vara större än de medel som tillförs offentlig konsumtion och investeringarna ändras transfereringarna och/eller skatterna till hushållen så att dessa stärker hushållens disponibla inkomst och vice versa.

Hushållens disponibla inkomst påverkar i sin tur hushållens konsumtionsutgifter i prognosen. Konjunkturinstitutet specificerar inte vilka transfereringar som påverkas i scenariot. Hushållens konsumtion påverkas på samma sätt ifall transfereringsåtgärderna i stället skulle ske i form av ändrade skatter till hushållen.

Prognos på offentliga utgifter och inkomster för år efter senaste budgetproposition

Statlig och kommunal konsumtion antas öka i takt med den demografiskt betingade efterfrågan. Det innebär att personaltätheten i verksamheterna bibehålls och att förbrukningsutgifterna förhåller sig konstant till de totala lönekostnaderna. En konstant andel verksamhet köps in från näringslivet och brukaravgifter finansierar en konstant andel av utgifterna. Även investeringarna antas öka i takt med demografin. Om det finns tydliga aviseringar från regering, som t.ex. uppbyggnaden av försvaret, kan avsteg göras från principen. Även påtagliga finansiella hinder eller strukturella problem på arbetsmarknaden kan vara grund för en annan bedömning.

Transfereringsutgifterna till hushållen antas följa den demografiska utvecklingen. Ersättningarna per individ skrivs fram enligt gällande regelverk vilket i normalfallet ger en minskande ersättningsgrad.

Transfereringar till företag och utland ökar i huvudsak i takt med BNP.

Skatteinkomsterna antas följa sina skattebaser då skattesatserna antas vara oförändrade.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2022–2023 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenariot är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se ”SELMA - Technical documentation” och ”SELMA – Icke teknisk beskrivning” på www.konj.se.